

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ**

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**OKUL KÜTÜPHANELERİNDE UYGULANAN EĞİTİM PROGRAMLARININ
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK GELİŞİMİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BUSE KARABULUT

İSTANBUL 2023

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ**

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**OKUL KÜTÜPHANELERİNDE UYGULANAN EĞİTİM PROGRAMLARININ
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK GELİŞİMİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BUSE KARABULUT

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. ASİYE KAKIRMAN YILDIZ

İSTANBUL 2023

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖN SÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	IX
TABLO LİSTESİ.....	X
GRAFİK LİSTESİ.....	XI
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1 Konunun Önemi.....	12
1.2 Araştırmanın Amacı, Problemi ve Hipotezi	13
1.3 Araştırmanın Kapsamı	14
1.4 Araştırmanın Yöntemi	14
1.5 Veri Toplama Araçları	15
1.6 Evren ve Örneklem	16
1.7 Verilerin Güvenirliği.....	16
İKİNCİ BÖLÜM.....	17
2. OKUL KÜTÜPHANELERİ VE AKADEMİK DESTEK BOYUTU.....	17
2.1 Okul Kütüphanelerinde Kullanıcı Profili.....	26
2.2 Okul Kütüphanelerinde Kütüphanecinin Önemi	27
2.3 Okul Kütüphaneleri ve Eğitim-Öğretim İş Birliği.....	37
2.4 Okul Kütüphanecileri ve Öğretmen İş Birliği.....	40

2.5 Okul Kütüphanelerinde Müfredat İş Birliği ve Eğitim Programları.....	42
2.6 Okul Kütüphanelerinde Uygulanan Eğitim Programları	45
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	50
3. ARAŞTIRMADA EDİNİLEN BULGULAR VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	50
Modül 1: Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgütlerle Olan İlişkilerinin Değerlendirilmesi.....	53
Modül 2: Okul Kütüphanecilerinin Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Başarısı Üzerindeki Etkisine Dair Görüşlerinin Değerlendirilmesi	58
Modül 3: Okul Kütüphanecilerinin Öğretmenlerle Yapılan İş Birliğiyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi	62
Modül 4: Okul Kütüphanecilerinin Öğrencilerin Kütüphane Kullanım Amaçlarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi	65
Modül 5: Okul Kütüphanecilerinin Çalıştıkları Kütüphanelerin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	68
Modül 6: Okul Kütüphanecilerinin Gerçekleştirdikleri Kütüphane Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi	71
Modül 7 ve 8: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı ve Kapsamına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	83
Modül 9: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinliklerinin Raporlanmasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi	87
Modül 10: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinliklerine Katılım Oranı ile İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi	90
Modül 11: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinlikleri ve Kütüphane Kullanımı Arasındaki İlişkiyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	93
Modül 12: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinlikleri ve Öğrencilerin Akademik Başarısı Arasındaki İlişkiyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi.....	96
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	100
KAYNAKÇA.....	106

EKLER	114
EK 1: Etik Kurul İzni.....	114
EK 2: Görüşme Soruları	115

ÖN SÖZ

Bir kütüphaneci olarak mezun olduktan sonra ilk iş deneyimim köklü ve nitelikli bir okul kütüphanesinde çalışmaktı. Okul kütüphaneleri işleyişinin nasıl olduğunu orada tecrübe ettim. Meslek hayatıma bu tecrübeler yön verdi ve ben keyifle okul kütüphaneciliği yönünde ilerlemeye devam etmekteyim. Bahsettiğim okulda beni en çok şaşırtan ve bu tez çalışmasına konu edeceğim durum ise çalışma imkânı bulduğum ilkokul, ortaokul ve lise kütüphanelerindeki kullanıcı yoğunluğuydu. Okul kütüphanelerinin öğrenciler tarafından ne sebeple bu kadar talep ediliyor oluşunu çok merak ettim. Bu merak beni okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen çeşitli etkinliklere yönlendirdi. Öğrencilerle ve kütüphanecilerle ettiğim sohbetler ve gözlemlerim sonucunda okul kütüphanesi etkinliklerinin çok önemli bir yeri olduğunu gördüm. Okul kütüphanesinde gerçekleştirilen etkinlikler sadece kullanıcıların kütüphane kullanımına etki etmekle kalmıyor onların akademik başarılarına da olumlu etkilerde bulunuyordu. Ve bu meseleyi, dile getirilmediği ve öne çıkarılması gerektiği düşüncesiyle tez çalışmama konu etmeye karar verdim. Bu tez çalışmasının tüm kütüphanecilere, özellikle okul kütüphanecilerine ve eğitimcilere fayda sağlamasını isterim.

Öncelikle bu tez çalışmasının gerçekleşmesi için beni her zaman destekleyen, deneyimlerini, fikirlerini ve mesleki yetkinliğini esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Asiye KAKIRMAN YILDIZ'a,

Tez jürimde yer alan ve bana görüşleriyle önemli katkılar sağlayarak destek veren Doç. Dr. Bahattin YALÇINKAYA'ya ve mezun olduğum üniversite ile bölümümüzün değerli hocası Prof. Dr. Ümit KONYA'ya,

Yüksek lisans sürecini birbirimizi teşvik ederek ilerlettiğimiz ve aynı anda mezun olduğumuz meslektaşım, lisans ve yüksek lisans arkadaşım sevgili Tuğba GÜLERYÜZ'e,

Tez sürecimde desteklerini hiç esirgemeyen ve her zaman yanımda olan değerli dostlarım Halime Nur AKCARCI, Yağmur ATASYAS ve Orhan ALTUNDAĞ'a,

Varlıklarıyla bana her zaman güç veren en değerlilerim annem, kız kardeşim, teyzem ve geniş aileme,

Tez çalışmamın ilerlemesinde meslekteki bilindir yetkinliğiyle bana yardımcı olan başta sevgili Sevgi ARIOĞLU'na ve görüşleriyle katkı sağlayan tüm okul kütüphanecilerine teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

Okul kütüphaneleri, öğrencilerin düşünsel faaliyetleri ve gelişimlerinde okuma ve araştırmanın temel alındığı kurumlardır. Okullarda eğitimi desteklemek amacıyla yapılan etkinlikler gibi okul kütüphaneleri bünyesinde de kütüphaneci ve öğretmenlerin iş birliği ile çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Kütüphanelerde uygulanan eğitim programları adı altında birleştirebileceğimiz bu etkinlikler öğrencilerin gelişimine katkı sağlamak amacıyla ön plana çıkmaktadır.

IFLA Okul Kütüphaneleri Rehberi'nde de belirtildiği üzere Okul Kütüphaneleri'nin Eğitim Programları; okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı, enformasyon becerileri, medya okuryazarlığı, sorgulamaya dayalı öğrenme, eleştirel düşünme, teknoloji entegrasyonu, mesleki gelişim, edebi ve kültürel değerler konularına odaklanması gereken uygulamalardır. Bu doğrultuda düzenlenen kütüphane bünyesindeki etkinliklerin öğrenciler üzerindeki etkisi araştırılması gereken bir konu olarak saptanmıştır.

Etkin olma durumu anlamına gelen etkinlik sözcüğü günümüz yaşam alanlarında giderek göz önüne çıkan bir kavram olmaya başlamıştır. Eğitim ve öğretim konusunda ise etkinlik, öğrencilerin ilgi alanlarını dikkate alarak çok yönlü gelişimlerini destekleyen ve çeşitli faaliyetler ile öğrenme sürecini olumlu yönde yapılandıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel eğitim sürecine bir yardımcı olarak kullanılan etkinlikler, okul ile iş birliği içerisinde yapılan ve kültürel, sanatsal, sosyal, bilimsel alanlarda gerçekleştirilen aktivitelerdir. Kütüphanecilik mesleğinde önemli bir alan olan okul kütüphaneleri öğretme ve öğrenme adına yapılan etkinlikleri, eğitim programları ile sürekli güçlendirmeyi hedefler. Millî Eğitim Bakanlığı'nın yayımladığı Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği de etkinliklere yönelik uygulamaların eğitimde önemli bir rol üstlendiğini gösterir niteliktedir.

Bu çalışmanın amacı; okul kütüphanelerinde öğrencilere yönelik yapılan eğitim programlarını incelemek, etkinlikleri kullanıcı/kütüphaneci/öğretmen gözünden ele alarak değerlendirmek, kütüphane ve öğrenciler arasındaki bağı etkinlikler çerçevesinde ele alarak ölçebilmektir. Etkinliklerin kütüphane kullanımına olumlu bir etkide bulunduğu düşünülmekte olup bu hipotez, belirlenecek farklı okul kütüphanelerindeki kütüphanecilerin düşünceleri çeşitli araştırma yöntemleriyle birlikte (anket, mülakat,

gözlem, betimleme yöntemi vb.) analiz edilerek ortaya konmaya çalışılacaktır. Uygulanan eğitim programlarının öğrencilerin akademik gelişimine etkisinin ne denli olduğu araştırılarak konu üzerinde değerlendirmeler yapılacaktır. Çalışmanın sonunda elde edilecek verilerin ve değerlendirme sonuçlarının okul kütüphaneleri ve kütüphane bünyesinde yapılan eğitim programlarının niteliği kapsamında fayda sağlayacağı ve bir yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul kütüphaneleri, Akademik gelişim, Eğitim programları, Kütüphane etkinlikleri, Öğrenci başarısı

ABSTRACT

School libraries are institutions where reading and research are the basis for students intellectual activities and development. Various activities are carried out in the school libraries with the cooperation of librarians and teachers, as well as activities to support education in schools. Combined under the name of educational program applications in libraries, these activities come to the fore in order to contribute to the development of students.

As stated in the IFLA School Libraries Guide, School Libraries Education Programs; These are practices that should focus on literacy, information literacy, information skills, media literacy, inquiry-based learning, critical thinking, technology integration, professional development, literary and cultural values. In this direction, the effect of the activities within the library on students has been determined as a subject that needs to be researched.

The word activity, which means effectiveness, has become an increasingly prominent concept in today's life. In the field of education and training, activity emerges as a concept that supports the multidimensional development of students by taking into account their interests and structures the learning process positively through various activities. The activities used as an aid to the traditional education process are the activities carried out in cooperation with the school and in cultural, artistic, social and scientific fields. School libraries, which are an important field in the profession of librarianship, aim to continuously strengthen the activities carried out in the name of teaching and learning with educational program applications. The Ministry of National Education, Education Institutions Social Activities Regulation, published by the Ministry of National Education, also shows that the practices for activities play an important role in education.

The aim of this study is to examine the educational program implementations made for students in school libraries, to evaluate the activities from the perspective of the user / librarian / teacher with their deficiencies / excesses, and to measure the link between the library and students within the framework of activities. The activities are thought to have a positive effect on library use, and this hypothesis will be tried to be revealed by analyzing the thoughts of librarians / teachers / students in different school libraries to be

determined together with various research methods (questionnaire, interview, observation, description method, etc.). The effect of curriculum applications on students' academic development will be investigated and evaluations will be made on the subject. It is thought that the data and the evaluation results to be obtained at the end of the study will be beneficial and a guide in terms of the quality of the educational program practices carried out within the school libraries and the library.

Keywords: School libraries, Academic development Education programs, Library activities, Student success

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

a.g.e: Adı geçen eser

çev.: Çeviren

ed.: Editör

IASL: Uluslararası Okul Kütüphanecileri Derneği / International Association of School Librarianship

IFLA: The International Federation of Library Associations and Institutions

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

s.: Sayfa

OKD: Okul Kütüphanecileri Derneği

OKİG: Okul Kütüphanecileri İstanbul Grubu

TKD: Türk Kütüphaneciler Derneği

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

vb.: Ve benzeri

Z Kütüphane: Zenginleştirilmiş Kütüphane

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1: Araştırmada Elde Edilen Modül ve Bileşenler.....	51
Tablo 3.2: Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgülerle İlişkisi.....	54
Tablo 3.3: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi.....	59
Tablo 3.4: Okul Kütüphaneleri ve Öğretmenler Arasındaki İş Birliği.....	62
Tablo 3.5: Öğrencilerin Okul Kütüphanesini Kullanma Amaçları	65
Tablo 3.6: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterlilikleri.....	69
Tablo 3.7: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Akademik ve Sosyal Etkinlikler.....	72
Tablo 3.8: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Etkinliklerin Verimlilik Kapasitesi.....	81
Tablo 3.9: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı	84
Tablo 3.9.1: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kapsamına Karar Verilme Süreci.....	86
Tablo 3.10: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Raporlanması.....	88
Tablo 3.11: Okul Kütüphaneleri Etkinliklerine Katılım Oranı.....	91
Tablo 3.12: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımına Etkisi.....	93
Tablo 3.13: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi.....	96

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 3.1: Katılımcıların Mesleki Deneyim Sürelerine Göre Dağılımı.....	50
Grafik 3.2: Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgülerle İlişkisi.....	57
Grafik 3.3: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etki Edebilme Nedeni.....	61
Grafik 3.4: Okul Kütüphaneleri ve Öğretmenler Arasındaki İş Birliği.....	64
Grafik 3.5: Öğrencilerin Okul Kütüphanesini Kullanma Amaçları.....	67
Grafik 3.6: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterlilikleri.....	71
Grafik 3.7: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Akademik ve Sosyal Etkinlikler.....	80
Grafik 3.8: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Etkinliklerin Verimlilik Kapasitesi.....	83
Grafik 3.9: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı.....	85
Grafik 3.9.1: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kapsamına Karar Verilme Süreci.....	87
Grafik 3.10: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Raporlanması.....	90
Grafik 3.11: Okul Kütüphaneleri Etkinliklerine Katılım Oranı.....	92
Grafik 3.12: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımına Etkisi.....	95
Grafik 3.13: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi.....	99

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Kütüphaneler, toplumsal yapı ve kültürel değişimlerin arasında bir köprü görevi üstlenen ve yaşamda önem arz eden bir konumda yer almaktadır. Çünkü bilgi hizmeti veren bu kurumlar her çağda bilimsel, kültürel ve sosyal konularda belirleyici bir rol oynayarak toplumların gelişmesine hizmet etmiştir. Kütüphane türlerinden biri olan okul kütüphaneleri ise kullanıcıları arasında köprü vazifesi görerek öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimi konusunda destekleyici bir noktada yer almakla beraber; öğrencilerin araştıran, sorgulayan, yaşam boyu öğrenmeyi ilke edinen, açık fikirli, iletişim becerileri yüksek, saygılı ve duyarlı bireyler haline dönüşmesinde göz ardı edilmemesi gereken bir konumda yer almaktadır. Bu bakış açısıyla bakıldığında okul kütüphanesinin de okul kadar bireyin öğrenim hayatını etkileyen noktada bulunduğu görülmektedir.

Okul ve kütüphane kavramları ayrı şekilde ele alındığında; okul, bireyin eğitiminden sorumlu olarak toplumun amaçlarını bireysel isteklerle bütünleştirip eğitim programlarıyla ulaşılması gereken hedefler haline getirerek nitelikli bireyler yetiştirmekle sorumlu sosyal bir kurumdur.¹ Başka bir kaynakta ise okul kavramı, çocukların hayata uyum sağlama süreçlerinde kendileri için gerekli olan bilgi ve alışkanlıkları kazanmak ve yeteneklerini geliştirmek amacıyla gittikleri bir eğitim kuruluşu olarak tanımlanmaktadır.² Kütüphane kavramı ise bilgi kaynaklarının toplandığı, incelenip analiz edildiği ve kaynakların işlem gördükten sonra kullanıcıların hizmetine sunulmak üzere depolandığı bilgi merkezleri şeklinde tanımlanmaktadır.³

Okul ve kütüphane kavramlarından yola çıkarak okul kütüphanesi kavramı; eğitim sistemini destekleyen ve okul düzenine dayanak oluşturan, fiziksel alan göz önünde tutularak bünyesinde kütüphanecilik alanında uzman olan en az bir kütüphanecinin görev yaptığı, güncel ve içerik yönünden zengin bilgi kaynaklarını çağın

¹ Hatice İnci Önal, "Eğitimde Bilgi ve Belge Kullanımı", *21. Yüzyıla Giderken Enformasyon Olgusu Ulusal Sempozyum Bildirileri* (19-20 Nisan 2001), (haz.) Tülay Fenerci, Oya Gürdal, Türk Kütüphaneciler Derneği, Ankara 2006, s. 173.

² *Öğretimde Okul Kütüphanesi ve Öğretmen Kütüphaneci*, haz. Reşat Gündem, Ruşen Alaylıoğlu, Maarif Basımevi, İstanbul 1954, s. 13.

³ Osman Soykan, *Ankara Okul Kütüphaneleri*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi kütüphanecilik Ana Bilim Dalı, Lisans Tezi, Ankara 1997, s. V.

gereksinimlerine uyum sağlayacak şekilde koleksiyonuna kazandıran, her düzeyden kullanıcıya basılı, görsel ve işitsel kaynaklar çerçevesinde en iyi şekilde bilgiye erişim hizmeti vermeyi amaçlayan, okul bünyesindeki bireyleri gözeterek tüm kullanıcıların kütüphane kullanımlarını en verimli hale getirmeyi hedefleyen eğitimler sunan, tüm okul bünyesine kütüphane kültürünü benimseterek okulun en önemli birimlerinden biri olarak konumlanan ve bünyesinde özellikle öğrencileri kültürel, sosyal ve bunlara paralel olarak akademik açıdan geliştirecek etkinlikleri gerçekleştiren bilgi merkezi kurumları olarak tanımlanabilir.

Eğitim, bireylerin çocukluk dönemlerinin niteliğini artırarak tüm yaşamlarına yön veren bir olgudur. Eğitim olgusunun bireyin yaşamı boyunca sürdürülebilir kılınması birtakım unsurlara bağlıdır. Bu unsurların önemli bir noktasında ise okul kütüphaneleri yer alır. Okul kütüphaneleri; eğitimin her evresinde bireyin ihtiyaç duyduğu bilgi gereksinimlerini karşılayan, okuma ve araştırma becerilerini geliştiren ve destekleyen, bilgi kaynaklarından yararlanmakla birlikte bireyin kendi bilgi birikimlerini de başkalarına aktarma becerisi kazandıran bir oluşumdur.⁴

Okul kütüphanesi kavramı; 1950’li yıllara kadar Amerika’da, 1960’lı yıllara kadar da Britanya’da, bünyesinde meslekte uzman birinin yer almadığı, dermesinin çoğunluk olarak basılı kaynaklardan meydana geldiği ve boş ders saatlerinde zaman geçirmek için kullanılan kütüphaneleri hedef gösterecek biçimde kullanılmıştır.⁵ Ülkemizde ise okul kütüphanesi kavramı 1970 yıllarından başlayarak yurt dışından yapılan çevirilerle mesleki yazınıımızda kabul görmüş, teoride ve uygulamada yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.⁶ Gün geçtikçe artan bilgi kaynaklarının oluşturduğu çağımızda okul kütüphanesi; kullanıcılara akademik ve sosyokültürel başarılar için temel sağlayan ve öğrencileri yaşam boyu öğrenme becerileriyle donatan eğitsel ve işlevsel bir bilgi kurumu olmaya devam etmektedir.

Eğitimi ve öğretimi destekleyerek öğrencilerin gelişim süreçlerinin önemli bir noktasında yer alan okul kütüphaneleri; “ilk ve ortaöğrenim düzeylerindeki dersleri

⁴ H. İnci Önal, Erdiñ Alaca, “Bilgi Erişim Sürecinde Gençlere Okul kütüphanesi Hizmetlerinin Sağlanması”, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7 (19), s. 121.

⁵ Alıntıl原因 Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 44.

⁶ Alıntıl原因 Aydın, a.g.e. s. 46.

destekleyen ve öğrencilerin özel ilgi alanlarına giren bilgi kaynaklarını sağlayan, düzenleyen, bunları öğrenci, öğretmen ve okuldaki diğer görevlilerin yararlanmasına sunan kütüphaneler” şeklinde de tanımlanmaktadır.⁷

Başka bir okul kütüphanesi tanımına ise aşağıdaki ifadelerle yer verilmiştir:

İlk bakışta okul kadar yaygın ve kapsamlı bir anlama sahip görünen okul kütüphanesi terimi, gerçekte, daha sınırlı bir kavramı ifade eder. Örneğin, üniversite yahut akademi de okuldur, ancak, bu kuruluşlara ait kütüphaneler ayrı bir tür meydana getirirler. Kısaca, bunlar okul kütüphanesi değildir. Buna karşılık, ilkokullarla meslekî, teknik ve genel kültür veren orta dereceli öğretim kuruluşlarında oluşanlar okul kütüphanesi terimi kapsamına girer. Bu sınırlama da dikkate alınırse okul kütüphanesi şöyle tanımlanabilir: Bunlar, günlük öğretim işlemi ve tüm okul hayatında gittikçe etkin ölçüde yer alan bir eğitim aracı, bu nedenle okulun bütünleyicisidir.⁸

Okul kütüphaneleri; bireye yaşam boyu sürdürebileceği okuma ve araştırma alışkanlığı kazandıran, bilimsel tutum ve davranışların temelini sağlayabilecek kuruluşlardır.⁹ Yine başka bir tanımda okul kütüphanesi; her düzeydeki eğitim ve öğretim kuruluşlarında, okulun hedeflerinin gerçekleşmesine yardımcı olan ve okul sistemindeki bütünlük, süreklilik ve gelişimin istikrarını desteklemekle yükümlü hizmet ünitesi şeklinde ifade edilmektedir.¹⁰

Milli kütüphaneler, üniversite kütüphaneleri, halk kütüphaneleri, vakıf kütüphaneleri, kamu kütüphaneleri, belediye kütüphaneleri, çocuk kütüphaneleri, araştırma kütüphaneleri ve özel kütüphaneler gibi kütüphane türleri arasında yer alan okul kütüphaneleri, okulun bütünleyici bir parçası olan önemli kuruluşlardır.

Okul kütüphaneleri, toplumda eğitim hayatına devam eden kesim içerisindeki en büyük öğrenci topluluğuna hizmet sunan bir tür olmasından dolayı diğer kütüphane türlerine kıyasla sayıca daha fazla olan kütüphanelerdir. Okulöncesi eğitim döneminde

⁷ Doğan Atılğan, Fatoş Subaşıoğlu, Oya Gürdal, *Liseler için Kütüphanecilik*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 4. Baskı, Ankara 2006, s. 29.

⁸ Özer Soysal, “Kütüphaneciliğimizin Ana Sorunları ve Okul Kütüphanesi”, *Türk Kütüphaneciliği*, (1971), s. 131.

⁹ Osman Soykan, *Ankara Okul Kütüphaneleri*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi kütüphanecilik Ana Bilim Dalı, Lisans Tezi, Ankara 1997, s. V.

¹⁰ Özer Soysal, “Yuvarlak Masa Toplantısı: Okul Kütüphaneleri”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 24. 1 (1975), s. 33.

kullanılan çocuk kütüphanelerini bir kenara aldığımızda öğrencilerin karşılaştıkları ilk kütüphane okul kütüphanesidir.¹¹

Okul ve kütüphane kavramları, kütüphanenin yaşam boyu öğrenmenin en büyük destekçisi ve okuma kültürünü çocukluktan itibaren oluşturan yönlendirici konumu göz önünde bulundurulduğunda, ayrılmaz bir bütündür.¹² Okul kütüphaneleri, eğitimi ve öğretimi destekleyici konumda yer alır. Öğrencilere uygun, eğitim sistemini destekleyen kaynakların yanında, nitelik ve nicelik yönünden zengin bilgi kaynaklarına sahip olan okul kütüphaneleri; araştırma ve bilgi edinme becerileri kazandırmanın yanında öğrencilerin gelecekte karşılaştıkları üniversite ve araştırma kütüphanelerinin en verimli şekilde kullanılmasının alt yapısını oluşturan kurumlardır. 2000 yılında yayımlanmış olan IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Bildirgesi'ne göre; giderek artan bilgiye dayalı günümüz toplumunda okul kütüphanesi, işlevsel bir başarı için kullanıcılarına temel bilgi ve düşünceleri sağlamakla beraber yaşam boyu öğrenme becerileri kazandırarak onların sorumlu vatandaşlar olarak hayatlarına devam etmelerine olanak sağlar.¹³

Okul kütüphaneleri, eğitim ve öğretim süreçlerinde öğrenciye, öğretmene ve tüm okul topluluğuna sağladığı katkılar bakımından bir öğretim aracı konumunda yer almaktadır. Okul kütüphaneleri, öğrenmeyi öğrenmenin merkez konumunda yer aldığı çağdaş eğitim sistemini öğrencilere ihtiyaca yönelik farklı öğrenme ortamları sağlayarak destekler nitelikte olması nedeniyle önemli kuruluşlardır. Bu açıdan bakıldığında okul kütüphaneleri öğretmenlerin elindeki en önem arz eden araçlardan birisidir. Çünkü öğretmen bu araçla birlikte kendisini geliştirmenin yanında öğrencilerine de araştırarak öğrenme ve öğrenmeyi sürdürülebilir kılma alışkanlığı kazandırmış olur. Eğitimin yaşam boyu sürmesi için öğrenmeyi öğrenme becerisi birey için gereklidir.¹⁴ Eğitim ve kütüphane birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken kavramlardır.

¹¹ Berrin Küçükcan, "Okul Kütüphanelerinde Mekân Tasarımı", *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 219.

¹² Küçükcan, a.g.e. s. 221.

¹³ IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Bildirgesi, <https://archive.ifla.org/VII/s11/pubs/slm-tr.pdf> [Erişim tarihi: 02.11.2022]

¹⁴ Alıntıl原因 Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye'de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 171.

Kütüphanelerin genel kuruluş ve var olma tarihine bakacak olursak; Sümer halkının, insanlığa bilimsel alanlarda öncü olduğu gibi kütüphaneler konusunda da önderlik ettiğini görürüz. Bu bağlamda okul kütüphanelerinin tarihini incelediğimizde temelinin antikçağa kadar dayandığını söyleyebiliriz. Mezopotamya’da çivi yazısı, Mısır’da hiyeroglif ve piktografik yazının geliştirilmesiyle beraber belge miktarı gittikçe artmış; belgelerin korunup saklanması ihtiyacıyla kütüphane ve arşivler ortaya çıkmıştır.¹⁵ Bir zorunluluktan ortaya çıkan ve günümüze kadar varlığını sürdüren kütüphaneler, her dönemde kültürel ve akademik açıdan birey ile toplumun gelişimine destek olan kuruluşlar olmuştur.

Okul kütüphanelerin ilk örnekleri ise yapılan arkeolojik araştırmalar sonucunda Mezopotamya’da ortaya çıkmıştır. Günümüzdeki işleviyle ele alınabilecek okul kütüphanelerine ise ilk kez Batı’da “Grammer School” adı verilen okullarda rastlanmaktadır. Bu okulların kökleri Rönesans’a değin inmekte olup dönemin edebiyat geleneğinin varlığı ve matbaanın bulunmasıyla artan belge miktarı bu okullarda kütüphanelerin kurulmasının başlıca nedeni olmuştur. 16.-18. yüzyıl aralığında kurulan okul kütüphaneleri genellikle tek tek ortaya çıkmış ve sahibi bulunmayan koleksiyonların toplanma yeri olarak görülmüştür. Bu durum 19. yüzyılın ilk yarısına kadar devam etmiştir.¹⁶ Cumhuriyet’in kuruluşuna kadar olan dönemde ise eğitimle ilgili yaşanan gelişmeler ışığında okul kütüphaneleri edindiği konumu sağlamlaştırarak artık koşullarının iyileştirilmesinin konuşulduğu kurumlar olarak yer almaya başlamıştır.¹⁷

Okul kütüphanelerini eğitim-kütüphane ilişkisi bağlamında değerlendirecek olursak çağdaş anlamda okul kütüphanesi temelinin 18. yüzyılda atıldığını söyleyebiliriz. 20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan teknolojik gelişmeler, eğitimi ve buna paralel olarak okul kütüphanelerini etkilemiştir.¹⁸ Batı’da okul kütüphaneleri, eğitim sisteminin yükseköğretim kademesinden başlayarak sırasıyla ortaöğretim ve ilköğretim düzeyinde kurulmuştur. Bu bağlamda bakıldığında eğitim-kütüphane ilişkisinin okullara yansımaları

¹⁵ Hüseyin Üreten, “Bir Antikçağ Okul -Gymnasion- Kütüphanesi: Nysa Kütüphanesi”, *Türk Kütüphaneciliği*, 20, 2 (2006), s. 207.

¹⁶ Doğan Atılğan, Fatoş Subaşıoğlu, Oya Gürdal, *Liseler için Kütüphanecilik*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 4. Baskı, Ankara 2006, s. 30.

¹⁷ Atılğan, Subaşıoğlu, Gürdal, a.g.e s. 32.

¹⁸ Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 48.

da bu sırayla gerçekleşmiştir. Kütüphane kurumu ilk başta yükseköğretim düzeyinde kurulmuş ve izleyen süreç içerisinde en son olarak ilköğretim düzeyinde oluşum göstermiştir.¹⁹

Geleneksel öğretim çağında öğrencilerin üzerinde bilişsel gelişim ve okuma kültürünün kazanılmasında önemli bir rolü olan okul kütüphaneleri tarihine Osmanlı Devleti'nden günümüze değin baktığımızda ilk ve ortaöğretim düzeylerindeki kütüphanelerin temelinin 16. yüzyıldaki cami okullarına dayanmakta olduğunu görürüz. Bu okullarda kütüphanelerin kurulması zorunlu olmasına rağmen aktif olmalarını sağlayacak yaptırımlar hazırlanmamıştır. Araştırmaya önem veren bu kütüphaneler, yükseköğretim kurumları olan medrese ve Enderun okulları kütüphanelerinden etkilenmiştir.²⁰

Cumhuriyet'in kuruluşu itibariyle okul kütüphanelerinin önemi üzerinde daha sıklıkla durulmaya başlanmıştır. Cumhuriyet Döneminde Atatürk eğitim-kütüphane ilişkisinin çok iyi planlanması gerektiğini düşünerek eğitim alanında çalışmalar yapılmasını desteklemiş; o yıllarda ünlü bir eğitimci olan John Dewey'i Türkiye'ye davet etmiştir. Eğitim sistemimiz üzerinde önemli etkileri olan John Dewey ülkemize gelerek incelemeler yapmış ve eğitim sistemi üzerine, kütüphanelerin durumunu ele alan ve okul kütüphanelerinin önemini vurgulayan bir rapor hazırlamıştır.²¹

Cumhuriyet'in ilanıyla gerçekleştirilen yenileşme hareketleri kütüphanecilik alanını etkilemeye devam etmiştir. 1924 yılında yürürlüğe giren Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile bütün vakıf kütüphaneleri Millî Eğitim Bakanlığı'na devredilerek yönetimleri Kütüphaneler Müdürlüğü'ne bırakılmıştır. Bu gelişme kütüphaneciliğimizin çağdaş bir görüşle ele alınmasının da başlangıcı olmuştur.²² 1971 yılında Jamaika'da kurulan Uluslararası Okul Kütüphanecileri Derneği (International Association of School Librarianship / IASL) okul kütüphaneciliği alanında önemli bir gelişme olmuştur. Bu

¹⁹ Aydın, a.g.e. s. 49.

²⁰ İnci Önal, Özlem Şenyurt Topçu, "Eğitimi Gerçekleştirmek: Öğretim Programlarında Okul Kütüphanelerinin Yeri", *Bilgi Dünyası*, 14, 2 (2013), s. 311.

²¹ Atılğan, Subaşıoğlu, Gürdal, a.g.e, s. 32.

²² Doğan Atılğan, "Türkiye'de Kütüphaneciliğin Gelişimi", *Türk Kütüphaneciliği*, 9, 1 (1995), s. 11.

dernek beraberinde; eğitim sistemlerinde okul kütüphanelerinin önemine ve işlevlerine inanan anlayışı uluslararası düzeyde kabul ettirmiştir.²³

Okul kütüphanesinin genel tarihi gelişimine Türkiye çerçevesinde bakacak olursak; eğitim-kütüphane ilişkisi ilk olarak 1913 yılında okul sisteminde ve yönetmeliklerinde somut olarak varlığını göstermiştir. Millî Eğitim Bakanlığınca çıkartılan okul kütüphanesi yönetmelikleri; okul kütüphanelerinin eğitim sistemindeki konumunu ve işleyiş sürecini yasallaştıran belgelerdir. Okul kütüphanelerini her çerçevede kapsayan bu yönetmelikler sırasıyla 1959, 1976 ve 2001 yıllarında yayımlanmıştır.²⁴ 2006 ve 2009 yıllarında ise yönetmelikler ile ilgi bazı madde değişiklikleri yapılmıştır.²⁵

Okul kütüphaneleri 1924 ve 1976 yıllarını kapsayan dönemde eğitim alanında ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki okulların programlarında ve yönetmeliklerinde yer bulmuştur.²⁶ 1959 ve 1976 yıllarını kapsayan dönemde, okul kütüphanesinin okul sistemi içindeki konumunu belirten yönetmelikler çıkartılmıştır. 2001 tarihinde Resmî Gazete’de yeni bir Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği yayımlanmış; bu yönetmelikte, okul kütüphanesinin okul sistemi içindeki konumundan ve belirli şartları karşılayan kütüphanelere bir kütüphaneci atanmasının gerekliliğinden söz edilmiştir.²⁷ 2006 tarihinde ise okul kütüphanelerinin kuruluşu, işleyişi ve personeli ile ilgili düzenlemeler getiren yönetmelik yayımlanmıştır.²⁸ 2002 yılında İstanbul’da çalışmakta olan okul kütüphanecilerinin bir araya gelerek oluşturdukları Okul Kütüphanecileri İstanbul Grubu’nun (OKİG), okul kütüphaneleri ve okul kütüphaneciliği adına önemli bir gelişme olduğu söylenebilir.²⁹

²³ Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 52.

²⁴ Aydın, a.g.e. s. 162.

²⁵ Berrin Küçükcan, “Okul Kütüphanelerinde Mekân Tasarımı”, *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 220.

²⁶ Aydın, a.g.e. s. 112.

²⁷ Alıntılayan Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 113.

²⁸ Millî Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/anayasa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=4845&MevzuatTertip=5> [Erişim tarihi: 29.11.2022]

²⁹ Alıntılayan Aydın, a.g.e. s. 125.

Okul kütüphanelerinin günümüzdeki son gelişimine ve durumuna baktığımızda Türkiye İstatistik Kurumu'nun her yıl açıkladığı verilere göre; 2020 yılında³⁰ Türkiye genelinde 32 bin 158 resmi okul, özel okul ve özel kurs kütüphanelerini kapsayan örgün ve yaygın eğitim kurumu kütüphanesi mevcutken bu sayı 2021 yılında³¹ 532 kütüphane artışı göstererek 32 bin 690'a yükselmiştir. Bu kurumlardaki zenginleştirilmiş kütüphane (Z kütüphane) sayısı da bir önceki yıla kıyasla %13,2 artış göstererek 3 bin 88 olmuştur.

Tarihsel süreç içerisinde toplumlara bilgi egemen olmaya başlamış ve yaşadığımız toplum da bilgi toplumu haline gelmiştir. Sürekli kendini yenileyen ve canlı tutan günümüz eğitim anlayışı ise beraberinde öğrencilerin ve tüm okul topluluğunun bilgi gereksinimlerini karşılayacak çeşitli türden bilgi kaynaklarının bulunduğu etkileşimli okul kütüphanelerinin varlığını zorunlu hale getirmiştir. Kütüphanesi olan okullarda yetişmiş ve kütüphane kültürüne sahip olan öğrencilerin, bireyin okulöncesi dönem sonrasında ilk karşılaştığı kütüphane olan okul kütüphanelerinin eğitim hayatındaki yeri ve önemini daha iyi kavrayacakları düşünülmektedir. Eğitim kurumlarının değeri, gelişmiş ülkelere bakıldığında, bünyesinde yer alan kütüphanelerin kullanıcılara sağlamış olduğu hizmetin derecesiyle ölçülmektedir. Modernleşen eğitim sisteminde kütüphanelere gereksinim duyulmalıdır çünkü iyi bir eğitim sistemi kütüphaneden sürekli yararlanılmayı gerektirir.³²

Okul kütüphanelerinin ve sağladığı hizmetlerin kendileri için düşünebilen ve yeniliği kabul etme ile teşvik etmeye istekli bireyler yetiştirmede oynayacak özel bir rolü vardır.³³ Yaşam boyu öğrenme sürecinde okul kütüphaneleri; kullanıcıları üzerinde, en çok da gelişim çağındaki çocuklar temel alınarak bakıldığında, öğrenme becerilerinin kazandırılması ve geliştirilmesi konularında kritik bir role sahiptir. Bu merkezi rolüyle öğrencilere yaşam biçimlerinde etki edecek olan okul kütüphaneleri, öğrencilere hem öğrenen bir profil kazanmalarında yardımcı olurken hem de öğrencilerin sorgulama ve düşünme için gerekli becerilere sahip, risk alarak açık fikirli şekilde hareket edebilen ve

³⁰ Türkiye İstatistik Kurumu, 2020 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kutuphane-Istatistikleri-2020-37201> [Erişim tarihi: 10.11.2022]

³¹ Türkiye İstatistik Kurumu, 2021 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kutuphane-Istatistikleri-2021-45700> [Erişim tarihi: 10.11.2022]

³² Ayşe Üstün, "Eğitim-Kütüphane İlişkileri", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 32, 3 (1983), s. 105.

³³ Adebayo A. Bello, "Educational Role of School Library in Curriculum Implementation for Secondary Schools", *Continental Journal of Information Technology*, 10, 1 (2017), s. 22.

hayat boyu kendini geliştiren bilgili bireylere dönüşmelerinde destekleyici konumda yer alır.

Okul kütüphaneleri çeşitli bilgi ve becerilerin gelişiminde olumlu etkilerde bulunarak kullanıcılara geniş bir öğrenme yelpazesi sunmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda okul kütüphanesinin; öğrencilerin sosyal ve bireysel yönelimlerini teşvik ettiği, öğrencileri sorumluluk sahibi bireyler olmaya yönlendirdiği ve öğrencilerin bağımsız öğrenme becerilerini geliştirerek öğrencileri iş birlikçi öğrenme yolunda desteklediği görülmektedir.³⁴

Okuma alışkanlığı, öğrencilerin eğitim ortamındaki ve toplum içerisindeki başarılarında en önemli belirleyici olarak tanımlanmaktadır. Kütüphane kullanımı ise öğrencilerin gelişmişlik seviyelerine doğrudan etki eden unsurlardan biridir. Okul kütüphaneleri, öğrencilerin okulda edindikleri okuma becerisini destekleyerek bu becerinin alışkanlığa dönüşmesinde ve kullanıcıya bir kazanım olması noktasında önemlidir. Kendini sürekli güncelleyen ve nitelikli kaynaklara sahip olan yenilikçi okul kütüphanelerinin, okuma edimini ilgi çekici ve tatmin edici kılmaya çalışarak öğrencinin tüm yaşamında yer alacak bir alışkanlık kazanmasındaki sorumluluğu mühimdir.³⁵

Öğretmen ve öğrencinin; yaşam boyu öğrenme sürecinde birbirini tamamlaması için yeterli fiziki yapıya sahip, nitelikli personel ve kaynakları bünyesinde bulundurmaya çabalayan, uygun akademik ortamı yaratacak ve destekleyecek standart bir kütüphanenin olması gereklidir.³⁶ ABD Kütüphane Özel Müşaviri Dr. Thomson okul kütüphanelerinin önemini şu sözlerle dile getirmiştir:

Okul kütüphaneleri, çocuk kütüphaneleri bahsinde devlet bütçesinden elde edebileceğiniz her kuruşun önemini belirtmek isterim. Zira demokrasi savaşı burada kazanılacaktır. Şayet yeni nesli okuyucu bir nesil olarak yetiştirmeyecek olursanız, yani memleket davaları üzerinde karar verebilen bir nesil olarak yetiştirmeyecek olursanız demokrasiyi korumazsınız.³⁷

³⁴ Michele Lonsdale, *Impact of School Libraries on Student Achievement: A Review of the Research*, Australian Council for Educational Research, Victoria 2003, s. 21.

³⁵ F. U. Nssien, "Reading Habits and Skills", *Information Literacy for Library Search*, 20, 3 (2007), s. 90-105.

³⁶ Adebayo A. Bello, "Educational Role of School Library in Curriculum Implementation for Secondary Schools", *Continental Journal of Information Technology*, 10, 1 (2017), s. 22.

³⁷ *Öğretimde Okul Kütüphanesi ve Öğretmen Kütüphaneci*, haz. Reşat Göndem, Ruşen Alaylıoğlu, Maarif Basımevi, İstanbul 1954, s. 14.

Okul kütüphanesinin ilkeleri kapsamında; okul kütüphanesi, okulun temel unsurlarından birisi konumundadır. Okulun içinde verilen kütüphane hizmeti ise okul programının temel unsurlarından biri olması bakımından Millî Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğu altındadır. Kütüphanenin etkili olması, kütüphaneci ve öğrencilerin yanı sıra okul içinde yer alan öğretmenler, diğer görevliler ve okul yönetiminin yapıcı ortaklığına bağlıdır. Bu ortaklık neticesinde kütüphane; kaynakların ve kütüphanenin etkili kullanımını teşvik edip kullanıcılara okuma rehberliği, kaynak çeşitliliği ve kütüphane tecrübesi gibi hizmetleri sağlamayı amaçlar. Bu amaçların yanında okul kütüphanesi, halk kütüphaneleri ile iş birliği yaparak faaliyetlerini zenginleştirip kullanıcılarına eksiksiz bir kütüphane hizmeti sunmayı hedeflemelidir.³⁸

Dijital çağda giderek artan ve karmaşıkleşan bilgi yığını karşısında kütüphanelere, özellikle okul kütüphanelerine, büyük sorumluluk düşmektedir. Bilgiyi arama, bulma, öğrenme ve sorgulama becerisi kazandıracak en önemli alanlardan birinin kütüphane olduğunu söyleyebiliriz. Alanında uzman kütüphaneciler tarafından kullanıcılara, hayat boyu öğrenme yolunda güvenilir adımlar atmalarını sağlayacak bilgi okuryazarlığı adı altında, araştırma becerileri ve okuma kültürü kazandırılarak öğrenmeyi öğretecek yegâne ortam kütüphanedir. Okul kütüphanelerinin kullanıcıları üzerindeki etkisini ölçmek için günümüze değin birçok araştırma yapılmıştır. Araştırmalar; okul kütüphanesinin doğal üyesi olan öğrencilerin, kütüphaneyi kullanım oranlarının artışı ile akademik başarı düzeyleri arasında pozitif bir paralellik olduğunu ortaya koymaktadır.³⁹ Okul kütüphanesinin niteliği, zenginliği, akademik standartları ile öğrencilerin mezuniyet oranları ve akademik başarıları arasında güçlü bir bağlantı olduğu görülmüştür.⁴⁰

Eğitim ve öğretimin gelişmesinde temel olan okul kütüphanelerinin amaçları şu şekilde açıklanabilir:

- Okulun misyon ve müfredatı gözeterek eğitim ve öğretimin amaçlarını desteklemek ve geliştirmek,

³⁸ Özer Soysal, *Çağdaş Eğitim ve Türkiye'de Okul Kütüphanesi*, Ankara Güven Matbaası, Ankara 1969, s. 68.

³⁹ Michele Lonsdale, *Impact of School Libraries on Student Achievement: A Review of the Research*, Australian Council for Educational Research, Victoria 2003, s. 30.

⁴⁰ Keith Curry Lance, Debra E. Kachel, "Why school librarians matter: What years of research tell us", *Kappan*, 99, 7 (2018), s. 15.

- Kullanıcılarına okuma alışkanlığı ve öğrenme becerileri kazandırarak bunlardan zevk almalarını sağlamak, bu becerilerini geliştirerek kütüphaneleri hayat boyu kullanabileceklerini göstermek,
- Kullanıcılara; eğitim, öğretim ve bireysel ilgi alanlarında bilgi kullanımı ve bilgi üretimiyle ilgili deneyimler için fırsatlar sunmak,
- Kullanıcılara edindikleri bilgiyi değerlendirme ve kullanabilme noktasında destek olmak,
- Uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel kaynakları, farklı düşünce ve deneyimleri kullanıcıların hizmetine sunmak,
- Kullanıcılarını, özellikle öğrencileri, sosyal bilince ve toplumsal duyarlılığa özendirerek kültürel etkinlikler düzenlemek,
- Okulun hedefleri doğrultusunda başarılı olması için öğrencilerle, okul yönetimiyle ve velilerle iş birliği yapmak,
- Kullanıcıların ihtiyaçlarını verimli şekilde karşılamak için çeşitli öğrenme stratejilerini organize etmek ve bu konuda eğitimcilerle iş birliği içinde olmak,
- Okuldaki okuma ve kütüphane kullanım oranını arttırmak ve bu amaç doğrultusunda bünyesinde yer alan kaynak ve hizmetleri tüm okul topluluğunun kullanımına sunmak,
- Kütüphane kaynaklarının etkin ve verimli şekilde kullanımı için kullanıcılarına eğitim vererek öğrencileri bilgi becerileri ile donatmak.⁴¹

Okul kütüphanelerinin amaçları ise önemli bir meslek uzmanımız olan Prof. Dr. Jale Baysal tarafından şu şekilde açıklanmaktadır:

- İlköğretim ve ortaöğretim okullarında ders programlarını ve müfredatı desteklemek,
- Kullanıcıların bireysel okuma gereksinimlerine yanıt vermek, öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanımını destekleyerek kökleştirmek,
- Kütüphane kültürünü ve kütüphane kullanımını öğretmek,

⁴¹ Emine Kavuncu, *Özel İlköğretim Okul Kütüphanelerinde Kullanıcı Eğitim Programlarının Geliştirilmesi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kütüphanecilik Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2001, s. 26.

- Kullanıcıların kütüphane yaşantısının sağlayacağı olanaklardan yararlanmasını sağlayarak bireysel ve toplumsal davranışlarının gelişmesinde katkıda bulunmak.⁴²

1.1 Konunun Önemi

Okul kütüphanelerini tarihi gelişimi, önemi ve amaçları bağlamında ele aldığımızda; okul kütüphanesinde eğitim programları çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerin okul kütüphaneleri kapsamında pek yer bulamadığı görülmektedir. Oysa günümüzde okul kütüphaneleri bünyesinde gerçekleştirilen etkinlikler göz önünde bulundurulduğunda kütüphane etkinlikleri öğrencilerin akademik ve sosyal gelişim süreçlerini destekleyen bir noktada yer almaktadır.

Okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinlikler konusunda literatürün incelenmesi sonucu; yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirmeyi amaç edinen okul kütüphaneleri üzerine çeşitli araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Fakat yapılan bu araştırmaların daha çok eğitim programlarının bir alanı olan bilgi okuryazarlığı konusunda olduğu ve okul kütüphanesi bünyesinde yapılan diğer çeşitli etkinlikleri içeren eğitim programları ile ilgili inceleme olmadığı saptanmıştır.

Okul kütüphaneleri bünyesinde, kütüphaneciler-öğretmenler ve okul yönetimi iş birliği çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerin neler olduğu, gerekli olup olmadığı, öğrencilerin gelişim düzeylerine ve kütüphane kullanımına ne düzeyde etki ettiği konuları üzerine yapılan çalışmaların eksikliğinin giderilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Okul kütüphanelerindeki etkinlikler ile ilgili yapılacak bu çalışmanın literatüre bir yenilik getireceği düşünülmektedir. Çalışma sonunda kütüphane faaliyetleri ile ilgili nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak ortaya konacak bilgiler ışığında, okul kütüphanelerinde yapılan çeşitli etkinlikler analiz edilerek uygulanan eğitim programları konusunda değerlendirme yapılması sağlanabilecek, etkinliklere paralel şekilde

⁴² Alıntılayan Bülent Yılmaz, “Halk Kütüphaneleri-Okul kütüphaneleri Arasında İşbirliği ve Türkiye’de Durum”, *Türk Kütüphaneciliği*, 12, 2 (1998), s. 113.

öğrencilerin akademik gelişimleri incelenerek konu hakkında kütüphanecilerin ve eğitimcilerin faydalanabileceği öneriler geliştirilebilecektir.

1.2 Araştırmanın Amacı, Problemi ve Hipotezi

Bireylerin gelişim seviyelerine etki etmeyi amaç edinen okul kütüphaneleri, bulunduğu kurumdaki öğrenciler, öğretmenler ve okul personeli için eğitim ve öğretimi bilimsel, kültürel, sosyal ve sanatsal açıdan destekleyen önemli bir eğitim ortamını temsil etmektedir. Okul kütüphanesinde okul ve okulun müfredatı ile iş birliği içinde yapılan etkinlikler-uygulamalar nitelikli okuryazar bireyler geliştirmeyi ve bireylerin yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini olumlu yönde etkilemeyi amaç edinmektedir.

Bu tez çalışmasının amaç ve hedefleri şu şekilde sıralanabilir;

- Okul kütüphanelerinde uygulanan eğitim programları adı altında bir araya gelebilecek sosyal ve kültürel etkinlikleri araştırmak, saptamak ve programların kütüphane kullanımı üzerindeki etkisini incelemek
- Sosyal etkinliklerin oluşumunda okul kütüphanecisi ve öğretmenin iletişimine dikkat çekerek aralarındaki iş birliğini incelemek
- Kütüphaneci ve öğretmen iş birliği ile yapılan sosyal ve kültürel etkinlikleri saptayarak bu etkinlikler hakkında kütüphanecilerin görüşlerini almak
- Kütüphanede gerçekleştirilen etkinliklerin okumaya özendirme, eleştirel düşünme, enformasyon kültürü, medya ve bilgi okuryazarlığı, teknoloji entegrasyonu, öğretmen ve öğrencilerin gelişimleri gibi öğrenmeye yön verecek konulardaki yeterliliklerini incelemek
- Çalışma için örnek okul kütüphaneleri ve bu kütüphanelerde görev yapan yetkin okul kütüphanecilerini belirleyerek kütüphanelerde yapılan etkinlikler hakkında görüşmeler gerçekleştirmek
- Seçilen okul kütüphanelerinde kütüphanecilerle kurulacak iletişim sonucunda toplanan verileri ortak paydada buluşturmak, toplanan veriler eşliğinde gerçekleştirilen kütüphane etkinliklerinin öğrencilerin akademik gelişim seviyesine etkisini değerlendirmek
- Yapılan değerlendirmeler ve analizler sonucunda okul kütüphaneleri bünyesinde gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin akademik gelişimine etkisini ortaya

koymaya çalışarak kütüphane ve etkinlikler ilişkisine öneriler sunmak, sosyal etkinliklerin, kullanıcıların ve okul kütüphanesinin gelişimine katkı sağlamak.

1.3 Araştırmanın Kapsamı

Bu tez çalışması kapsamında İstanbul'da faaliyet gösteren okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen sosyal, kültürel, akademik etkinlikler tespit edilecek; etkinliklerin gerçekleştirildiği okullar arasından etkinlikler konusunda aktif olduğu ve en az ayda bir olacak şekilde etkinlik gerçekleştirildiği tespit edilen okul kütüphanelerinin en az 4 yıl deneyimli yetkin kütüphanecileriyle görüşmeler yapılacaktır. Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara bağlı olarak; gerçekleştirilen okul kütüphanesi etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisi analiz edilerek etkinliklerin akademik başarıyı artırıp artırmadığı tespit edilecektir.

1.4 Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, bir olguya ayrıntılı anlam kazandırmak ve incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi ve bu nitel araştırma yöntemine ait bir desen olan fenomenoloji ve fenomenolojinin çeşitlerinden biri olan hermeneutik fenomenoloji kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem ve görüşme gibi farklı yöntemleri içeren, katılımcıların düşüncelerinin ve olayların doğal ortamında gerçekçi bir şekilde ortaya konmasına yönelik bir sürecin takip edildiği araştırma yöntemidir.⁴³ Bu yöntemin temel amacı, katılımcıların tecrübelerine ve düşüncelerine odaklanarak onların algı ve tecrübelerini açığa çıkarıp ortaya koyabilmektir.⁴⁴ Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji ise katılımcıların ortak tecrübelerini vurgulayarak bu ortak tecrübelerin bir özünün olduğu varsayımına dayanır.⁴⁵ Bir grup katılımcının belli bir kavram veya bir fenomenle ilgili yaşanmış tecrübelerinin ortak anlamını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.⁴⁶

Fenomenolojik araştırma, yorumlayıcı ve betimleyici olmak üzere iki

⁴³ Melike Tekindal, Şerife Uğuz Arsu, "Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın Kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme", *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 20, 1, (2020), s. 156.

⁴⁴ Tekindal, Uğuz Arsu, a.g.e s. 158.

⁴⁵ Tekindal, Uğuz Arsu, a.g.e s. 159.

⁴⁶ Hacer Yalçın, "Bir Araştırma Deseni Olarak Fenomenoloji", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 2 (2022), s. 217.

yaklaşımdan meydana gelmektedir. Yorumlayıcı fenomenoloji olan hermeneutik fenomenoloji, araştırmacı tarafından belirlenen fenomenin hem tasvir edilip hem de yorumlanmasına dayalı bir araştırma sürecine sahiptir. Araştırmasını hermeneutik fenomenoloji ile yürüten bir araştırmacı, katılımcıların deneyimlerinin ne anlama geldiğini ortaya çıkararak bu deneyimleri kendi yorumlarını da katarak değerlendirmektedir.⁴⁷ Okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen sosyal, kültürel ve akademik etkinliklerin öğrenciler üzerindeki etkisini ayrıntılı bir şekilde ortaya koyabilmek için bu desen ve modeli tercih edilmiştir.

1.5 Veri Toplama Araçları

Görüşme tekniği, nitel araştırma yönteminde kullanılan veri toplama araçlarından biridir. Görüşme, araştırmacı ve katılımcı arasında geçen amaçlı ve kontrollü bir iletişim biçimidir. Araştırmacı, katılımcılara araştırma kapsamında hazırlamış olduğu soruları yönelterek katılımcıların düşüncelerini ve deneyimlerini ortaya çıkartmayı amaçlamaktadır. Görüşme tekniğinin temel amacı, bir hipotezi test etmek değil aksine katılımcıların deneyimlerini ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını görmeye çalışmaktır.⁴⁸

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış araştırma sorularını içeren bir görüşme formu bulunur. Görüşme esnasında görüşme formu dışına çıkılarak yeni sorular eklenebilir veya çıkarılabilir. Bu görüşme türüyle birlikte katılımcılardan derinlemesine ve genel bir çerçevede konumlanan veriler elde edilir. Katılımcılardan elde edilmesi amaçlanan verilerin genel hatlarıyla çizilebildiği durumlarda bu görüşme türü tercih edilmektedir.⁴⁹

Araştırmacı tarafından konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve araştırma için 13 sorudan oluşan bir görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu ile ilgili

⁴⁷ Yalçın, a.g.e s. 220.

⁴⁸ Abbas Türnüklü, “Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24 (2000), s. 544.

⁴⁹ Hilal Akman Dömbekci, Mehmet Akif Erişen, “Nitel Araştırmalarda Görüşme Tekniği”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 2 (2022), s. 145.

okul kütüphaneleri alanında yetkin bir kütüphaneci ve kütüphanecilik alanında bir akademisyen olmak üzere iki uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri alınarak görüşme formu yeniden incelenmiş ve gerekli görülen düzenlemeler yapılmıştır. Görüşme soruları ekte sunulmuştur. Okul kütüphanecilerine yapılacak olan görüşmenin içeriği hakkında katılımcılara önceden bilgi verilmiş ve sonrasında görüşmeler katılımcıların uygun vakitleri belirlenerek gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarla 45-60 dakika süren online görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Daha sonra görüşmeler bire bir şekilde yazıya dökülerek analiz edilmiştir. Araştırmanın görüşme aşaması 7 Nisan 2023 - 2 Haziran 2023 tarihleri aralığında tamamlanmıştır. Araştırmayla birlikte okul kütüphanecilerinin kütüphanede gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili görüşleri ayrıntılı olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

1.6 Evren ve Örneklem

Okul kütüphanelerinde eğitim programları kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmanın evrenini İstanbul'da bulunan okul kütüphaneleri oluşturmaktadır. Araştırmanın kapsamı; kozmopolit yapısından dolayı ve istatistiki olarak nitelikli veriler elde edebilmek amacıyla İstanbul ili ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul'da bulunan okul kütüphaneleri içerisinde aktif şekilde etkinlikler gerçekleştiren 10 okul kütüphanesi oluşturmaktadır. Araştırma yapılacak okul kütüphanelerine internet siteleri ve sosyal medya hesaplarına bakılarak karar verilmiştir.

1.7 Verilerin Güvenirliği

Okul kütüphanecileriyle yapılan görüşmenin sorularının hazırlanma aşamasında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Etik Kurul'una başvurularak çalışma için etik kurul onayı alınmıştır.

Araştırmada, katılımcıların ve bulundukları kurumun bilgilerine yer verilmemiştir. Katılımcılar, görüşme öncesinde kişisel bilgilerinin kullanılmayacağına dair bilgilendirilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. OKUL KÜTÜPHANELERİ VE AKADEMİK DESTEK BOYUTU

Okul kütüphaneleri; kullanıcılarına dil, din, ırk, ideoloji ve sosyal sınıf ayırt etmeksizin eşitlikçi bir kütüphane ortamı sağlamayı vazife edinmelidir. Kullanıcılara, okul bünyesinde yer almaya başladıklarından itibaren kütüphanenin doğal bir üyesi oldukları bilinci kazandırılmalı ve istedikleri sürece her koşulda kütüphaneden faydalanabilecekleri öğretilmelidir.

Akademik destek boyutu göz önüne alınarak bakıldığında eğitim kurumlarında yer alması gereken okul kütüphanelerinin temel görevleri; bulunduğu eğitim ortamını destekleyecek ve tüm okul topluluğunun bilgi gereksinimlerini karşılayabilecek kaynakları sağlamak, uygun bir sınıflama sistemine göre sınıflandırmak ve kaynakları teknik hizmet süreçlerinden geçirerek kullanıcıların hizmetine sunmaktır.⁵⁰

Okul kütüphaneleri, yaşam boyu öğrenen ve nitelikli bilgi okuryazarı olacak bireyler yetiştirmek için kullanıcılara aşağıda yer alan maddeler çerçevesinde hizmet vermelidir:⁵¹

- Bireysel öğrenme becerisi geliştirebilmeleri adına tüm kullanıcılara kütüphanenin kullanımı, koleksiyon içeriği ve kütüphane düzeni hakkında eğitici bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- Okul kütüphanecisi, okulda düzenlenen grup çalışmalarına kaynak desteği yönünden önderlik edebilmelidir.
- Öğrencilerin bilgi edinme ve kullanma becerilerinin geliştirilebilmesi için okul kütüphanecisinin kaynak sağlama konusunda rehberlik ederek kaynakların etkin ve verimli kullanımını sağlaması gereklidir.
- Okul kütüphanecisi, grup çalışmalarında ve bireysel çalışmalarda kullanıcıların kendi bilgi gereksinimlerini nitelikli şekilde karşılayabilir konuma gelmesi için öğretmenler ile iş birliği içerisinde hareket ederek çalışmalar düzenlemelidir.

⁵⁰ Carol L. Perryman ve Jeng Ling Hwey, “Changing Models of Library Education to Benefit Rural Communities”, *Public Library Quarterly*, (2020), s. 108.

⁵¹ Okul Kütüphanecileri Derneği Hizmet İlke ve Standartları, <http://okd.org.tr/index.php/tr/sts/his> [Erişim tarihi: 03.03.2023]

- Öğrencilerin güncel, doğru ve yeterli bilgi edinme süreçlerinde okul kütüphanecisi bilgiyi bulma ve doğruluğunu tespit etme noktalarında kullanıcıları bilgilendirmeli ve yol göstermelidir.
- Okul kütüphanecisi kullanıcıların araştırma becerilerini geliştirmesine yardım etmeli, kullanıcılara araştırma yöntemleri ve kaynak gösterme süreçlerinde eğitici bilgilendirmeler yapmalıdır. Kullanıcılar akademik yazım becerileri geliştirilerek kütüphaneci tarafından desteklenmelidir.
- Kütüphanede kullanıcıların gereksinim duyacağı çalışma ortamı sağlanmalıdır.
- Kütüphaneci öğrencileri bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi için yapılan çalışmalarda desteklemeli, bu çalışmalar doğrultusunda ortaya çıkan ödev, proje ya da raporların değerlendirilmesi sürecinde okul kütüphanecisi öğretmenlerle iş birliği yaparak sürece dâhil olmalıdır.

Okul kütüphanesi, öğrencilere yaşam boyu öğrenme becerileri kazandırır ve bu becerilerin gelişimini destekleyen konumda yer alır. Kütüphanelerin bu akademik ve sosyal yönden destekleyici tavrı öğrenme becerileriyle donatılan öğrencilerin hayallerinin gelişimine de olanak sağlar. Böylelikle öğrenciler sorumlu ve farkındalık düzeyleri yüksek bireyler haline gelerek yaşamlarına devam eder.⁵²

Okul kütüphanesi hizmetleri kullanıcılarına teknik hizmetler ve yararlandırma hizmetlerini kapsayan bir araştırma ortamı sunmaktadır. Eğitim ve öğretim için ihtiyaç duyulan her türden bilgi kaynağının ve araç gereçlerin seçilerek kütüphane bünyesine kazandırılması, sağlanan bu kaynakların belli bir otomasyon sistemine bibliyografik kayıt girişleri yapılarak kataloglanması, kataloglama kaydı tamamlanan kaynakların kaşeleme ve etiketleme işlemleri ve rafa konmaya hazır olan kaynakların sınıflaması yapılarak belli bir sınıflama sistemine göre rafa yerleştirilmesi aşamalarını kapsayan sürece “teknik hizmetler” adı verilmektedir. Bu işlemlerden geçerek kullanıma hazır hale getirilen kütüphane materyallerinin kullanıcıların hizmetine sunulması süreci ise “yararlandırma hizmetleri” şeklinde ifade edilmektedir.⁵³

⁵² IFLA, “UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi”, çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 545.

⁵³ Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 67.

Okul kütüphanelerinin en temel ve belli başlı amacı, koleksiyonunda bulunan çeşitli türdeki kaynaklara en hızlı ve doğru şekilde erişim sağlama hizmeti sunmasıdır. Kütüphaneler bu temel amacı yerine getirmenin yanında öğrencilere, öğretmenlere ve okul topluluğuna kullanıma elverişli ve esnek bir ortam sunabilmelidir. Kütüphanenin sunacağı bu elverişli ortam hem kütüphanenin hem de kullanıcıların gelişmişlik düzeyinin artmasına olanak sağlar. Kullanıcılar sunulan elverişli ortam sayesinde kütüphaneden yararlanmalarını gerektiren durumlar dışında da kütüphane ortamında vakit geçirmek isteyecek ve böylece kütüphane kültürü edinmeye başlayacaklardır.⁵⁴

Okul kütüphanesi bulunduğu eğitim kurumunun yerleşim planında tüm okul topluluğu tarafından kolay ulaşım sağlanabilen bir noktada yer almalıdır. Kullanıcıların gürültüden rahatsız olmayacakları ses yalıtımı yapılmış bir çalışma mekânı oluşturulmalıdır. Kaynaklardan ve kütüphane ortamından en verimli şekilde yararlanılmasını sağlayacak aydınlatma, havalandırma ve ısıtma sistemleri ergonomik bir şekilde yapılandırılmalıdır. Kütüphane mekânı; derme, kütüphaneci, kullanıcı açısından sağlıklı bir ortam sunmalıdır.⁵⁵ Okul kütüphanesinin kullanıcıların hizmetine sunduğu sağlıklı ortamın sağlanması; kütüphane kullanım miktarını arttıracak ve kütüphane kullanımının artması da kullanıcıların kütüphaneden daha fazla verim almasına olanak sağlayarak gelişim düzeylerine olumlu şekilde yansıyacaktır.

Okul kütüphanesinin fiziksel mekânı kadar önemli olan diğer bir unsur da bünyesinde bulunduracağı meslek alanında yetkin olan bir kütüphanecidir. Yetkin bir kütüphanecisi olan okul kütüphanesi, kullanıcılarına en nitelikli kütüphane hizmetini sunacaktır. Okul kütüphanesi, bir kütüphane uzmanı önderliğinde kullanıcılara hayat boyu sürdürebilecekleri okuma kültürü ve araştırma becerileri kazandıracak şekilde çok yönlü donatılmalı ve geliştirilmelidir.⁵⁶ Okul toplumunun nüfusu ve kütüphanenin fiziki alanı göz önünde bulundurularak kütüphanede yeterli sayıda kütüphaneci ve yardımcıları konumunda personeller görev almalıdır. Okul kütüphanesi ancak bu özelliklere göre yeterli sayıda personeliyle hizmet verdiğinde nitelikli bir bilgi merkezi haline gelecektir.

⁵⁴ Andrea Jamison, "Intellectual Freedom and School Libraries", *Knowledge Quest*, 49, 1 (2020), s. 21.

⁵⁵ Okul Kütüphanecileri Derneği Fiziki İlke ve Standartlar, <http://okd.org.tr/index.php/tr/sts/fis> [Erişim tarihi: 20.12.2022]

⁵⁶ Burns, Elizabeth A., "AASL National School Library Standards: Progress Toward Implementation", *School Libraries Worldwide*, (2020), s. 9.

Gelişmiş bir okul kütüphanesi; bilimsel, kültürel ve akademik alanlarda bulunduğu eğitim kurumunu destekleyici ve öğretimin ayrılmaz bir parçası konumunda yer almaktadır. Kullanıcılarına gereksinim duydukları kaynaklardan ücretsiz bir şekilde yararlanabilecekleri verimli bir hizmet ortamı sunmakla beraber bulunduğu okulun akademik ve kültürel faaliyetlerini destekler konumda yer alarak eğitim ortamıyla kuvvetli bir bütünleşme sağlar.

Tüm kütüphane türlerinde olduğu gibi okul kütüphanelerinde de kaynakların yönetimi için en uygun kütüphane otomasyon sistemi seçilerek kullanılmalıdır. Daha kaliteli ve hızlı bir hizmetin sunulmasına olanak sağlayan otomasyon sistemleri, bilgiye erişimi kolaylaştırarak kütüphane kaynaklarından en iyi şekilde yararlanılması noktasında oldukça önemlidir. Kütüphanede yer alan bilgi kaynaklarının teknik hizmetler adı altında gördüğü tüm işlemlerde yardımcı olan kütüphane otomasyon sistemi, kütüphanecinin çalışma yetkinliğini ve böylelikle de kütüphanenin gelişmişlik seviyesini yükseltir.⁵⁷

Okul kütüphaneleri; öğrencilere ve öğretmenlere sadece kütüphane ortamında değil derslerde faydalanabilecekleri kaynakları da temin ederek kullanıcıların yanında müfredatı da destekleyen bir konumda yer alır. Okul kütüphanelerinin, kullanıcıların öğrenme ve araştırma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ilgili her türden kaynağı içeren ve kendini sürekli yenileyen bir bilgi koleksiyonu olmalıdır. Okul kütüphanesi, koleksiyonunu basılı ve elektronik kaynak bakımından zenginleştirerek ve yeterli sayıda yetkin kütüphaneci ile hizmet vererek öğrencilerin akademik ve kültürel gelişimlerine önemli etkiye bulunacaktır.

Okul kütüphanesinde bulunması gereken temel bilgi kaynaklarını şu şekilde sıralayabiliriz:⁵⁸

- Okulun eğitim programını destekleyen, okul topluluğunun araştırma yapmasına olanak sağlayan bilimsel kitaplar ve ders kitapları,
- Ansiklopediler, yıllıklar, referans kaynaklar, rehberler, sözlükler, biyografik kaynaklar, bibliyografyalar, atlaslar, danışma kaynakları,

⁵⁷ Lester, Kathy, "Reflections on Traditional Practices of the School Librarian", *Knowledge Quest*, 51, 3 (2023), s. 7.

⁵⁸ Okul Kütüphanecileri Derneği Koleksiyon İlke ve Standartları, <http://okd.org.tr/index.php/tr/sts/kis> [Erişim tarihi: 21.12.2022]

- Klasik eserler ve günümüz edebi eserleri,
- Süreli yayınlar ve gazeteler,
- Görsel ve işitsel kaynaklar (kitap dışı belgeler, filmler, plaklar, şema ve planlar, slaytlar, teyp bantları, CD'ler),
- Eğitici oyunlar ve oyun malzemeleri,
- Elektronik kaynaklar (veri tabanları, internet kaynakları, e-kitaplar)

Okul kütüphanesi koleksiyonunun niteliği, eğitim kurumundaki akademik başarının en iyi göstergesidir. Standart sınavlardan yüksek puanlar alan ve akademik başarıları iyi olan öğrencilerin; yeterli düzeyde uzman personel, bilgi kaynağı ve görsel işitsel materyalin yer aldığı kütüphanelere sahip okullardan geldikleri bilinmektedir.⁵⁹ Yine yapılan başka incelemeler sonucunda okul kütüphanesinin koleksiyonunda yer alan kaynakların kalitesinin öğrencilerin eğitim ve öğretim hayatı üzerinde etkisi olduğu görülmüştür.⁶⁰ Koleksiyonda yer alan kaynakların niteliği arttıkça kullanıcıların gelişim seviyelerine olumlu yönde etki edeceği düşünülmektedir. Kullanıcılara; eğitim ve öğretime pek etkide bulunmayan ve gelişim göstermeyen durağan kütüphane ortamları yerine kullanıcıların eğitim hayatlarının gelişimine daha çok olanak sağlayacak araştırma ortamları sunulmalıdır. Fiziksel olarak elverişsiz ve araştırma kaynaklarının yeterli olmadığı bir okul kütüphanesi, kullanıcıların gelişimini desteklemekten çok uzak bir noktada yer alır.

Okul kütüphanesi, öğrencilerin karşılaştığı ilk kütüphane türüdür. Kullanıcılara etkin bir kütüphane kullanımı eğitiminin verilmesi onların gelecekte karşılaşacağı kütüphane türlerinden bilinçli ve verimli şekilde faydalanmaları konusunda oldukça önem arz etmektedir.⁶¹ Okul kütüphanesi ile kullanıcılar arasında sağlıklı bir iletişim olmalıdır. Kullanıcılar kütüphane koleksiyonunun içeriği hakkında bilgi sahibi olmalı, kaynakların güncelleşme sürecine göre haberdar edilmelidir. Kullanıcıların kütüphanedeki değişimlerden sürekli haberdar olacakları bir iletişim kanalı oluşturmak

⁵⁹ Alıntılayan Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye'de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 108.

⁶⁰ Michele Lonsdale, *Impact of School Libraries on Student Achievement: A Review of the Research*, Australian Council for Educational Research, Victoria 2003, s. 30.

⁶¹ Osman Soykan, *Ankara Okul Kütüphaneleri*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi kütüphanecilik Ana Bilim Dalı, Lisans Tezi, Ankara 1997, s. 20.

kütüphanenin gelişimini de destekleyecektir. Okul kütüphaneleri kullanıcılardan destek gördüğü oranda kullanıcılar da kütüphane tarafından desteklenecektir. Akademik başarıya göre en iyi okulu belirleyen etkenlerin başında okul kütüphanesinin personel ve koleksiyon durumu gelmektedir.⁶²

Okul kütüphaneleri, kullanıcılarını yetkin kütüphaneciler önderliğinde analiz ederek gelişim göstermelidir. Kullanıcıların yaşına veya ilgisine hitap eden kaynaklar izinde kütüphane koleksiyonu geliştirecektir. Kullanıcılar göz önünde bulundurulmadan yol alındığında ise nitelik olarak kullanıcılara hitap etmeyen fakat nicelik olarak gelişmiş gözükken kütüphaneler karşımıza çıkmaya başlayacaktır. Bu çerçevede gelişim ve oluşum gösterecek kütüphanelerin kullanıcılarına olumsuz yönde etki yapacağı düşünülmektedir. Öğretmen ve öğrencilerin bilgi ihtiyaçlarına yönelik kaynak araştırması, seçimi ve temini doğrultusunda hizmet veren okul kütüphanelerinin yararlarından aşağıdaki şekilde bahsedilmektedir:⁶³

- Alanında uzman kütüphaneciler sayesinde kaliteli kaynak seçimleri yapılarak kullanıcıların kaynaklardan eşit ve etkili şekilde yararlanmaları sağlanır.
- Okul bünyesinde yer alan öğretmen ve kütüphaneci sürekli iş birliği içinde yer alarak öğretim zamanının etkili kullanımı sağlanır.
- Bilgiye erişim sürecinde internet ve teknolojinin okul kütüphanesi bünyesinde verimli şekilde kullanılabilir olması önemlidir. Eğitim teknolojisinin okul kütüphanesi ile olan entegrasyonu kütüphanenin sağladığı en büyük faydalardan biridir.
- Her eğitimci, öğrencilerin okuryazarlığının tüm yönlerinin geliştirilmesiyle ilgilenmelidir. Öğrenciler, öğrenmeye ilgi duymaya ve okul hayatı bittikten sonraki süreçlerde öğrenmeye devam etmek için motive edilmelidir. Okul kütüphaneleri okuryazarlığın teşviki konusunda öğrencileri destekleyici bir noktada yer alır. Öğrenciler ve öğretmenlere eksiksiz şekilde erişilebilen bir kaynak koleksiyonu sunarak her alanda okuryazarlığın teşvik edildiği açık erişilebilir öğrenme ortamları sağlarlar.

⁶² IFLA, “UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi”, çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 548.

⁶³ Adebayo A. Bello, “Educational Role of School Library in Curriculum Implementation for Secondary Schools”, *Continental Journal of Information Technology*, 10, 1 (2017), s. 24-25.

- Öğrencilerin okul hayatları sona erdikten çok sonra bile bilgi okuryazarlığı becerilerini ve öğrenme stratejilerini yönetebilmesi gerekir. Öğrenciler yetişkin bir birey olduklarında okul kütüphanesi programlarında etkili bir şekilde kazandıkları ve geliştirdikleri bilgi okuryazarlığı becerilerine ve teknolojik yeterliliğin faydalarına ihtiyaç duyacaktır. Okul kütüphanesi yetkin hizmetiyle öğrencilerin araştırma becerilerini destekleyerek öğrencilere hayat boyu öğrenmeyi öğrenme becerisi kazandırır.

Günümüzdeki bilgi teknolojilerine bakıldığında yaşamın her alanına ve buna paralel olarak da öğrenme alanlarına etkide bulunduğunu görürüz. Bilgi teknolojileri bilgiye erişimi etkin ve verimli kılar. Bilgileri işlemek ve öğrenmek için teknolojinin sağladığı faydalardan ve bağlantılardan her öğrenci ve eğitimci adil şekilde yararlanamamaktadır. Etkili bir okul kütüphanesi, bilgi teknolojisi erişimini ve kullanım becerilerini kullanıcılara eşit şekilde sunmakta ve sosyoekonomik ayrımları birbirine bağlamaktadır.⁶⁴ Çağın gereksinimlerine uygun şekilde hizmet vermesi gereken okul kütüphaneleri, kullanıcıların okuma kültürü gelişimini destekleyerek bu gelişimin diğer kullanıcılar arasında yayılım göstermesine olanak veren bir ortam sunmalıdır. Kullanıcıların tatmin olacağı bir çalışma ortamının sunulması kütüphane kullanımını artıracak unsurların başında gelir. Okul kütüphanesi zengin ve donanımlı bir araştırma ortamı sunarak öğrenciler arasındaki gelir eşitsizliğini veya çeşitli sebeplerin meydana getirdiği bilgiye erişim konularındaki eşitsizliği en aza indirgeyici ve destekleyici konumda yer almalıdır. “Educational Role of School Library in Curriculum Implementation for Secondary Schools” adlı makalede okul kütüphanelerinin eğitim işlevi odağındaki görevlerine şu maddelerle değinilmiştir.⁶⁵

- Okul topluluğuna ve tüm öğrencilere ulaşmak, hizmet etmek; öncelikli olarak ortalama, yetenekli, utangaç ve problemlili öğrencilere hizmet etmek,
- Öğrencilerin olgunluk seviyelerine uygun ve modern eğitim müfredatının gereksinimlerini kapsayacak türde kaynakların sağlanması,

⁶⁴ Keith Curry Lance, Debra E. Kachel, “Why School Librarians Matter: What years of research tell us”, *Kappan*, 99, 7 (2018), s. 20.

⁶⁵ Adebayo A. Bello, “Educational Role of School Library in Curriculum Implementation for Secondary Schools”, *Continental Journal of Information Technology*, 10, 1 (2017), s. 23.

- Her kullanıcının bağımsız okuma ilgisini tatmin edecek şekilde koleksiyonu geliştirmek ve kullanıcıların ilgilerini genişletmeye teşvik edecek türde geniş bir koleksiyon sunmak,
- Bünyesindeki bilgi kaynaklarının ve araştırma materyallerinin nitelikli şekilde kullanılabilmesi için tüm kullanıcılara kütüphane kullanımındaki gerekli becerileri kazandırmak,
- Öğretmenlere mesleki gelişimlerinde destek olacak ve eğitim programlarında ihtiyaç duyacakları kaynakları sağlayabilmek.

Eğitim ve öğretim kuruluşlarında, özellikle devlet okullarında, kütüphanelere ayrılan alanlara baktığımızda daha çok bu alanların kullanılmayan ve değerlendirilmek istenen izbe yerler olduğunu görmemiz büyük bir olasılıktır. Kütüphanelerin okullarda uygun görülen fiziki alanlara kurulması her zaman iyi sonuç vermeyebilir. Okul kütüphanelerinin konumlanacağı alan her koşul değerlendirilerek oluşturulmalıdır. Kütüphane, kurulum yerinin şartları göz önünde bulundurularak oluşturulmalıdır. Aksi takdirde fiziki etmenler, kütüphane kullanıcılarını ve dolayısıyla kütüphanenin nitelik ve işlevlerini kötü yönde etkileyecek durumlara sebebiyet verebilir. Örneğin; okulun en kullanışlı olmayan, ulaşımı zor, güneş ışığından uzak veya oldukça gürültülü bir alanında konumlandırılmış kütüphanelerin kullanıcılarına verimli bir hizmet sağlaması oldukça zorlaşacaktır.

Bir okul binası; içinde sınıfları, çeşitli laboratuvarları, konferans salonu, yemekhanesi, öğretmen ve idareci odaları, spor salonu ve kütüphanesi gibi fiziki alanlarıyla birlikte düşünülmektedir. Okul kütüphaneleri okul binasının fiziki kurulumu içinde hizmet gösteren kurumlardır. Okul içinde kütüphane için ayrılan bu mekânın tüm okul toplumuna uygun ve etkin bir hizmet verebilecek şekilde tasarlanmış olması gerekir. Okul kütüphanelerinin mekânsal yönden iyi konumlanmış oluşu kullanım verimliliği açısından çok önemlidir. Bu nedenle okul kütüphanelerinin tasarım özellikleri, kullanıcıların ihtiyaçları göz önünde bulundurularak bir mimar tarafından belirlenmelidir.⁶⁶ Kütüphane binaları alanında deneyimli bir mimar olan Harry Faulkner-Brown, başarılı bir kütüphane tasarımı için aşağıdaki ölçütleri önermektedir.⁶⁷

⁶⁶ Berrin Küçükcan, “Okul Kütüphanelerinde Mekân Tasarımı”, *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 223.

⁶⁷ Brian Edwards, *Libraries and Learning Resource Centres*, Architectural Press, Oxford 2009, s. 39.

- Değişken,
- Sıkıştırılabilir,
- Düzenlenebilir,
- Ortamda süreklilik sağlayabilen,
- Erişilebilir,
- Genişletilebilir,
- Ekonomik,
- Konforlu,
- Sürdürülebilir,
- Güvenli,
- Canlandıran ve ruhu yükselten mekânlar.

Okul kütüphanelerinin bulunduğu eğitim ortamını tamamlayıcı bir hizmet vermesi ve kalkınması için önemli ölçütlerden biri de bütçedir. Okul kütüphanesinin; hem bünyesinde bulunduracağı materyallerin hem de hizmet odağında yararlanacağı tüm teknolojilerin ve olanakların elde edilmesi; tüm ihtiyaçlar elde edinildiğinde bunlara ücretsiz erişimin sağlanarak kullanıcılara nitelikli bir hizmet verilebilmesi ve bu hizmeti sağlayacak kütüphane görevlilerin geliştirici eğitimler alabilmesi için bir finans kaynağına sürekli olarak sahip olması gerekmektedir.⁶⁸ Okul yönetimi ve ilgili kişiler kütüphanenin bütçesini daima güncellenecek şekilde belirli aralıklarla gündemlerine konu etmeli ve bütçeyi sağlayacak gelişmelere önayak olmalıdır. Okulun kütüphanesi için sağlayacağı bütçe; kaynakların zenginliğinden, kütüphanenin işlevliğine ve kullanıcıların gelişimine değin her noktaya etki eden bir konumda yer alır. Okul kütüphanesi için sağlanan bütçe ne denli yeterli olursa verilen hizmet de o denli nitelikli olacak ve kullanıcıların gelişim düzeylerine olumlu yönde etki edebilecek bir bilgi merkezi sağlanabilecektir. Okul kütüphanesinin; bütçe düzeyinin, mekânsal özelliklerinin, koleksiyon zenginliğinin ve kütüphaneci yetkinliğinin öğrencilerin akademik başarısı üzerinde doğrudan etkisi olduğu düşünülmektedir. Kullanıcı başına düşecek kütüphanenin harcama bütçesinin miktarı ve bu miktarın artışı öğrencilerin başarısına olumlu yönde etki edecektir.⁶⁹

⁶⁸ IFLA, “UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi”, çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 547.

⁶⁹ Egwuonwu Ugochi Iruoma, Osuchukwu Perpetua Ngozi ve Okafor Amarachi Jane, “Use of School Library Resources In Enhancing Childhood Education In Primary Schools In Idemili South Local Government Area, Anambra State”, *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, (2022), s. 13.

2.1 Okul Kütüphanelerinde Kullanıcı Profili

Günümüzde okul kütüphaneleri çoğunlukla okul bünyesinde yer alan öğrencilerin ve öğretmenlerin kullandığı bilgi merkezleridir. Okul kütüphanesinin fiziksel özellikleri ve nitelikleri ile kütüphanenin kullanım oranı ve buna paralel olarak kütüphanenin kullanıcı profili arasında doğrudan bir bağlantı olduğu düşünülmektedir. Okulun uygun yerine konumlanmış, fiziki yönden dikkat çekici ve içerik bakımından zengin olan bir kütüphane, öğrenci ve öğretmen kullanıcıların kütüphane kullanım oranına olumlu yönde etki edecektir. Kullanım oranının arttığı kütüphane böylelikle velilerin de ilgisini çekecektir. Okulun personelleri ve veliler, öğrenci ve öğretmenlere nazaran kütüphaneyi daha az ve gerektiğinde kullanmaktadır. Okul kütüphanecisi sadece öğretmen ve öğrencileri değil aynı zamanda belirli aralıklarla yapacağı bilgilendirmelerle okul personellerini ve velileri kütüphane kullanımı üzerine yönlendirmelidir. Okul kütüphanesi ile personel ve veliler arasında kurulacak iletişimin kalitesi kütüphane kullanım oranına ve kütüphanenin başarısına etkide bulunacaktır.⁷⁰

Öğrenci, öğretmen, veli, okul personeli ve okul yönetimi dışında okul kütüphanesinin dışarıdan gelen kullanıcıların kullanımına genellikle kapalı olduğu bilinmektedir. Günümüzde okul topluluğunun bir üyesi olmayan bireylerin kütüphane kullanımı okul yönetiminin inisiyatifine bırakılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği'nin Ödünç Verme Hizmeti bölümünde yer alan maddede okul kütüphanelerinden; öğrenci, öğretmen, okul personelleri ve okul çevresindeki halkın yararlanmasının sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır.⁷¹ Okul kütüphanesinin, yararlandırma hizmetlerinin yeterliliği kapsamında, belirlenen prosedürler doğrultusunda bünyesinde yer almayan kullanıcıların ve eğitim çalışanlarının da kullanımına açık oluşunun okul toplumunu olumsuz yönde etkilemediği müddetçe uygun olduğu düşünülmektedir.

⁷⁰ Iruoma, Ngozi ve Jane, a.g.e, s. 17.

⁷¹ Millî Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=4845&MevzuatTertip=5> [Erişim tarihi: 29.11.2022]

2.2 Okul Kütüphanelerinde Kütüphanecinin Önemi

Okul kütüphanecisi, bulunduğu eğitim kurumundaki tüm bireylerle iş birliği içinde çalışan, okul kütüphanesinin yönetiminden, işleyişinden ve gelişiminden sorumlu olarak görevini yerine en iyi şekilde getiren, diğer kütüphane türleriyle bağlantı kurarak kütüphaneyi güncel tutan ve mesleğindeki uzmanlık niteliklerini etkin kılarak çalışan kütüphane görevlisidir.⁷²

Okul kütüphanelerinden sorumlu olan kütüphaneciler 19. yüzyılda kütüphane biliminin ortaya çıkmasıyla birlikte yetismeye başlamıştır. Okul kütüphanecileri kütüphane biliminin ortaya koyduğu yöntem ve teknikleri kullanarak gelişim göstermeye başlamışlardır. 1900 yılında ise ilk kez Amerika’da bir okul kütüphanesine kütüphaneci ataması gerçekleşmiştir.⁷³ Ülkemizde ise meslek eğitimi almış kütüphanecilerin yetiştirilmesi konusu Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ele alınmaya başlanmıştır.⁷⁴

Türk kütüphaneciliğini modern şekilde incelemiş bir kütüphaneci olan Lawrence Sidney Thompson okul kütüphanesi ve okul kütüphaneciliği hakkında aşağıdaki görüşleri dile getirmiştir:⁷⁵

Bir araştırma (ihtisas) kütüphanesinin aksine olarak okul kütüphanesinin en kıymetli elemanı kütüphanecisidir. Kitap mevcudu kolaylıkla yenilenebilir ve bunun için sarfedilecek para o kadar mühim de değildir, ama iyi bir okul kütüphanecisi yerine yenisi kolayca konamayacak bir şahsiyettir. Meslek eğitimi lazım değil elzemdir ve hiçbir okul kütüphane sistemi, kendisini yeni ve ehil kütüphanecilerle devamlı surette besleyen iyi bir Kütüphane Okulu olmadıkça muvaffakiyet yolunda emin adımlarla ilerleyemez.

Her meslek dalında olduğu gibi kütüphanecilerin mesleki eğitim alarak görev başına geçmesi Thompson’ın da ifade ettiği gibi gerekli değil elzemdir. Meslek eğitimi almamış ve alanında uzmanlık kazanmamış bireyler, kütüphanenin gelişimini ya duraklatacak ya da geriletecek; kitapları bir eşyadan farksız görerek kütüphanede sadece

⁷² IFLA, “UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi”, çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 551.

⁷³ Alıntıl原因 Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 52.

⁷⁴ Leman Şenalp, “Cumhuriyet Döneminde Kütüphaneciliğimiz”, *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 1 (1974), s. 45.

⁷⁵ Lawrence S. Thompson, “Orta Öğretim Kütüphanesi”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1, 2 (1952), s. 110.

alma-verme işi üstlenecek ve sadece ödünç-iade konusunda işlevsellik göstererek kütüphane ile kullanıcı arasındaki bağı zayıflatacaktır.

Kütüphaneci ile kullanıcı arasında kurulan iletişim çok önemlidir. Okul kütüphaneleri, kullanıcıların ders saatleri dışında kitap okuduğu, araştırmalar yaptığı ve kültürel etkinliklere katılım göstererek vakit geçirdiği bilgi merkezleri olarak varlığını sürdürmelidir. Okul kütüphanelerinde kullanıcılar ve kütüphaneciler arasında kurulacak etkileşimin niteliği öğrencilerin sosyal, kültürel ve akademik yönlerinin gelişim sürecinde önemli bir noktada yer almaktadır.

Mesleki eğitim almış bir okul kütüphanecisi olmadan da okul kütüphaneleri kurulabilir fakat kütüphanecisi olmayan bir kütüphane varlığını olması gerektiği gibi sürdüremez ve yok olur. Bu durumda okul kütüphanecisi bir okulun ve okul kütüphanesinin vazgeçilmezidir ve öyle görülmelidir. Kütüphanecisi olmayan bir kütüphane bilmediğimiz dilde bir kitabı okumaya benzer. Hiç bilmediğimiz dildeki bu kitabı okuyup anlayabilmek için yardımcı araçlara ve edimlere sahip olmamız gerekmektedir. Nasıl okuyup öğreneceğimizi gösterecek her araç bizi hızlandıracak ve nitelikli şekilde ileriye taşıyacaktır. Okul kütüphanesinin, okulun eğitim ve öğretimine uygun zengin bir koleksiyona sahip olması, ortak öğrenim alanlarının yaşanabilir hale getirilmesi ve sürdürülebilir kılınması ancak okul kütüphaneciliğini bilen nitelikli bir kütüphanecinin okul kütüphanesinde görev yapmasıyla mümkündür.⁷⁶

IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi'nde okul kütüphanecisinin sahip olması beklenen temel beceriler şu şekilde tanımlanmıştır:⁷⁷

- Tüm yaşlardaki bireylerle olumlu ve önyargısız bir iletişim kurabilme yeteneği,
- Kullanıcıların gereksinimlerini anlama yeteneği,
- Okul topluluğu içindeki ve dışındaki bireylerle iş birliği kurabilme yeteneği,
- Okul topluluğundaki kültürel çeşitliliğe anlayış göstererek kabul etme yeteneği,
- Öğrenim süreçleri ve eğitim teorileri konularında bilgili olma,

⁷⁶ Ayşe Yüksel Durukan, “Neden Kütüphane Öğretmenine İhtiyacımız Var?”, *Türk Kütüphaneciliği*, 29, 1 (2015), s. 47.

⁷⁷ IFLA, “UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi”, çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 552.

- Araştırma, bilgi edinme ve bilgiyi kullanma gibi bilgi becerilerine ilişkin konularda rehberlik etme,
- Kütüphane koleksiyonu ve kaynakların kullanımı ve erişimi konusunda bilgi sahibi olma,
- Çocuk ve yetişkin edebiyatı, güncel medya ve medya kültürü hakkında bilgi sahibi olma,
- Kaynak yönetme ve pazarlama alanında bilgi ve beceri sahibi olma,
- Bilgi teknolojileri alanında bilgi ve beceri sahibi olma.

Okul kütüphanecisinin becerileri yanında görevleri ayrı şekilde ele alınmış ve Okul Kütüphanesi Rehberi'nde kütüphanecinin görevleri şu maddelerle yer verilmiştir:

- Okul topluluğunda yer alan tüm kullanıcıların kaynak gereksinimlerini analiz etmek,
- Kütüphane yönetimini ve hizmetini geliştirici politikalar oluşturarak uygulanmasını sağlamak,
- Kütüphane koleksiyonu için satın alma politikaları oluşturarak uygulanmasını sağlamak,
- Kütüphane koleksiyonundaki kaynakların kataloglama ve sınıflama işlemlerini yapmak,
- Kütüphane kullanımı hakkında yönerge hazırlamak,
- Araştırma ve bilgi edinme becerileri hakkında yönerge hazırlamak,
- Kütüphane kaynaklarının ve bilgi teknolojilerinin kullanımı konularında okul topluluğuna rehber olmak,
- Kütüphane materyallerinin kullanımı konusunda talepleri karşılamak,
- Okuma programları ve kültürel etkinlikler düzenlemek ve tanıtımını yapmak,
- Okul müfredatıyla iş birliği yapmak ve ilgili etkinliklere katılım göstermek,
- Okul kütüphanecisini geliştirecek öğrenme odaklı toplantılara katılım göstermek,
- Okulun değerlendirme sisteminin bir parçası olmak ve kütüphane hizmetleri değerlendirmesi yaparak tanıtmak,
- Okul topluluğu dışındaki gruplarla ilgili konularda iş birliği yapmak,
- Kütüphane için bütçe politikası oluşturarak uygulanmasını sağlamak,
- Kütüphanenin gelişi için stratejik plan oluşturmak,

- Kütüphane personelinin yönetmek ve gerekli eğitimi vermek.⁷⁸

Okul kütüphaneleri, okulların vazgeçilmez birimleri olduğu gibi aynı zamanda öğrencilerin entelektüel ve akademik gelişimde önemli bir basamak taşıdır. Hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından kullanılmak üzere okula yerleştirilen organize bir kitap koleksiyonudur.⁷⁹ Bu doğrultuda bakıldığında okul kütüphanesine mesleğinde yetkin bir okul kütüphanecisinin önderlik etmesi elzemdir. Mesleki eğitimini almış bir okul kütüphanecisi yukarıda yer alan temel becerilere sahip olacak ve bahsedilen görevleri yerine getirebilen bir noktada yer alacaktır. Mesleğinde uzmanlaşmış kütüphaneci, kütüphane kaynaklarının ve kütüphane ortamının düzenini sağlayarak kütüphanenin okul topluluğu tarafından en etkin biçimde kullanılmasına önderlik edecektir.

Okul kütüphanesinin kapsayıcı bir koleksiyona sahip olması, okul kütüphanecisinin temel rollerinden biridir. Okul kütüphanecileri, öğrencileri okuma kültürü yönünden motive edip desteklemeli, kütüphanenin her işlevine dâhil etmeli, kütüphane kullanımını öğretmek kütüphane koleksiyonuna nasıl erişebileceklerini anlamalarını sağlamalıdır. Öğrencilerin kütüphanede ihtiyaç duydukları kaynakları kolayca bulabilmeleri çok önemlidir.⁸⁰ Okul kütüphanecisinin diğer bir temel rolü ise kapsayıcı koleksiyon oluşturmakla birlikte kullanıcılara sorumlu araştırmayı teşvik ederek demokratik toplum ilkelerini güçlendirecek bir araştırma ortamı yaratmaktır.⁸¹

Meslek eğitimini almış okul kütüphanecileri, kütüphaneye etkileşimde bulunan öğrencilerin eğitim hayatları boyunca eleştirel okuma yapma becerisi ve okuma alışkanlığı kazanabilmesinde, hayata eleştirel gözle bakabilmeyi öğrenerek bilgi üretebilmelerinde ve bu kapsamda da başarı elde etmelerinde önemli bir konumda yer almaktadırlar.⁸² Aynı doğrultuda kütüphane koleksiyonuna eklenecek kaynakların seçiminde, satın alım süreçlerinde, kaynakların bibliyografik kayıtlarının uygun bir

⁷⁸ IFLA, “UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi”, çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 553.

⁷⁹ Egwuonwu Ugochi Iruoma, Osuchukwu Perpetua Ngozi ve Okafor Amarachi Jane, “Use of School Library Resources In Enhancing Childhood Education In Primary Schools In Idemili South Local Government Area, Anambra State”, *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, (2022), s. 1.

⁸⁰ Kathy Lester, “Reflections on Traditional Practices of the School Librarian”, *Knowledge Quest*, 51, 3, (2023), s. 7.

⁸¹ Andrea Jamison, “Intellectual Freedom and School Libraries”, *Knowledge Quest*, 49, 1, (2020), s. 19.

⁸² Ayşenur Güneş, Fatih Güneş, “Eleştirel Okumanın Eğitimle İlişkisi ve Okul Kütüphanecilerinin Rolü”, *Türk Kütüphaneciliği* 28, 1 (2014), s. 187.

otomasyon programı kullanılarak yapılmasında, kaynakların uluslararası standartlara uygun şekilde sınıflandırılmasında ve tüm gerekli süreçlerden geçerek kullanıma hazır hale gelen kaynakların kullanıcıların hizmetine sunulmasında kütüphanecinin mesleki yetkinliği büyük önem arz eder. Kullanıcıların hizmetine sunulan kütüphane kaynaklarının kütüphaneci tarafından düzenli şekilde kontrol edilerek gerekli durumlarda ayıklama işleminin yapılması, güncelliğinin korunması ve gelişiminin ön planda tutulması gerekmektedir. Eğitim almamış bir kütüphane personeli dile getirilen teknik süreçleri nitelikli şekilde yerine getiremeyecek ve bu da tüm okul topluluğuna olumsuz yönde etki edebilecektir.

Türkiye’de okul kütüphanelerinin nitelik ve nicelik konularındaki yetersizlikleri gündeme gelerek okul toplumu açısından sorun teşkil etmektedir. Kaynak bakımından yetersiz olan okul kütüphaneleri beklenen işlevi yerine getirememekte ve bu eksiklik öğretmenlere ve öğrencileri kötü yönde etkilemektedir.⁸³ Okul kütüphanecisi kütüphane koleksiyonunu basılı ve elektronik kaynak bakımından zenginleştirmeli, süreli yayınların temin ve takip süreçlerini yönetmeli, kaynakların güncelliğini korumalı ve kaynak seçiminde tarafsız bir noktada durarak kullanıcıların gelişimini ön planda tutmalıdır.

Okul kütüphanecilerinin kütüphane dermesini geliştirme noktasındaki eğitimi ve uzmanlığı esastır.⁸⁴ Kütüphanecinin kütüphane koleksiyonunun gelişimindeki sorumluluğu kullanıcıların akademik ve kültürel gelişimlerine doğrudan etkide etmektedir. Öğrencilere zengin bir araştırma ve donanımlı bir çalışma ortamı sunma yükümlülüğünde olan okul kütüphanecisi koleksiyonun niteliği kapsamında kullanıcıların bilgiye erişim konusundaki eksikliğini en aza indirmek ve dengelemek hedefinde olmalıdır.

Okul kütüphanesi kaynakları, öğrencilerin akademik, entelektüel ve sosyal gelişimlerinde oldukça önemlidir. Bu nedenle okulların öğrencilerini kitapları kullanarak eğitmesi yetmez, öğrencilerini kitapların kullanımı bakımından da eğitmesi temel önemdedir. Okullar, öğrencilerin büyümesi ve gelişmesinde etkili olacak gerekli okul kütüphanesi materyallerini sağlamalıdır. Her eğitim kurumunun işlevsel bir kütüphaneye

⁸³ Namık K. Şahbaz, “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kütüphane Kullanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, *TÜBAR*, 31, (2012), s. 261.

⁸⁴ Kathy Lester, “Reflections on Traditional Practices of the School Librarian”, *Knowledge Quest*, 51, 3, (2023), s. 6.

ve nitelikli kütüphane kaynaklarına sahip olması şarttır.⁸⁵ Eğitim ortamındaki kullanıcılar başına düşen kaynak sayısı artışının kütüphane başarısına ve buna paralel olarak öğrenci başarısına doğrudan etki edeceği düşünülmektedir. Kütüphaneci tüm okul topluluğunun ihtiyacına yönelik kaynak araştırması, seçimi ve temini yaparak kullanıcıları kütüphane koleksiyonunun niceliği ve niteliği hakkında bilgilendirmeli, yer alan kaynaklar ve koleksiyona kazandırılan yeni kaynaklar hakkında haberdar etmelidir. Öğrencilerin okul kütüphanesi kaynaklarını ne ölçüde kullandığı akademik başarılarında çok önemlidir. Akademik performansın iyileştirilebilmesi için okul kütüphanesi kaynaklarının yeterli düzeyde kullanılması bir zorunluluktur.⁸⁶

Kütüphaneci kullanıcılar ile iletişimde olarak nitelikli bir koleksiyon oluşturabilecektir. Kullanıcıların yaşına ve ilgisine hitap etmeyen niteliksiz kaynaklar kütüphaneci tarafından tespit edilerek gerekli işlemler yapılmalıdır. Bahsedilen bu niteliksiz kaynaklar, kütüphanenin gelişmiş gözükmesine yardım edebilir ancak kullanıcılar tarafından kaynak yetersizliğinin hissedileceği durumlar oluşabilecek ve bu nedenle kütüphane kullanımı olumsuz yönde etkilenebilecektir. Okul kütüphanecisi kaynakların güncelliğini ve kullanım oranlarını yakından takip ederek kaynak yetersizliğinin kullanıcılarda oluşturabileceği olumsuz etkiyi önleme çabasında olmalıdır. Kaynak yetersizliğinin telafi edilemediği durumlarda kütüphaneci kullanıcılarla arasındaki bağı kuvvetlendirerek kullanıcıya bilgiye erişim konusunda destek olmalıdır. Kullanıcıların kaynak taleplerinin karşılanamadığı durumlarda kütüphaneciler talepler odağında kullanıcıları yararlanabilecekleri farklı araştırma alanlarına yönlendirebilmelidir. Kütüphaneye hem basılı hem elektronik kaynakların sağlanması, okul kütüphanecilerinin sürekli kendilerini geliştirerek kullanıcılara nitelikli şekilde hizmet vermesi, kullanıcıların kaynaklardan yeterince faydalanabilmesi için kütüphane kullanımı hakkında eğitimler verilmesi, bilgi teknolojileri ve tüm görsel işitsel kaynakların temin edilebilmesi için kütüphane bütçesinin zenginleştirilmesi noktalarının dikkate alınması okul kütüphanesini ve kütüphane kaynaklarına erişimi iyileştirecektir.⁸⁷

⁸⁵ Egwuonwu Ugochi Iruoma, Osuchukwu Perpetua Ngozi ve Okafor Amarachi Jane, "Use of School Library Resources In Enhancing Childhood Education In Primary Schools In Idemili South Local Government Area, Anambra State", *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, (2022), s. 2.

⁸⁶ Iruoma, Ngozi, Jane, a.g.e, s. 9.

⁸⁷ Iruoma, Ngozi, Jane, a.g.e. s. 10.

Okul kütüphanesinin sunduğu ortam ve kaynaklar neticesiyle bireyler kendini tanıma, anlama ve geliştirme yolunda devamlı olarak ileri yol alacaktır. Kütüphaneci bu yolun bireylerin hayatında kalıcılık kazanması adına önemli bir noktada yer alır. Hayat boyu öğrenmek ve bunun yanı sıra öğrenmeyi öğrenmek için kütüphaneciler tarafından kütüphane kullanım alışkanlığının kazandırılmasının ve teşvik edilmesinin önce bireyin sonrasında da toplumun gelişmişlik düzeyine sağlayacağı katkı göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir.

Meslek eğitimi almış kütüphanecilerin çalıştığı eğitim kurumlarında yapılan bazı çalışmalardan alınan verilere göre; bünyesinde uzman kütüphanecilerin yer aldığı okullardaki öğrencilerin, bünyesinde uzman kütüphanecilerin yer almadığı okullardaki öğrencilere kıyasla akademik anlamda daha fazla başarı gösterdikleri analiz edilmiştir.⁸⁸ Okul kütüphanecilerinin varlığı ve kullanıcıları için harcadıkları zaman ile öğrencilerin ve okul topluluğunun akademik başarısı arasında olumlu bir bağ vardır. Yine başka yerlerde yapılan farklı çalışmalardan elde edilen bulgulara göre bünyesinde uzman kütüphanecilerin ve uygun yardımcı personellerin çalıştığı okul kütüphanelerinin, bulunduğu okullardaki öğrencilerin akademik başarılarına önemli ölçüde katkıda bulunduğu sonucuna varılmıştır. Okul kütüphanesi finansmanının, personel düzeylerinin ve kütüphanecilerin eğitimsel rolünün öğrencilerin başarıları üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.⁸⁹

Öğrencilerin hayat boyu öğrenim süreçlerinde kütüphaneden üst düzey fayda sağlayabilmesi ve kütüphane kültürü edinerek kütüphane kullanımını kaliteli bir alışkanlık haline getirebilmesi, kütüphaneci-öğrenci ilişkisinin önemini ortaya çıkarmaktadır.⁹⁰ Alanında uzmanlaşmış bir okul kütüphanecisinin görev yapmadığı bir okul kütüphanesinden kullanıcılar üst düzey fayda sağlayamayacaktır. Nitelikli şekilde kütüphane kullanımı ancak bir kütüphanecinin varlığıyla mümkündür. Fakat okul kütüphanesinin uzman bir kütüphaneciye sahip olması yeterli değildir. Kullanıcı ile

⁸⁸ Keith Curry Lance, Bill Schwarz, *How Pennsylvania School Libraries Pay Off: Investments in Student Achievement and Academic Standards*, PA School Library Project, 2012, s. 166.

⁸⁹ Frances Gretes, *School Library Impact Studies: A Review of Findings and Guide to Sources*, Harry & Jeanette Weinberg Foundation, 2013, s. 2.

⁹⁰ Alıntıl原因 Atakan Aydın, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 109.

kütüphanecinin gerektiği şekilde etkileşimde olmadığı kütüphanelerden kullanıcıların üst düzeyde fayda sağlaması beklenemez. Kütüphanecisinin kullanıcılarıyla etkileşimde bulunmadığı bir okul kütüphanesinin, kütüphanecisi olmayan bir kütüphaneden pek farkı olmayacaktır.

Okul kütüphanecileri; öğrenci, öğretmen ve kütüphaneci ilişkisini bir arada yürütebilen bir konumda yer almalıdır. Kütüphane öğretmeni olarak da adlandırılan okul kütüphanecileri bu ilişkinin sağlam şekilde gelişim gösterebilmesi için okulun örgütsel yapısında yer alarak bu yapıya katılım göstermek zorundadır. Okul kütüphanesinde ortaya çıkan iletişimin amacı, kullanıcıları kütüphanenin tüm alanlarından daha fazla yararlandırmak ve böylece kütüphanenin daha etkin biçimde kullanımına öncülük etmektir. Bu sebeple okul kütüphanecisi kütüphane içerisinde ve okul ortamında kullanıcılarla kurduğu iletişimde ne kadar etkin ve verimli olursa iletişimin amacı da o denli gerçekleştirilebilecektir.⁹¹ Okul kütüphanecisinin kullanıcılarıyla kurduğu kuvvetli iletişime paralel olarak kullanıcılar da kütüphaneciyle o denli bir iletişim kurma olanağı sağlayabilecek ve böylelikle kütüphaneci-kullanıcı arasında oluşan bağ okul kütüphanesinin nitelikli şekilde kullanımına olumlu yönde etki edecektir.

Kütüphanecinin kullanıcılarla kurduğu iletişimin özellikle öğrencilerin okumaya ve araştırmaya yönelik olan tutumlarının gelişmesinde büyük önemi vardır. Okul kütüphanecilerinin öğrenciler, öğretmenler ve okul idaresiyle kurduğu sağlıklı iletişim sayesinde okul kütüphanesinin eğitim ortamındaki değeri daha anlaşılır ve bilinir bir noktaya erişecektir. Okul kütüphanecisi, öğrencilerin hayat boyu öğrenme süreçlerinde destekleyici bir konuma sahiptir. Okul kütüphanecisi araştırma, bilgi edinme ve edinilen bilgiyi kullanma becerileri odağında öğrencilere hayat boyu yardımcı olacak desteği sağlayacaktır. Okul kütüphanesi ve kütüphane koleksiyonu, öğrencilerin bilgilerini ve hayata bakış açılarını genişletmelerine yardımcı olur.⁹² Okul kütüphanesi ile okul topluluğu arasında kurulan iletişimin niteliği arttıkça bu artış okulun akademik ve sosyal başarısına da yansıtacaktır.

⁹¹ Müberra Koçak, H. Buluthan Çetintaş, “Okul Kütüphanelerinde İletişim Algısı: Özel Okul Kütüphaneleri Örneği”, *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 162.

⁹² Egwuonwu Ugochi Iruoma, Osuchukwu Perpetua Ngozi ve Okafor Amarachi Jane, “Use of School Library Resources In Enhancing Childhood Education In Primary Schools In Idemili South Local Government Area, Anambra State”, *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, (2022), s. 3.

Okul kütüphanecisi, okul topluluğundan önce bireysel olarak öğrencilerle etkileşimde olmaya odaklanmalıdır. Kütüphanecinin, kütüphanenin kullanım oranını ve kullanıcıların çokluğunu azımsamadan gelen her bir öğrenciyle iletişime geçme çabası tüm okul topluluğuna etki edecektir. Kütüphaneye gelen her kullanıcıyla kurulan sağlıklı iletişim, kullanıcının kütüphaneden daha fazla faydalanmasının önünü açacak ve daha fazla yararlanan kullanıcının kütüphaneyi kullanmayan veya daha az kullanan diğer kullanıcılarla iletişime geçerek kütüphaneden sağladığı faydaları dile getirmesi kütüphanenin kullanım oranının artmasını önemli ölçüde etkileyecektir.⁹³

Günümüz şartlarını göz önünde bulundurduğumuzda okul kütüphanecilerinin teknoloji ile olan ilişkisi kütüphanelerin gelişimi için önemli bir noktadadır. Dijitalleşme çağının ve bilişim teknolojilerinin getirileriyle birlikte kütüphane kullanımı olumsuz etkilenmiş; teknolojinin hızla ilerlemesi elektronik ortam ve kaynakların kütüphanelerde kullanıcıların hizmetine sunulmasını zorunlu kılmış ve böylelikle kullanıcılar gereksinim duydukları bilgilere çeşitli yollardan erişme imkânı bulmuşlardır. Yaşadığımız bilişim çağında okul kütüphanecileri eğitici ve destekleyici bir rol üstlenerek kullanıcılara teknoloji alanında da rehberlik etmelidir. Kütüphanede yer alması gereken bilgisayarlar çağın gereklerine uygun yenilikte olmalı ve kütüphanecinin gözetiminde eşitlikçi bir hizmet anlayışıyla öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır. Okul kütüphanecisi kullanıcılara araştırma yöntemlerini öğreterek öğrencilerin kendi kendine araştırma, öğrenme ve çalışma becerisi kazanmalarına destek vermelidir. Okul kütüphanesini kullanan öğrenciler, kütüphanecinin önderliğinde, basılı ve elektronik kaynak fark etmeksizin kütüphaneden en verimli şekilde fayda sağlamalıdır.⁹⁴

Okul kütüphanecisinin işi temel düzeyde bilgiye erişimi kolaylaştırmaktır. Günümüzde kütüphanecinin bilgi erişimini kolaylaştırma görevi aynı kalırken aynı zamanda değişime uğramıştır. Dijital çağın getirileriyle birlikte bilgiye erişim daha karmaşık ve talepkâr hale gelmeye başlamıştır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgiye erişim kolaylaşmaya ve kütüphaneciler için bilgiyi kolay şekilde erişirme iş tanımı da aynı kalmaya devam etmiştir. Fakat kolaylaşan iş bir yandan da oluşan bilgi yığını, bilgi

⁹³ Keith Curry Lance ve Debra E. Kachel, “Why School Librarians Matter: What Years of Research Tell Us”, *Kappan*, 99, 7 (2018), s. 17.

⁹⁴ Namık K. Şahbaz, “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kütüphane Kullanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, *TÜBAR*, 31 (2012), s. 262.

karmaşıklığı ve bilgiye erişim yollarının çeşitlenmesiyle birlikte daha zor hale gelmiştir.⁹⁵ Kütüphanecilik mesleği günümüz teknoloji koşullarıyla birlikte değişmiş ve gelişmiştir. Okul kütüphanecilerinin iş yükü artarak verdikleri hizmete veri tabanları ve elektronik kaynaklar gibi farklı bilgi ortamları eklenmiştir.

Okul kütüphanelerinde basılı ve görsel-işitsel kaynaklar dışında elektronik kaynaklar da yer almalıdır. Elektronik kaynaklar, bilgiye evrensel erişimi en üst düzeye çıkarmanın anahtarıdır.⁹⁶ Okul kütüphanecisi kütüphane koleksiyonunda yer alan tüm bilgi kaynaklarının kullanımı üzerine uygun eğitimler vererek kaynakları kullanıcıların hizmetine sunmalıdır. Araştırma yöntem ve teknikleri hakkında bilgilendirilen kullanıcılar kütüphaneci tarafından sürekli destek verilen bir noktada bulundurulmalıdır. Kullanıcının, her ne kadar kütüphane ve kaynakların kullanımı hakkında eğitim verilmiş olsa da, kütüphanecinin yardımına gereksinim duyacağı durumlar oluşabilecektir. Kütüphaneci oluşabilecek bu durumları göz önünde bulundurmalı ve kullanıcıların bilgi sahibi olmayabileceği düşüncesiyle her daim yardıma hazır bir noktada yer almalıdır. Kütüphanecinin konumlandığı bu noktanın farkındalığı kullanıcıların hem kütüphane kullanımına hem de kütüphaneci ile kuracakları iletişime olumlu yönde etki edecektir.

Kullanıcılar tarafından kütüphane kullanımı bir eğitim süreci olarak görülmeli ve böylelikle de yetkin bir kütüphane bilinci ve kültürünün oluşturulması gerekmektedir. Bu bilincin oluşumuyla beraber kütüphaneler; bilginin sürekli değişerek dönüştüğü ve evrilerek yenilendiği yaşam alanları olacaktır.⁹⁷ Bu doğrultuda okul kütüphanecisi belirli zaman aralıklarında kullanıcılarına eğitimler vermelidir. Bu eğitimler çoğunlukla kütüphane kullanımı ve araştırma teknikleri üzerine olmaktadır. Öncelik olarak okul kütüphanesinin yer aldığı eğitim kurumundaki tüm düzeyden öğrencilere kütüphane oryantasyonu yapılmalıdır. Kullanıcılar kütüphane kuralları ve kullanılan tasnif sistemi hakkında bilgilendirilmelidir. Ülkemizde özellikle özel okullarda ve imtiyazlı kategorisinde yer alan okullarda belirli sınıf düzeylerinden başlayarak öğrencilere bilimsel araştırma yöntemlerinin anlatıldığı dersler verilmekte ve bilgiyi elde etme,

⁹⁵ Michele Lonsdale, *Impact of School Libraries on Student Achievement: A Review of the Research*, Australian Council for Educational Research, Victoria 2003, s. 10.

⁹⁶ Carol A. Gordon, Robin Cicchetti, "New Perspectives of Equity, Access, and Meaningful Use of School Library Resources and Services", *Peabody Journal of Education*, 98, 1 (2023), s. 121.

⁹⁷ Namık K. Şahbaz, "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kütüphane Kullanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma", *TÜBAR*, 31 (2012), s. 262.

kullanma ve iletme becerilerine sahip bilgi okuryazarı bireyler yetiştirmek adına eğitimler verilmektedir.

Okul kütüphanecisi, öğrencilere hem okuma hem eğitimler noktasında destek verecek bir rehber niteliğindedir.⁹⁸ Kütüphaneci tarafından verilen eğitimlerde öğrenciler özellikle bilgi arama teknikleri, bilgiye erişim, bilgiyi iletme becerileri, araştırma kaynaklarının kullanımı, akademik metin yazımı, alıntı yapma, kaynak gösterme ve kaynakça hazırlama konularında bilgilendirilmektedir. Bu okullarda önem gösterilen bir diğer konu da akademik dürüstlük kavramıdır. Eğitimde yol gösterici bir ilke olan akademik dürüstlük; okulun ve okul kültürünün ayrılmaz bir parçası olup bireysel dürüstlüğü, öğrenme ve öğretmedeki doğru uygulamaları ve objektifliği yansıtan bir değerler bütünüdür. Özgün çalışmalar yapmayı ve başkalarına ait fikir veya bulguları kaynak gösterme koşuluyla paylaşmayı içerir. Bilimsel çalışmaların üretiminde etik kararlar alabilmek ve etik davranışlar gösterebilmek için bir altyapı oluşturur.

TKD'nin Hizmet ve İlke Standartları Etik İlkeler Bölümü'nün 4. maddesinde; okul kütüphanecisinin, kütüphane hizmeti verirken kullanıcılarına etik kurallar çerçevesinde bilgiyi ve teknolojiyi kullanma alışkanlığı kazandırma çabasına değinilmektedir. Tüm eğitim ortamlarında etik uygulamalar kullanıcıların eğitim seviyeleri ve yaşları göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmelidir. Okul kütüphanesi güvenli bir bilgi edinme ortamına sahip olmalıdır. Kütüphanenin bu güvenli öğrenme ortamı rolünü geliştirmek adına kütüphanecilerin eğitmen ve danışman rolünü bir arada yürütmesi gerekmektedir.⁹⁹

2.3 Okul Kütüphaneleri ve Eğitim-Öğretim İş Birliği

Türkiye'de okul kütüphaneleri Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak hizmet vermektedir. Okul kütüphanelerinin hizmetlerini belirleyen ve destekleyen esaslar bakanlığın mevzuatları ve teşkilatları vasıtasıyla gerçekleşmektedir.¹⁰⁰

⁹⁸ Ayşenur Güneş, Fatih Güneş, "Eleştirel Okumanın Eğitimle İlişkisi ve Okul Kütüphanecilerinin Rolü", *Türk Kütüphaneciliği* 28, 1 (2014), s. 186.

⁹⁹ Okul Kütüphanecileri Derneği Hizmet İlke ve Standartları, <http://okd.org.tr/index.php/tr/sts/his> [Erişim tarihi: 12.02.2023]

¹⁰⁰ Meltem Özkan, "Milli Eğitim Şura Kararlarında Okul Kütüphaneleri: Bir Doküman Analizi Çalışması", *Bilgi Dünyası*, 23, 2 (2022), s. 7.

Okul kütüphaneleri eğitimi ve öğretimi destekleyici tarafıyla öğrencilerin ve okul topluluğunun gelişim süreçlerinde önemli bir noktada yer alır. 1959 yılında yayımlanan Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği'ne göre; öğrencilerin zihinsel gelişimleri, yetenek ve kabiliyetleriyle uygun doğrultuda programlar içeren konularda bireysel araştırma ve inceleme yapmalarına nitelikli imkanlar sunmak ve öğrenimin başlıca bir dayanağı olmak üzere bütün orta dereceli okullarda birer okul kütüphanesi kurulması amaçlanmıştır.¹⁰¹

Eğitim alanında önemli bir birim olan okul kütüphaneleri öğretmen ve okul yönetimiyle kurduğu ilişki nedeniyle okulun eğitim müfredatına da etkide bulunmaktadır. Günümüzde kütüphane üzerine bir eğitim, resmi olarak okul programında ders bazında yer almasa da kütüphaneci, öğretmen ve okul yönetiminin kurduğu nitelikli iletişimle birlikte kütüphane içerikli eğitimlerin okul programında müfredat dışı yer aldığını görmekteyiz. Okul kütüphanecisinin okul topluluğuna okul saatleri içerisinde kütüphane ile ilgili eğitimler vermesi, öğretmenlerin kütüphaneciler ile iş birliği içerisinde hareket ederek dersleri kütüphane ortamına taşımaları ve öğrencileri yönlendirmeleri, kütüphanede ve kütüphane önderliğinde gerçekleştirilen akademik ve kültürel faaliyetlerin okul tarafından desteklenmesi, eğitim programıyla bütünleşme sağlayabilmek adına sınıflarda kütüphane kaynaklarından yararlanılması ve benzeri konular göz önünde bulundurulduğunda kütüphaneye ilişkin eğitimlere müfredat dışında olsa da okul programında yer verildiğini bilmekteyiz. Okul kütüphanecilerinin okulda alınacak müfredatla ilgili karar ve uygulamalara dâhil edilmesi gerekmektedir böylelikle kütüphaneciler okul topluluğunu daha fazla destekleyen bir konumda yer alarak kullanıcıların öğrenme ihtiyaçları doğrultusunda daha yararlı bir hizmet sağlayabilecektir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun yaptığı 2022 yılındaki araştırmalar; 2021 yılında ülkemizde 32 bin 690 örgün ve yaygın eğitim kurumu kütüphanesinin mevcut olduğunu göstermektedir.¹⁰² Milli Eğitim bakanlığınca açıklanan istatistiklere göre ise 2021-2022 eğitim öğretim yılında ülkemizde 70 bin 379 resmi ve özel okul hizmet vermiştir.¹⁰³

¹⁰¹ H. İnci Önal, "Türkiye'de Okul Kütüphanelerinin Hizmet Vermesini Etkileyen Yönetimsel Faktörler", *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 35, 1 (1986), s. 22.

¹⁰² Kütüphane İstatistikleri, 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kutuphane-Istatistikleri-2021-45700> [Erişim tarihi: 23.02.2023]

¹⁰³ Milli Eğitim İstatistikleri 2021/2022, <https://www.meb.gov.tr/2021-2022-orgun-egitim-istatistikleri-aciklandi/haber/27552/tr> [Erişim tarihi: 23.02.2023]

Resmi ve özel okulların ise 27 bin 134 tanesinde kütüphane olduğu açıklanmıştır. Bu bilgiler ülkemizdeki okulların yalnızca yüzde 38,5’inde bir kütüphanenin varlığını göstermektedir. Bu oranın azlığı bir yana bu okullarda yer alan ve kütüphane adı verilen bu birimlerin ne derecede bir araştırma alanı olduğu ve ne derecede kütüphane denebilecek nitelikli bir koleksiyona sahip olduğu soruları üzerinde durup düşünülmesi gereken önemli konulardır. ¹⁰⁴

Günümüz okul kütüphanelerine bakıldığında, ortaya çıkan istatistiki verilerin aksine ve imtiyazlı denebilecek bazı resmi ve özel okullar dışında, okul bünyesinde yer alan bu araştırma birimlerinin genelinde koleksiyon sayısının ve nitelik seviyesinin azlığı göze çarpmaktadır. Kütüphanesi bulunan eğitim kurumlarında çoğunlukla bu kütüphaneler okulun fazlalık görülen köhne yerlerinde konumlanmakta ve fiziki yönden gerekli özellikleri taşımamaktadır. Millî Eğitim Bakanlığınca yayımlanmış olan Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği’nde kaynak sayısının üç bini aştığı kütüphanelere bir kütüphaneci atanması gerekliliğinden söz edilmekte ancak buna ek olarak, uygun olmadığı düşünülen, bir alternatif daha sunularak; kütüphaneci atanmadığı durumlarda kütüphanecilik kursu almış bir öğretmen yoksa da uygun görülen bir öğretmenin seçilerek görevlendirilebileceği belirtilmektedir. Eğitim kurumlarının inisiyatifine bırakılan bu açık nedeniyle okul kütüphanelerine mesleki eğitimini almış kütüphanecilerin atanması için kadro açılmadığı bunun yerine daha kolay bir seçenek olarak okullarda uygun görülen öğretmenlerin, kütüphane bulunuyorsa, bu kütüphanelere görevlendirildiği görülmektedir. Bir öğretmen ne kadar donanımlı olursa olsun kütüphanecilik alanında uzmanlaşacak bir eğitim almadığı için okul topluluğuna bir kütüphaneci gibi kütüphanecilik hizmeti sunamayacaktır. Bu hizmetler; koleksiyon geliştirme, okuma alışkanlığı ve kütüphane kültürü edinme niteliğindedir ve ancak kütüphanecilik algısına sahip bir yetkin kütüphaneci tarafından sağlanabilecektir. Okul kütüphanelerinde yetkin okul kütüphanecilerinin görevlendirilmemesi önce kütüphanenin niteliğine sonra sırasıyla öğrenci, öğretmen ve tüm okul topluluğuna yansarak olumsuz etki edecektir. ¹⁰⁵

¹⁰⁴ Kütüphane İstatistikleri, 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kutuphane-Istatistikleri-2021-45700> [Erişim tarihi: 23.02.2023]

¹⁰⁵ Millî Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=4845&MevzuatTertip=5> [Erişim tarihi: 23.02.2023]

2.4 Okul Kütüphanecileri ve Öğretmen İş Birliği

Eğitim kurumlarında öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlığı kazanmasında öğretmenlerin duracakları yönlendirici konum büyük önem arz etmektedir. Öğretmenlerin kütüphane kullanma bilincine sahip olmaları öğrencilerin bilgi toplumunda iyi birer bilgi kullanıcısı konumunda yer almalarına olumlu yönde etki edecektir. Öğretmenlerin bireysel destek ve gayretleri okul kütüphanelerinin kullanım düzeyine işlevsellik kazandırmaktadır. Öğretmenler tarafından nitelikli kütüphane kullanımı en az öğrencilerinki kadar önemli bir noktada yer alır. Okul topluluğunda ve eğitim programlarında okul kütüphanelerinin hem öğretmenler hem öğrenciler tarafından kullanılması gerektiğine dikkat çekilmesi önem kazanmaktadır.¹⁰⁶

Okul kütüphanesi kullanımında öğretmenlerin rolü ve önemi incelendiğinde; bünyesinde kütüphane bulunan eğitim kurumlarında, öğretmenlerin öğrencilerine yeterince kütüphaneye yönlendirici şekilde davranmamaları öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlığı edinmemelerinde temel sebeplerden biri olarak görülmüştür. Öğrencilerin bireysel olarak kütüphane kullanmaya ihtiyaç duymama sebeplerine bakıldığında, öğretmenlerin ders kapsamında kütüphanenin öğrenciler için uygun araştırma ve çalışma ortamları olduğuna dair yönlendirici ve bilinçlendirici bir duruş sergilememeleri eksiklik olarak yorumlanmıştır.¹⁰⁷

Okul kütüphanecisi ile öğretmen arasında sürekli bir iş birliği olmalıdır. Okul kütüphanesinin nitelikli şekilde kullanılmasında, öğretmenlerin kütüphaneyi ve kütüphaneciyi destekleyen bir konumda yer alıp kütüphanenin önemi ve kullanımı hakkında öğrencileri bilgilendirerek kütüphaneye yönlendirmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin kütüphaneciyi kuracağı sağlıklı iletişim öğrencilerin kütüphane kullanımına doğrudan bir etkide bulunacaktır. Öğretmenlerin öğrencilerini kütüphane kullanımına teşvik etmesi ile öğretmen ve kütüphaneci ilişkisi okul topluluğunun kütüphaneye verdiği desteği güçlendirecektir. Kütüphane kültürünün yaygınlaştırılması adına öğretmenler ders ortamını uygun vakitlerde kütüphaneye taşıyarak öğrencilerin kütüphane ortamında araştırma ve ödev çalışmaları yapmalarına olanak sağlayabilir.

¹⁰⁶ İnci Önal, Erdiñ Alaca, “Okul Kütüphanesi Kullanımında Öğretmenlerin Rolü ve Sorumlulukları”, *Bilgi Dünyası*, 16, 1 (2015), s. 123.

¹⁰⁷ Önal, Alaca, a.g.e, s. 116.

IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi'nde; okul kütüphanesinin vereceği hizmetlerin en üst düzeyde verim sağlaması için öğretmen ve okul kütüphanecisi arasındaki iş birliğinin önemine değinilmektedir. Öğretmenlerin ve kütüphanecilerin aşağıdaki maddelerde belirtilen konularda birlikte çalışması gerektiği düşünülmektedir:¹⁰⁸

- Eğitim ve öğretim programı boyunca öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirmek ve yol göstermek,
- Öğrencilerin deneyimlerini ve bilgi becerilerini geliştirerek değerlendirmek
- Ders planlarının geliştirilmesine katkı sağlamak,
- Okul kütüphanesinin dâhil olacağı öğrenme ortamlarında özel proje çalışmaları hazırlamak ve projenin yürütülmesine destek olmak,
- Sosyal ve kültürel etkinlikler hazırlayarak yürütülmesine destek olmak,
- Okul müfredatı ile bilgi teknolojisini bütünleştirici çalışmalar yapmak,
- Okul kütüphanesinin öneminin ebeveynler tarafından açıkça kavranmasını sağlamak.

Okul kütüphanecisi öğretmenle iş birliği içinde hareket ederek öğretmenlere eleştirel düşünme, teknoloji becerileri ve dijital okuryazarlık alanlarında rehberlik etmeli ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlamalıdır. Kütüphanecinin öğretmenle iş birliği içinde olup sınıf çalışmalarına destek vermesi kütüphane kullanımını ve dolayısıyla öğrencilerin başarısını pozitif yönde etkileyebilecektir. Kütüphane koleksiyonuna eklenecek kaynakların seçiminde kütüphanecinin öğretmenlerle iş birliği içinde olması hem öğretmenlerin hem öğrencilerin hem de okul topluluğunun başarısına katkı sağlayacaktır. Öğrencilerin okuryazarlık gelişiminde, öğrenme ve problem çözme becerilerinde ve entelektüel kazanımlarında kütüphaneci ile öğretmen iş birliğinin niteliği önemli bir noktada yer alır. Okul kütüphanecileri ve öğretmenler birlikte çalıştıklarında kullanıcıların okuryazarlık, öğrenme ve sorun çözme becerileri ve bilgi teknolojileri konularındaki yetenek düzeylerinin yükseldiği kanıtlanmıştır.¹⁰⁹

¹⁰⁸ IFLA, "UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi", çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 552.

¹⁰⁹ Erol Yılmaz, "Eğitimde Okul Kütüphaneleri: Türkiye'de Durum", *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 263.

Öğretmenlerin okul kütüphanelerinin kullanımına ilişkin yaklaşımları odağında yapılan bir çalışmada; çoğu eğitim kurumunda okul kütüphanesinin bulunmadığı, kütüphaneye sahip olan okullarda ise kütüphane koleksiyonunun yetersiz olduğu ve öğrencilerin bu sebeplerden dolayı kütüphaneyi eğitim müfredatını destekleyen bir konumda görmedikleri anlaşılmıştır. Yine bu çalışmada, öğretmenlerin kütüphane kullanımının yaygınlaştırılması adına öğrencilere yeteri kadar destek vermediği ortaya çıkmaktadır.¹¹⁰ Öğretmenin kütüphaneciyle okul kütüphaneleri adına yapacağı iş birliği sonucunda; kütüphaneciye verilen destek karşılığında öğretmenler ve okul topluluğu mesleki gelişim, kütüphanenin eğitim öğretime etkisi, kaynak zenginliği, akademik ve sosyal gelişim gibi konularda olumlu geri dönüşler alabilecektir.

Okul kütüphanesinin, okul yönetimi ve okul topluluğu ile sürekli bir iletişim halinde olması kütüphanenin niteliğini artıracak ve böylelikle bu iletişimin getirileri eğitim kurumunun her alanına etkide bulunacaktır. Kütüphane, öğrenci kullanıcılarından ziyade okul yönetimi ve personellerine de okuma, anlama ve analiz etme becerileri odağında öğretici bir destek sağlayacaktır. Öğretmen ve okul kütüphanecisi arasında kurulan iletişimde okul yönetimi köprü vazifesi üstlenen bir konumda yer almalı; kütüphaneci, okul kütüphanesinin önemini en iyi biçimde algılamış öğretmenler ve okul yönetimi tarafından sürekli ve açık bir şekilde destek görmelidir.¹¹¹

2.5 Okul Kütüphanelerinde Müfredat İş Birliği ve Eğitim Programları

Okul kütüphanelerindeki eğitim programları kapsamında etkinlik kavramı; okul topluluğu ile kütüphane arasında kurulan eğitim-öğretim iş birliği içinde planlanan, eğitim kurumlarındaki kullanıcıları akademik, sosyal ve kültürel anlamda destekleyecek şekilde düzenlenen geliştirici aktivelere meydana gelmektedir. Okul kütüphanecilerinin vereceği önemli hizmetlerden biri de kütüphane kullanıcılarının öğrenme ve sosyal becerilerini geliştirecek yetkinlikte etkinlikler düzenlemektir.

IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi'nde etkinlikler kısmına yer verilmekte; okul kütüphanelerinin fazla çeşitlilikteki etkinlikleri kapsayan bir kurum

¹¹⁰ İnci Önal, Erdiñ Alaca, "Okul Kütüphanesi Kullanımında Öğretmenlerin Rolü ve Sorumlulukları", *Bilgi Dünyası*, 16, 1 (2015), s. 112.

¹¹¹ Erol Yılmaz, "Eğitimde Okul Kütüphaneleri: Türkiye'de Durum", *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 284.

olması ve bulunduğu eğitim kurumunun misyon ve vizyonunu destekleyerek hedeflere ulaşmasında önemli bir rol sahibi olması gerektiği vurgulanmaktadır. Okul kütüphaneleri, tüm okul topluluğuna hizmet vererek farklı hedef grupların özel gereksinimlerini karşılamak amacıyla olmalıdır.¹¹² Yine bu kütüphane rehberinin okul düzeyinde etkinlikler başlıklı kısmında; öğrencilerin kütüphanede yapabileceği uygun etkinliklerin ev ödevi, proje çalışmaları, bilgi arama ve bilgi kullanma çalışmaları ile sunum yapmak için materyal ve belge oluşturmak olduğundan bahsedilmektedir.¹¹³ Günümüzde kütüphanede gerçekleştirilen etkinlikler bunlardan ibaret değildir ve olmamalıdır.

Etkinlikler, kütüphaneye kurulacak ilişki için önemlidir. Okul kütüphanesinde veya okul kütüphanesi önderliğinde gerçekleştirilen kullanıcıları etkili iletişime geçirecek etkinlikler; kütüphaneci, öğretmenler ve okul yönetimi ile iş birliği içerisinde hazırlanarak hayata geçirilmelidir. Okul kütüphanesinde yapılacak bu etkinlikler yardımıyla kullanıcılar ile kütüphaneci arasında normalden daha fazla iletişim kurma olanağı sağlanacaktır.¹¹⁴

Okul kütüphanesinde gerçekleştirilen eğitim programları ve etkinlikler, başta öğrenciler olmak üzere tüm okul topluluğuna sorgulayarak öğrenme ve bilgiye erişim sağlama odağında hizmet etmektedir. Etkinlikler; bilgi arayışında, bilgi üretiminde ve bilgiyi paylaşma becerilerinde özellikle öğrencilere akademik, sosyal ve kültürel yönlü destek içeren bir konumda yer almaktadır. Okulların, öğrencilerin akademik başarısını artırmak adına kütüphaneden ve kütüphanenin gerçekleştireceği programlardan en iyi şekilde faydalanmasının gerektiği düşünülmektedir. Ancak önceki bölümlerde bahsedildiği gibi okullarda bir kütüphanenin yer almaması, yer aldığı ise genellikle bu kütüphanelerin okul kütüphanelerinin gerekliliklerine uygun olmaması göz önünde bulundurulduğunda; okul kütüphanelerinde etkinliklerin önemsenmemesi ve arka planda bırakılması normal karşılanacak bir durum haline gelmektedir.

Okul kütüphanesi her yönüyle kullanıcılarına hizmet veren bir konumda yer almalıdır. Eğitim kurumlarında veya kişisel yaşamda bireylerin nasıl ki sadece akademik yönden yetiştirilmemesi bunun yanında sosyal ve kültürel yönlerinin de geliştirilmesi, bu

¹¹² IFLA, “UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi”, çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 554.

¹¹³ IFLA, a.g.e, s. 556.

¹¹⁴ Müberra Koçak, H. Buluthan Çetintaş, “Okul Kütüphanelerinde İletişim Algısı: Özel Okul Kütüphaneleri Örneği”, *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 171.

sayede akademik yönlerinin de daha iyi gelişim göstereceği düşünülüyorsa; okul kütüphanelerinde kullanıcılara sadece akademik gelişim yönünde sınırlı kalmayarak sosyal ve kültürel yönlerinin de geliştirileceği etkinliklerle hizmet verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Nitelikli okul kütüphanelerinde etkinliklere yer verilemeyişinin başlıca nedenlerine baktığımızda bütçe, personel eksikliği, okul yönetimi ve öğretmenlerden destek görememe gibi konular dikkat çekmektedir. Okul kütüphanesi mekânları, gerektiğinde bir etkinlik için kullanılabileceği düşünülerek esnek alanlar olarak tasarlanmalı ve gerektiğinde dekorasyonunun bozulmadan eşyalarının yerinin değiştirilebilmesi gerekmektedir. Kütüphanenin, konumları değiştirilebilen hareketli donatı eşyalarından meydana gelmesi mekânın işlevselliğini artıracaktır.¹¹⁵ Okul kütüphanesinin yalnızca çalışma ve araştırma yapmak için değil çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için uygun fiziki tasarıma sahip olması etkin bir kütüphane kullanımı sağlayacak ve bu da kütüphanenin bilinirlik düzeyinin artmasına etki edecektir.

Okul kütüphanecileri, öğretmenler ve okul yönetimi kütüphane aracılığıyla düzenlenecek etkinliklerin ne denli etkilerde bulunabileceğinin bilincinde olmalıdır. Öğrencilerin, okul kütüphanesinde düzenlenen sosyal ve kültürel etkinliklere katılım göstermesi zihinsel ve kişisel gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Katılım sağlanan etkinlikler sayesinde öğrenciler; iş birliği, paylaşım, sosyalleşme, uyum sağlama gibi pek çok kavramı tecrübe ederek öğrenme fırsatı bulmaktadır.¹¹⁶ Okul kütüphanelerinde yapılmayan veya az sayıda yapılan etkinliklerin nicelik ve nitelik artışının öğrencilere doğrudan etki edeceği düşünülmektedir.

Yapılan çalışmalarda kütüphaneyi ziyaret etme oranı ne denli fazla olursa öğrenci başarısının da o denli yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.¹¹⁷ Buradan yola çıkılarak okul kütüphanesinde gerçekleştirilen etkinliklere katılmanın kütüphane kullanım oranını

¹¹⁵ Berrin Küçükcan, “Okul Kütüphanelerinde Mekân Tasarımı”, *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 226.

¹¹⁶ Şirin Ak, H. Buluthan Çetintaş, “Eğitimde Zenginleştirilmiş Kütüphanelerin Yeri ve Önemi: Ahmet Mesut İlkokulu Zenginleştirilmiş kütüphane Uygulaması, *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 31.

¹¹⁷ Michele Lonsdale, *Impact of School Libraries on Student Achievement: A Review of the Research*, Australian Council for Educational Research, Victoria 2003, s. 30.

artıracağı ve böylelikle etkinliklerin öğrencilerin akademik başarısına olumlu yönde etki edeceği düşünülmektedir.

2.6 Okul Kütüphanelerinde Uygulanan Eğitim Programları

Dünyadaki okul kütüphaneleri; öğrenci ve öğretmenler başta olmak üzere tüm okul topluluğundaki bireylerin kaynaklara, etkinliklere ve bilgi hizmetlerine kolay erişim sağladığı öğrenme ve araştırma ortamları olarak varlıklarını sürdürmektedir. Öğrenmeyi öğrenen ve hayat boyu kendini geliştiren bireyler yetiştirmek dünyadaki okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin önemli bir yanıdır. Okul kütüphanecileri; bilgi okuryazarlığı, okuma kültürü, medya ve teknoloji entegrasyonu, sorgulamaya dayalı öğrenme, mesleki gelişim gibi temel öğretim etkinliklerine odaklanmaktadır.¹¹⁸

Okul kütüphaneleri fiziki yönden etkinliklerin nitelikli bir şekilde yapılabilmesi ve bu uygulamalara göre özelleştirilebilir bir mekâna sahip olmalıdır. Okul kütüphanesi, kullanıcıların sadece kütüphane koleksiyonundan ve çalışma alanlarından yararlandığı bir araştırma mekânı değil kullanıcılara yönelik öğrenme ve sosyal becerilerin geliştirebileceği yetkinlikte etkinlikler düzenlenen bir bilgi merkezi olmalıdır.

Dünyadaki okul kütüphaneleri incelendiğinde farklı etkinliklerin gerçekleştirilmekte olduğu görülmüştür. Örneklendirecek olursak ABD’de yer alan bir okul kütüphanesi beden eğitimi ve müzik öğretmenleriyle iş birliği yaparak okulda kış olimpiyatları etkinlikleri düzenlenmesine önayak olmuştur. Beden eğitimi öğretmenleri sınıfları ülke gruplarına ayırmış, müzik öğretmenleri bu ülkelerin milli marşlarını derste dinleterek öğretmiş, okul kütüphanecisi ise kütüphane derslerinde öğrencileri gruplara ayırarak araştırma projesi yaptırmış ve öğrencilerin araştırma becerilerinin gelişimini destekleyerek poster hazırlamalarını sağlamıştır.¹¹⁹

Son yıllarda bazı ülkelerdeki okul kütüphanelerinde Makerspaces adıyla çeşitli etkinliklerin yapılabilmesi tasarım odaklı mekânlar da oluşturulmuştur. Okul kütüphanecisinin öğrencilerin öğrenme tarzlarına ve ilgi alanlarına geliştirici şekilde

¹¹⁸ IFLA Okul Kütüphaneleri Rehberi, International Federation of Library Associations and Institutions, 2015, s. 15. <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/75/1/ifla-school-library-guidelines-tr.pdf> [Erişim tarihi: 25.02.2023]

¹¹⁹ Fun Winter Olympics Activities for Your Elementary Library, <https://trappedlibrarian.org/2022/01/winter-olympics-activities/> [Erişim tarihi: 02.03.2023]

yönelebildiği bu alanlarda; öğrenciler atölyelerde yaratıcı projeler hazırlayarak problem çözme becerilerini geliştirebilir ve düşünme biçimlerini olgunlaştırabilirler. Bahsedilen mekânlardaki etkinlikler; kitap ayracı yapmaktan legolara ve basit teknik konulara, üç boyutlu yazıcılardan makerbotlara ve çeşitli türdeki aktivitelere dek uzanmaktadır.¹²⁰ Dijital çağın getirileriyle birlikte kütüphaneler gibi kütüphane etkinlikleri de olumlu yönde etkilenmekte ve değişim geçirmektedir.

Dünyadaki diğer etkinlik örneklerine bakacak olursak; Cambridge'deki Stephen Perse Vakfı Kütüphaneleri'nde öğrencilerin akademik ve kültürel potansiyellerini geliştirmelerine yardımcı olacak konferanslara katılmalarına olanak sağlandığı görülmektedir.¹²¹ Okul kütüphanesinin masal anlatıcılığı gibi etkinlikler için fiziksel mekânı da yeniden tasarlanmıştır.¹²² İngiltere'de yer alan Pensby Lise Kütüphanesi'nde ise öğrencilerin çeşitli okul kulüpleri aracılığıyla bir araya gelerek gelişimlerini etkileyecek masa oyunları düzenlenmekte¹²³, buna ek olarak öğrencilerin ilgisine hitap edecek yazar etkinlikleri yapılmakta, öğrencileri okuma yazmaya teşvik edecek yarışmalar düzenlenmekte ve kitap fuarları gerçekleştirilmektedir.¹²⁴ Avustralya'da bulunan Toormina Lise Kütüphanesi'nde öğrencilerin kendi kitaplarını yaratması ve ortaya çıkaracakları bu hikaye kitaplarını birbirlerine okuyarak gelişimlerine etki edecekleri etkinlikler düzenlenmektedir. Yine bu kütüphanede kitaplar üzerinden kaygıyla başa çıkma yöntemlerinin öğretildiği etkinlikler gerçekleştirilmekte, kütüphane ve kulüp iş birlikleriyle birlikte satranç turnuvaları düzenlenmekte, meslek deneyimleri dersleri kapsamında kütüphanede mesleki olarak çalışmalarına olanak sağlanmaktadır.¹²⁵ Yine Avustralya'da bulunan Cardiff Lise Kütüphanesi'nde öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini güçlendirecek drama çalışmaları ve atölyeler düzenlenmekte ve

¹²⁰ Ayşe Yüksel Durukan, "Dijital Dünyada Okul Kütüphaneciliği ve 21. Yüzyıl Becerileri", *Milli Eğitim*, 208, (2015), s. 116.

¹²¹ Stephen Perse Foundation, <https://www.instagram.com/p/CUPgzXBsfeG/> [Erişim tarihi: 31.05.2023]

¹²² Bu Kütüphaneler Çok Farklı!, <https://www.sozcu.com.tr/egitim/bu-kutuphaneler-cok-farkli.html> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

¹²³ Pensby High School Library, https://www.instagram.com/p/CqIyznZN_uE/ [Erişim tarihi: 01.06.2023]

¹²⁴ Welcome Back To The Library, <https://www.pensbyhighschool.org/wp-content/uploads/2022/09/Welcome-Back-To-The-Library.pdf> [Erişim tarihi: 02.06.2023]

¹²⁵ Toormina High School Library, https://www.instagram.com/toorminahighschool_library/ [Erişim tarihi: 01.06.2023]

boyama yarışmaları gibi ulusal temalar kapsamında çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir.¹²⁶

Ülkemizdeki okul kütüphanelerinde uygulanan eğitim programları kapsamında gerçekleştirilen etkinlikler incelendiğinde ise bazı eğitim kurumları öne çıkmaktadır. Koç Okulu Kütüphaneleri'ne bakıldığında; öğrencilere öncelikle tüm sınıf düzeylerine hitap edecek farklı şekilde etkinliklerle kütüphane oryantasyonlarının yapıldığı, okuma kültürünü geliştirmek adına çeşitli kitap okuma etkinliklerinin düzenlendiği, kitap söyleşilerinin, hikaye anlatımlarının ve kitap tanıtımlarının gerçekleştirildiği, çeşitli konular odağında kitap ayraç ve kitap kapağı etkinliklerinin ve sergilerin düzenlendiği, kütüphane iş birliğiyle öğrencilere hitap edecek atölyelerin yapıldığı, bilgi okuryazarlığı kapsamında doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma konularında çeşitli araştırma etkinliklerinin gerçekleştirildiği, kitap bağış kampanyalarının düzenlendiği, küresel konu başlıkları belirlenerek çeşitli etkinlikler yapıldığı, okutulan kitapların karakterleri ile ilgili faaliyetler yaptırıldığı ve kitap ve kütüphane haftalarının çeşitli etkinliklerle kutlandığı görülmektedir. Gerçekleştirilen bu etkinliklerin öğrencilerin düşünme ve yaratıcılıklarını kullanma fırsatı odağında önemli bir kazanım sağladığı öne çıkmaktadır.¹²⁷

Eğitim uygulamaları örnekleriyle öne çıkan kütüphanelerden bir diğeri ise TED Koleji Kütüphaneleri'dir. Kütüphanede öğrencilere yönelik farklı konularda illüstrasyon çalışmaları, yaratıcı yazma çalışmaları ve kitap sırtı tasarlama gibi çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Öğrenciler için kitap okuma listeleri hazırlanarak sonrasında bu kitaplar üzerinden kitap değiş tokuşu ve kitap sohbetleri gibi çeşitli etkinlikler geliştirilmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin kütüphaneye olan bağlılığını kuvvetlendirmek adına çeşitli etkinlikler düzenlenerek bu etkinliklerden elde edilen kazanımlar kütüphanede sergilenmektedir. Kütüphane tarafından; çeşitli etkinliklerle öğrencilerin kütüphane ve okuma kültürünü geliştirmenin öğrencilerin akademik başarılarına da katkı sağladığı düşünülmektedir.¹²⁸

Fevziye Mektepleri Vakfı Okulları Kütüphaneleri'nde öğrencilerin ilgisine hitap edecek ve bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak etkinlikler düzenlenmekte, okuma ve araştırma

¹²⁶ Cardiff High School Library, <https://www.instagram.com/cardiffhs/> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

¹²⁷ Koç Okulu Kütüphaneleri: Etkinliklerimiz, 2023, <https://library.koc.k12.tr/c.php?g=683795&p=4887308> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

¹²⁸ TED Kocaeli Koleji, <https://tedkocaeli.k12.tr/ted-kocaeli-kolejinde-kutuphane-haftasi-etkinlikleri/> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

alışkanlıkları desteklenmektedir. Kitap söyleşileri, okur-yazar buluşmaları ile bilgi okuryazarlığı ve araştırma becerilerini geliştirecek çeşitli türde faaliyetler düzenlenmektedir.¹²⁹

Ülkemiz geneline bakıldığında ise bazı eğitim kurumları dışında etkinliklerin genellikle geri planda kaldığı, yapılan etkinliklerin ön plana çıkarılmadığı veya hiç etkinlik yapılmadığı göze çarpmaktadır. Okul kütüphaneleri ilkökul, ortaokul ve lise seviyesinde eğitim veren kurumlarda oluşum göstermektedir. Fakat okul kütüphanesi etkinliklerinin çoğunlukla ilkökul kütüphanelerinde yapıldığı görülmektedir. Eğitim düzeyi yükseldikçe okul kütüphanesi etkinlikleri azalmakta veya sadece gerekli durumlarda etkinlikler yapılmaktadır.

Türkiye’de kütüphanesi olan okullarda imkânlar dâhilinde yapıldığı bilinen etkinlikler şu şekilde sıralanabilir:

- Okuma saati
- Kütüphane Haftası etkinlikleri
- Yaratıcı yazma etkinliği
- Yaratıcı okuma etkinliği
- Yazar söyleşileri
- Oyunlar
- Gösteriler
- Seminerler
- Belirli gün ve haftalarla ilgili programlar
- Sinema günleri
- Fotoğraf, şiir ve öykü yarışmaları
- Münazara
- Drama çalışmaları
- Kütüphane gezileri
- Kulüp etkinlikleri
- Eğitici, eğlendirici ve duysal etkinlikler
- Sergiler
- Bilgi yarışmaları
- Atölyeler
- Film gösterimi
- Kitap fuarları

Okul kütüphanelerinin etkinlikler konusunda da diğer kütüphane türleriyle iş birliği içinde olması gerektiği düşünülmektedir. Halk kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinlikler üzerine araştırmalar yapılmıştır fakat okul kütüphanesi için benzer bir

¹²⁹ Fevziye Mektepleri Vakfı Kütüphane, <https://www.fmv.edu.tr/tr-TR/kutuphane/247> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

çalışmaya rastlanmamıştır.¹³⁰ Ülkemizde okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklere erişim sağlanmasında güçlük çekilmiştir. Bu durumun, okul kütüphanesinde gerçekleştirilen etkinliklerin kayıt altına alınmadığı veya alınıyorsa da sadece eğitim kurumu içinde erişime açık olması nedeniyle yaşandığı düşünülmektedir.

¹³⁰ Aynur Ersoy, Bülent Yılmaz, “Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye’de Halk Kütüphaneleri” *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 4, (2009), s. 812.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

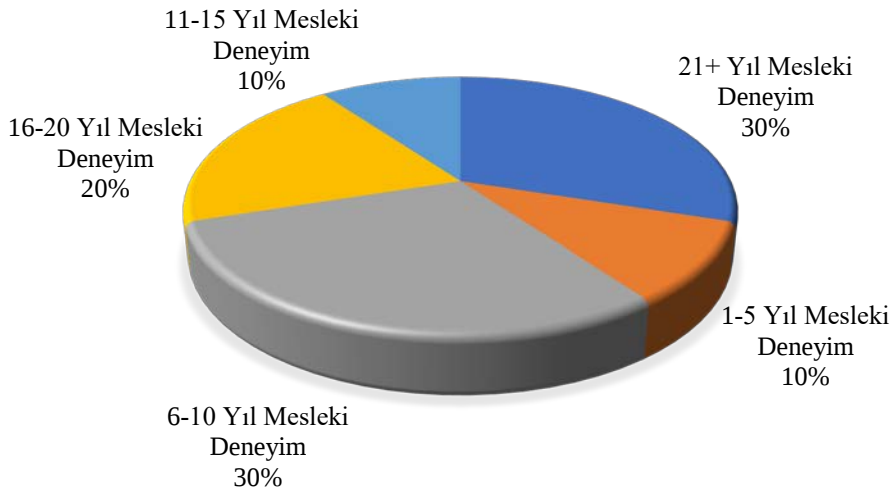
3. ARAŞTIRMADA EDİNİLEN BULGULAR VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Okul kütüphaneleri, bünyesinde kültürel ve akademik faaliyetler yapılabilecek şekilde oluşum göstermesi gereken bilgi merkezleridir. Eğitim programları adı altında da bahsedilebilecek bu etkinlikler kullanıcıların akademik ve sosyal gelişimi için oldukça önemlidir. Okul kütüphanesi bünyesinde kullanıcıların katılım göstereceği kültürel etkinliklerin yapılması, kullanıcıları akademik ve sosyal yönden destekleyen nitelikli bir kütüphanenin varlığını ortaya koyacak ölçütlerden biridir. Bu doğrultuda; tez çalışması kapsamında etkinlikler yönünden nitelikli olduğu düşünülen okul kütüphaneleri tespit edilerek bu okul kütüphanelerinin mesleğinde yetkin kütüphanecileriyle etkinliklerin akademik ve sosyal yönden kullanıcılara etkilerinin ortaya konulması amacıyla görüşmeler yapılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen akademik ve kültürel etkinliklerin öğrenciler üzerindeki etkisini ölçebilmek amacıyla okul kütüphanecileri ile yapılan görüşmelerin analizi yer almaktadır. Görüşmeler; akademik ve kültürel etkinlikler yönünden aktif olduğu tespit edilen farklı 10 okul kütüphanesi ve bu okul kütüphanelerinin yetkin okul kütüphanecileriyle gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan kütüphanecilerin mesleki deneyimlerine bakıldığında, şöyle bir grafik elde edilmektedir:

Grafik 3.1: Katılımcıların Mesleki Deneyim Sürelerine Göre Dağılımı

Okul kütüphanecileri ile gerçekleştirilen görüşmeler kapsamında; okul kütüphanecilerine, okul kütüphaneleri ve kütüphane kullanıcılarına ilişkin 13 soru yöneltilmiştir. Okul kütüphanecilerine yöneltilen sorular doğrultusunda 12 modül ve sorulara alınan cevaplar sonucunda bileşenler oluşturulmuştur. Farklı alt bölümlerde ele alınacak modül ve bileşenlerin bir araya getirilerek oluşturulduğu tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.1: Araştırmada Elde Edilen Modül ve Bileşenler

Modüller	Bileşenler
Modül 1: Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişkisi	Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişki Kurma
	Mesleki Dernek ve Örgütlerle Kurulan İlişkiden Kazanım Elde Etme
	Mesleki Dernek ve Örgütlerden Elde Edilen Kazanımları Meslek Hayatına Yansıtma
Modül 2: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etki Edebilme Nedeni	Öğrencilerin Okul Kütüphanesiyle Erken Yaşta Etkileşim Kurma Olanakları
	Okul Kütüphanecisinin Mesleki Yetkinlik Düzeyi
Modül 3: Okul Kütüphaneleri ve Öğretmenler Arasındaki İş Birliği	Akademik Projelerde İş Birliği
	Müfredatı Destekleyici Çalışmalarda İş Birliği
Modül 4: Öğrencilerin Okul Kütüphanesini Kullanma Amaçları	Okuma Çalışmaları
	Kitap Ödünç-İadesi Gerçekleştirme
	Ders Çalışma
	Araştırma Yapma
	Sosyalleşme

	Kütüphane Derslerine Katılma
	Dinlenme
	Kulüp Çalışmaları ve Projelere Katılma
Modül 5: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterlilikleri	Fiziksel Alan Bakımından
	Okul Yönetimi Desteği Bakımından
	Basılı ve Elektronik Kaynakların Yeterli Olması Bakımından
Modül 6: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Akademik ve Sosyal Etkinlikler	Okuma ve Araştırma Etkinlikleri
	Yarışma ve Oyun Etkinlikleri
	Söyleşi Etkinlikleri
	Drama Etkinlikleri
	Sergi Etkinlikleri
	Gezi Etkinlikleri
	Fuar Etkinlikleri
	Eğitici, Eğlendirici ve Duyusal Etkinlikler
	Atölye Çalışmaları ve Kulüp Etkinlikleri
Modül 7: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı	Her Hafta Etkinlik Yapılması
	Her Ay Etkinlik Yapılması
	Yıl Boyunca Etkinlik Yapılması
	Belirli Gün ve Haftalar Kapsamında Etkinlik Yapılması
	Etkinliklere Kütüphaneci Tarafından Karar Verilmesi

Modül 8: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kapsamına Karar Verilme Süreci	Etkinliklere Kütüphaneci ve Öğretmen İş Birliği İçerisinde Karar Verilmesi
Modül 9: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Raporlanması	Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Erişime Açık Şekilde Raporlanması
	Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Sadece Okul Toplumunun Erişimine Açık Şekilde Raporlanması
Modül 10: Okul Kütüphaneleri Etkinliklerine Katılım Oranı	Okul Kütüphanesi Etkinliklerine Katılım Her Zaman Fazla
	Okul Kütüphanesi Etkinliklerine Katılım Yaş Büyüdükçe Azalmakta
Modül 11: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımına Etkisi	Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımını Artırması
Modül 12: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi	Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısını Artırması

Modül 1: Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgütlerle Olan İlişkilerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, meslektaşlarıyla olan ilişkilerinin öneminin ortaya konması amacıyla mesleki dernek ve örgütlerle ilişkileri olup olmadıkları, ilişkileri olanların bu etkileşimden kazanımları olup olmadıkları ve kazanımları olanların mesleklerine yansıtıp yansıtmadıkları sorulmuştur. Verilen cevaplar doğrultusunda; “Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişkisi” modülü ve bu modül çerçevesinde katılımcıların mesleki dernek ve örgütlerle kurdukları ilişkiye yönelik “Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişki Kurma veya Kurmama”, ilişki kuran katılımcıların bu ilişkilerden elde ettiği faydalara ilişkin “Mesleki Dernek ve Örgütlerle Kurulan İlişkiden Kazanım Elde Etme veya Etmeme”, katılımcıların elde ettikleri kazanımları çalıştıkları kurumlara yansıtma ve yansıtmama ilişkisine ilişkin “Mesleki Dernek ve Örgütlerden Elde Edilen Kazanımları Meslek Hayatına Yansıtma veya Yansıtmama” bileşenleri oluşturulmuştur.

Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.2: Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişkisi

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişkisi	Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişki Kurma	K1, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10
	Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişki Kurmama	K2, K3
	Mesleki Dernek ve Örgütlerle Kurulan İlişkiden Kazanım Elde Etme	K1, K4, K5, K6, K8, K9, K10
	Mesleki Dernek ve Örgütlerle Kurulan İlişkiden Kazanım Elde Etmeme	K2, K3, K7
	Mesleki Dernek ve Örgütlerden Elde Edilen Kazanımları Meslek Hayatına Yansıtma	K4, K6, K8, K9, K10
	Mesleki Dernek ve Örgütlerden Elde Edilen Kazanımları Meslek Hayatına Yansıtma	K1, K2, K3, K5, K7

Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişki Kurma:

K1: “Türk Kütüphaneciler Derneği ve Okul Kütüphanecileri Derneği’ne üyeyim. Özellikle Okul Kütüphanecileri Derneği’nde aktif olarak çalışıyoruz.”

K4: “Tabi ki Türk Kütüphaneciler Derneği’ne üyeyim. Ama çok fazla toplantılara katılamıyorum. Sosyal medya uygulamalarından daha çok etkileşim oluyor. International School Library üyeliğim de vardı ama ekonomiden dolayı o üyeliği devam ettiremedim.”

K5: “Okul Kütüphanecileri Derneği’ne üyeyim.”

K6: “Ulusal derneklerin bir kısmıyla iletişim halindeyim. Türk kütüphaneciler Derneği ve Okul Kütüphanecileri Derneği.”

K7: “Okul Kütüphanecileri Derneği ve Türk Kütüphaneciler Derneği ile etkileşimim oldu. Öğrencilik yıllarımda TKD’de aktif görev aldım.”

K8: “Okul Kütüphanecileri Derneği’ne üyeyim. ÜNAK ve TKD’nin çalışmalarını da takip ediyorum.”

K9: “Türk Kütüphaneciler Derneği, Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği ve Okul Kütüphanecileri Derneği’nin üyesiyim. Uluslararası Okul Kütüphaneciliği’nin Bölge Direktörlüğü’nü yapıyorum Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da. Ayrıca IFLA’nın Çocuk ve Gençlik Kütüphaneleri’nde Daimi Komite Üyesi olarak seçildim orada da çalışmalarımı yürütüyorum.”

K10: “Okul Kütüphanecileri Derneği’ni takip ediyorum ama üyeliğim resmi olarak yok.”

Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişki Kurmama:

K2: “Etkileşimim çok yok açıkçası. 2000’li yıllarda Okul Kütüphanecileri Derneği’ne üyeydim. Toplantılara katılıyordum. Sonrasında bireysel anlamda bana bir şeyler katmadığını düşünerek dernekten ayrıldım. Ama yine de dışarıdan takip ettiğim zamanlar oldu. KUTUP-L’ye de üyeydim ama oradan da ayrıldım sonrasında. Şu an dernek veya gruplara üyeliğim yok.”

K3: “Hayır mesleki derneklerle örgütlerle etkileşimim yok.”

Mesleki Dernek ve Örgütlerle Kurulan İlişkiden Kazanım Elde Etme:

K1: “Kazanımlarımız tabi ki var. Meslektaşlar olarak bir araya geliyoruz. Her birimiz kendi okulumuzda neler yapıyoruz onları birbirimize göstererek öğrenmiş de oluyoruz. Yakın zamanda bilgi okuryazarlığı standartları üzerine çalıştık. Tabi ki kazanımları yüksek oluyor bu tür buluşmaların.”

K4: “...uluslararası derneklerdeki toplantılara girdiğimde açıkçası şunu gördüm ki biz mesleki anlamda onlardan daha iyiyiz. Daha yaratıcıyız. Daha fazla öğrenci odaklı işler yapıyoruz. Daha çok sahada yer alıyoruz. Türkiye’deki okul kütüphanecilerinin ve mesleki derneklerin daha verimli ve aktif çalıştığını düşünüyorum. Uluslararası derneğin çalışmasına katıldığımda onların değil de benim katkımın daha fazla olduğunu düşünüyorum gelen geribildirimleri düşününce. Bizim dernekteki arkadaşlarla yapılan ortak çalışmalar oluyor dönem dönem. Birbirimizden besleniyor ve etkileniyoruz ama çok daha fazla aktif olmak gerekiyor diye düşünüyorum.”

K5: “Mutlaka katkısı oluyor dernekle iletişim halinde olmanın. Ama eskiden daha çok aktif olduklarını düşünüyorum.”

K6: “Derneklere üye olmanın ve takip etmenin çalışma hayatıma olumlu etkilerde bulunduğunu düşünüyorum.”

K8: “Kazanımlarım oluyor.”

K9: “Benim mesleki gelişimime çok katkısı oldu. Çünkü en iyi örneklerin paylaşılması ve kütüphanecilikle ilgili destek alabileceğim meslek arkadaşlarımla tanışma fırsatı bulmak gelişimimi çok etkiliyor.”

K10: “Kendi sektörümüzdeki yapılanları gözlemlememiz gerekiyor. Kendi gelişimimizi de bu şekilde sağlıyoruz.”

Mesleki Dernek ve Örgütlerle Kurulan İlişkiden Kazanım Elde Etmeme:

K2: “Eski çalıştığım kurumda çok uzun yıllar boyunca Amerikalı bir kütüphaneciyle çalıştım. Biz daha çok yurtdışını takip ediyorduk. Kendi meslektaşlarımdan çok da öğrendiğim bir şey oldu diyemeyeceğim. Ama tabi ki etkileşimlerimiz oldu.”

K3: “Etkileşimde olmadığım için kazanımım yok.”

K7: “Bu etkileşimler sonucunda çalışmalarına yansıttığım bir kazanımım olmadı.”

Mesleki Dernek ve Örgütlerden Elde Edilen Kazanımları Meslek Hayatına Yansıtma:

K4: “Kazanımlarımı dönüştürerek çalıştığım kuruma yansıtıyorum.”

K6: “Derneklerle iletişimim sonucunda öğrendiklerim ve kurumuma kattıklarım oluyor. Ama deneyimli yurtdışı kütüphanelerini de her zaman takip ederim. Neler yapıyorlar, ben kendi kütüphaneme farklı neler katabilirim gözüyle incelerim. Kendi kütüphaneme, kültürümüze nasıl entegre edebilirim, yollar ararım.

K8: “Öğrendiklerim çalıştığım kütüphanenin gelişimine katkı sağlıyor. Örneğin okul kütüphanesinde ilk çalışmaya başladığımda Okul Kütüphanecileri Derneği’nin hazırlamış olduğu bilgi okuryazarlığı ders örneklerinden çok faydalandım.”

K9: “Dayanışma halinde olunca birçok şey öğrenebiliyoruz meslektaşlarımızdan ve bunu kendi okul toplumumuza dönüştürebiliyoruz. En azından okumalı, takip etmeli ve mümkünse üye olmalıyız diye düşünüyorum.”

K10: “İletişim halinde olmak ve öğrenmek önemli. Öğrendiklerimin çoğunu kütüphaneye uyguluyorum. Bu daha çok kendi bireysel çabalarımın oluyor.”

Mesleki Dernek ve Örgütlerden Elde Edilen Kazanımları Meslek Hayatına Yansıtma:

K1: “Çok fazla çalıştığım kuruma yansımaları olduğunu maalesef söyleyemem. Ama fikir aldığımız noktalar da olmuyor değil. Bilgi okuryazarlığı üzerine güzel bulduğumuz uygulamaları paylaşıyoruz.”

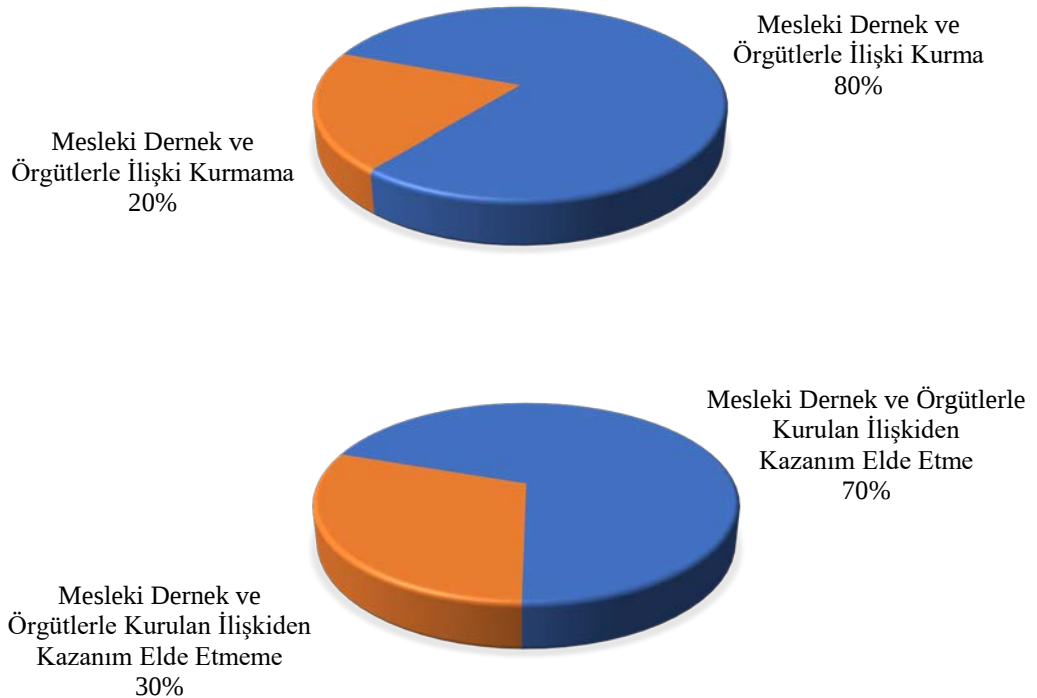
K2: “Kurduğumuz iletişimlerle özellikle kütüphane dersleri açısından paylaşımlar yaptık ama çoğunlukla bireysel olarak çalıştım. Çalıştığım kütüphaneye katkılarım daha çok kendi çabamla öğrendiklerim.”

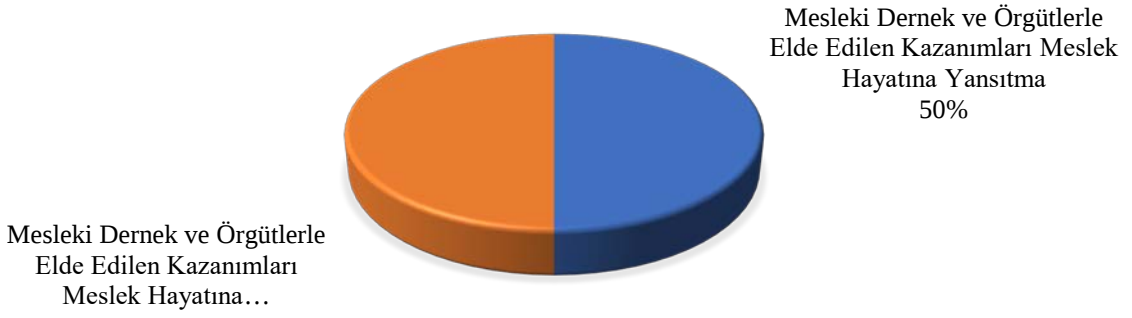
K3: “Mesleki etkileşimlerim pek yok. Kendi araştırmalarımınla öğrendiklerimi kütüphanede uygulamaya geçiriyorum.”

K5: “Kendi çalıştığım kuruma kattıklarım dernek vasıtasıyla değil daha çok kendimi geliştirme sürecimle veya kendi araştırmalarımınla oluyor.”

K7: “Çalıştığım kütüphaneye bireysel gelişimim ve çabalarımınla katkı sağlıyorum.”

Grafik 3.2: Okul Kütüphanecilerinin Mesleki Dernek ve Örgütlerle İlişkisi

Okul kütüphanecilerine yöneltilen mesleki dernek ve örgütlerle olan ilişkileri ve bu ilişkilerin getirileri sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin %80'inin Türk Kütüphaneciler Derneği ve Okul Kütüphanecileri Derneği ile ilişkide olduğu, %20'sinin ise hiçbir mesleki dernek ve örgütle ilişki kurmadığı görülmektedir. Etkileşim kuran okul kütüphanecilerinin %70'inin bu ilişkiden fayda sağladığı ve kazanım edindiği, geriye kalan %30'unun ise ilişki kurdukları mesleki dernek ve örgütlerden bir kazanım elde etmediklerini düşündükleri öğrenilmiştir. Mesleki dernek ve örgütlerle etkileşimleri sonucunda kazanım elde ettiklerini düşünen kütüphanecilerin %50'si bu kazanımları çalıştıkları okul kütüphanelerine yansıtırken geri kalan %50'si kazanımlarını kütüphanelerine yansıtmadıklarını belirtmiştir.

Modül 2: Okul Kütüphanecilerinin Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Başarısı Üzerindeki Etkisine Dair Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, okul kütüphanelerinin öğrenciler için öneminin ortaya konması amacıyla diğer kütüphane türleriyle karşılaştırıldığında okul kütüphanesinin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisi hakkında ne düşündükleri sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; “Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etki Edebilme Nedeni” modülü ve bu modül çerçevesinde okul kütüphanelerinin öğrencinin akademik başarısına etki etme nedenlerine yönelik “Öğrencilerin Okul Kütüphanesiyle Erken Yaşta Etkileşim Kurma Olanağı” ve “Okul Kütüphanecisinin Mesleki Yetkinlik Düzeyi” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.3: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etki Edebilme Nedeni	Öğrencilerin Okul Kütüphanesiyle Erken Yaşta Etkileşim Kurma Olanağı	K2, K3, K5, K6, K7, K8, K10
	Okul Kütüphanecisinin Mesleki Yetkinlik Düzeyi	K1, K4, K9

Okul Kütüphanecisinin Mesleki Yetkinlik Düzeyi:

K1: “Ben okul kütüphanelerinin öğrencilerin başarısına çok büyük etkisi olduğunu düşünüyorum. Ama daha çok bu konuda kütüphanecinin kendini geliştirmesi önemli bir nokta. Kütüphaneci kendini geliştirirse ve öğretmen ve öğrencinin akademik tarafına destek olursa, ki okul kütüphanecileri bunu gerçekleştiriyor, tabi ki öğrencilerin akademik gelişimi üzerinde birebir etkimiz oluyor. Kesinlikle diğer kütüphane türleriyle karşılaştırdığımda en önemlisinin okul kütüphanesi olduğunu düşünüyorum. Okul kütüphanecileri öğrencilere gelişimleri konusunda direkt etkide bulunuyor. Hele de o kütüphaneci ilgili eğitimleri alarak kendini geliştiren bir bireyse öğrencilerin akademik süreçlerine oldukça etki ettiğini düşünüyorum.”

K4: “Bir kütüphanenin ne kadar kaynağı olduğunun eğer o kütüphanede uzman bir kütüphaneci yoksa bir anlamı yok dolayısıyla okul kütüphanecisi ne kadar yetkinse öğrencilerin akademik başarısı üzerinde de o kadar etkisi oluyor. Ben birçok eğitim alarak kendimi geliştirdim ve bu gelişimi kütüphaneye yansıtıyorum böylelikle öğrencilerin kütüphaneye bakış açısı da değişiyor. Günümüz şartlarında öğrenci profilleri de değiştiğinden bizim de kendimizi geliştirerek onlara etki etmemiz ve ilgi alanlarına göre yönlendirmemiz gerekiyor.”

K9: “Okul kütüphaneciliği bence diğer kütüphanecilik türlerine göre daha farklı yetkinlikler gerektiriyor. Okul kütüphanesinde hem öğretmensiniz hem yöneticisiniz hem teknik kısımlardasınız hem web tasarımcısısınız hem satın alma kısmındasınız. Okul kütüphanelerinin daha kapsayıcı ve bütüncül olduğunu düşünüyorum her anlamda. Ve bu tecrübelerle gelişen yetkin okul kütüphanecilerinin de öğrencilerin akademik başarısını

çok etkilediğini düşünüyorum ve gözlemliyorum. Kaynakları sağlamaktan çok onları zenginleştirip sunmak ve dönüştürmek en temel hizmetlerimizden biri bence. Okul kütüphaneleri yadsınamaz bir unsur hem öğrenci hem öğretmen hem okul toplumu için.”

Öğrencilerin Okul Kütüphanesiyle Erken Yaşta Etkileşim Kurma Olanakları:

K2: “Ben pek karşılaştıramıyorum açıkçası. Çünkü okul kütüphaneleri bambaşka bir şey. Dileğim tüm okullarda bir kütüphane olması ama özel okullar dışında devlet okullarını pek bilmiyorum. Okul kütüphanelerine o okulda okuyan öğrenciler daha çabuk ulaşıyorlar. O anlamda tabi ki çok önemli. Kütüphaneyle ilk karşılaştıkları yer okul oluyor belki de. Bu yüzden akademik başarıları üzerinde de etkisi mutlaka var. Bu biraz da okul kütüphanesinin ne kadar donanımlı olduğuna bağlı. Gelişmiş bir kütüphane öğrenciyi tabi ki destekliyor.”

K3: “Okul kütüphanesinin diğer kütüphanelerden daha önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü okulda direkt öğrencilerle iletişimde oluyoruz ve hedef kitle çok net. Hedef kitlenin bütün özelliklerini bilebiliyoruz ve eksikliklerini daha kolay tespit edebiliyoruz. Diğer kütüphanelerle karşılaştırdınca okulda daha hızlı etkileşim kurup sonuç alabiliyoruz ve devamlılık sağlayabiliyoruz öğrenciler okula belirli süre geldikleri için. Diğer kütüphanelerden daha etkili ve şanslı olduğunu düşünüyorum.”

K5: “Okul kütüphanesinin ilkökul düzeyindeki öğrencilere daha çok etki ederek akademik başarıyı da bu gelişimle etkilediğini düşünüyorum. Sınıf düzeyi yükseldikçe kütüphane kullanım amaçları değişime uğruyor. İlkokul düzeyinde kütüphane kültürünü vererek onu devam ettirmesini sağlamak çok önemli.”

K6: “Ben çocukların kitaplarla ve kütüphanelerle çok erken yaşlarda tanışması ve iletişim halinde olması gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla okul kütüphaneleri de bu tanışmaya vesile olan en önemli kütüphanelerden biridir. Yıllar içerisindeki gözlemlerime dayanarak şunu söyleyebilirim ki; okul öncesi dönemde, anne babanın çocuğu kitapla tanıştırması, sürekli kitap okuması, ilkökul döneminde de çocuğun okul kütüphanesini kullanması, kitap okuması, ödünç alması, araştırma yapması, merak ettiklerini sorgulama fırsatı bulması akademik başarısı üzerinde olumlu etkiler yaratıyor. İlkokulda çocuk oldukça fazla kitap okumaya hevesli oluyor, ortaokulda bu istek azalmaya başlıyor, lisede ise yok denecek kadar az oluyor. Dolayısıyla biz okul öncesi ve ilkökulda çocuğa kütüphane kültürünü kazandırmayı başarırırsak, bunun hayatı boyunca devam edeceğini

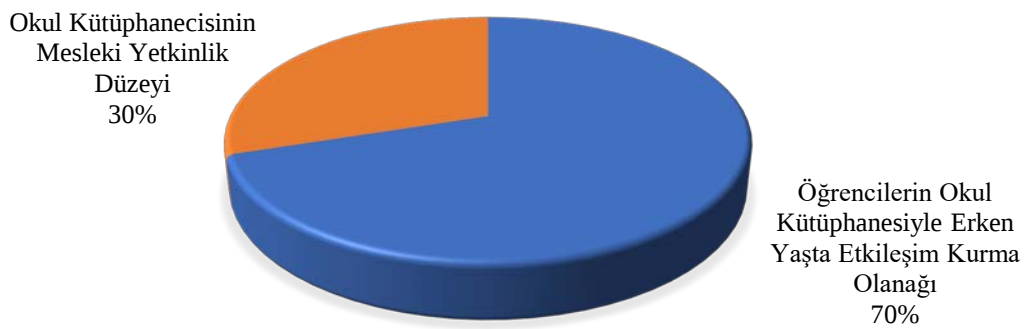
düşünüyorum. Çünkü kütüphaneyi kullanma becerisine sahip çocuk, çok okuyan, okuduğunu anlayan, kendi öğrenmesini yaşam boyu gerçekleştiren, kültürel birikimi oldukça yüksek çocuk demektir. Bu da bence, akademik başarıyı kaçınılmaz kılar.

K7: “Okul kütüphaneleri öğrencilerin kitaplar ile aileden sonra sıkı temas halinde oldukları ilk yerlerdir diye düşünüyorum. Bu sebeple önemi büyüktür. İyi bir kütüphane öğretmeni ve veli iş birliği ile çocuğun iyi bir okur olması için tohumların atıldığı yerlerdir. Öğrenci nitelikli çocuk edebiyatı ile okul kütüphanesinde tanışır sever. Öğrencinin ömür boyu okuyan bir birey olmasında okul kütüphanelerinin önemi büyüktür. Diğer kütüphane türlerinden daha önemli bir konumda olduğunu düşünüyorum.

K8: “Çocukların küçük yaşta kütüphaneyle tanışması ve kütüphane kullanımını öğrenmesi çok önemli. Üniversiteye gelmeden önce bilgi okuryazarı olan, araştırma yapmayı bilen, akademik dürüstlük kurallarından haberdar olan öğrenciler nitelikli çalışmalar ortaya çıkarıyor.”

K10: “Kesinlikle okul kütüphanesiyle küçük yaşta tanışan bir öğrencinin bunu hayat boyu üzerinden atamadığını düşünüyorum. Çok eski öğrencilerim bile hala yaptığım çalışmaları hatırlıyor ve iletişim kuruyor. Kütüphane bir tarafa okul kütüphanecisinin niteliği çok önemli öğrencinin kütüphaneye bakış açısında ve başarısında. Ben kütüphaneyle lise çağımda tanıştım ve bunun çok geç olduğunu meslek hayatımda anladım. Okul kütüphaneleri çok değerli.”

Grafik 3.3: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etki Edebilme Nedeni

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinin öğrencilerin akademik başarısına etkisi sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin %70'inin öğrencilerin okul kütüphanesiyle erken yaşta etkileşim kurma olanağının öğrencinin akademik başarısına etki ettiği, %30'unun ise okul kütüphanesinin öğrencinin akademik başarısına etkisinin kütüphanecinin mesleki yetkinlik düzeyine bağlı olduğu düşüncesinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Modül 3: Okul Kütüphanecilerinin Öğretmenlerle Yapılan İş Birliğiyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, okul kütüphanelerinin öğretmenlerle olan ilişkisinin öneminin ortaya konulabilmesi amacıyla okul kütüphanecilerinin öğretmenlerle nasıl bir iş birliği içerisinde olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; okul kütüphanelerinin öğretmenlerle kurduğu ilişki ve yaptığı iş birliğinin türlerine ilişkin “Okul Kütüphaneleri ve Öğretmenler Arasındaki İş Birliği” modülü ve bu modül çerçevesinde hangi çalışmalarda iş birliği yapıldığına yönelik “Akademik Projelerde İş Birliği” ve “Müfredatı Destekleyici Çalışmalarda İş Birliği” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.4: Okul Kütüphaneleri ve Öğretmenler Arasındaki İş Birliği

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphaneleri ve Öğretmenler Arasındaki İş Birliği	Akademik Projelerde İş Birliği	K1, K2, K4, K5
	Müfredatı Destekleyici Çalışmalarda İş Birliği	K3, K6, K7, K8, K9, K10

Akademik Projelerde İş Birliği:

K1: “Diğer zümrelerle çok değil ama PYP Koordinatörüyle daha çok etkileşim halindeyiz IB Okulu olduğumuz için. Her yaptığım etkinlik ve programın kazanımları üzerine çalışıyoruz. Diğer zümrelerle daha çok proje bazında iş birliği halindeyiz. Ama çok fazla oluyor diyemem. Bu iş birliği biraz kütüphanecinin bakış açısı ve bu bakış açısına diğer zümrelerin karşılık vermesiyle ilgili bir durum.”

K2: “IB okulunda çalıştığım için IB Koordinatörüyle sürekli etkileşim halindeyiz. Çeşitli aktiviteler hazırlıyoruz. Onun dışında edebiyat zümresiyle zaten iç içeyiz. Özellikle kaynak seçiminde onlardan destek istiyorum. Bütün zümrelerle etkileşim halindeyim ama edebiyat ile daha çok. Proje ve aktiviteleri beraber hazırlıyoruz. Örneğin sanat bölümüyle birlikte planlama yapıyoruz özel günlerde neler yapabiliriz öğrencilerle diye. Zaten okul kütüphanesinde çalışıyorsanız mutlaka iş birliği halinde olmak zorundasınız.”

K4: “Tüm zümrelerle ve sınıf öğretmenleriyle belirli zamanlarda toplanıyoruz ve etkileşim içinde bulunarak destekleyici çalışmalar ve projeler düzenliyoruz. Sınıf düzeyi yükseldikçe isteğe bağlı çalışmalara evriliyor. Her zümreyle eşit olarak iş birliği içerisindeyim.”

K5: “İlkokul düzeyindeki tüm toplantılara kütüphaneci katılıyor. Tüm akademik projeler kütüphanenin bilgisi dâhilinde yapılıyor. Sınıf düzeyi yükseldikçe kütüphaneci daha çok gerektiği kısımlara dâhil oluyor. Zümrelerin hepsiyle eşit şekilde etkileşim halinde oluyoruz.”

Müfredatı Destekleyici Çalışmalarda İş Birliği:

K3: “Tüm öğretmenlerle müfredata paralel olarak iletişim halindeyiz. Tüm öğretmenlerle özellikle de sınıf öğretmenleri ve Türkçe öğretmenleriyle iş birliği içinde hareket ediyoruz.”

K6: “Okulumuz ilkokul düzeyi IB PYP okuludur. Dolayısıyla diğer zümrelerle tüm temalarda disiplinler arası iş birliği yapmak zorundayız. Bizler akademik programlarımızı hazırlarken kütüphane kazanımlarımızın yanı sıra zümrelerin ders temalarından destek alıyoruz. Yani hazırladığım ders planının içerisinde hem kütüphane kazanımı hem de zümrenin teması da yer alır. Onlar da her temalarında kütüphaneyi kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Tema ile ilgili araştırmalarını kütüphanenin basılı ve elektronik

kaynaklarından yapmakta ve öğrencileri yönlendirmektedirler. Öğrencinin araştırma becerilerini geliştirmek için kütüphaneyi sürekli kullanırlar.”

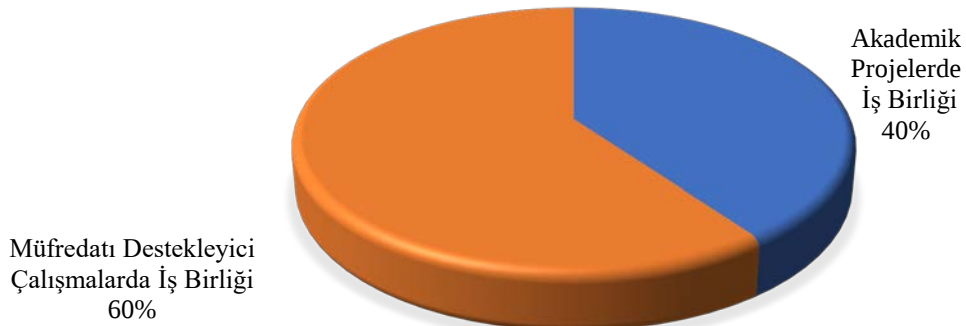
K7: “Biz IB okulu olduğumuz için PYP kapsamında disiplinler arası iş birliğinin önemi çok büyük. Bu sebeple üniteler kapsamında kütüphane sürekli akademik olarak destek vermektedir. Tüm zümrelerle iş birliği içerisindeyiz.”

K8: “Kütüphane çalışmalarımızı k12 bütünlüğünde planlıyoruz. Anasınıfı ve ilkokulda sınıf öğretmenleriyle, ortaokul ve lisede Türkçe öğretmenleriyle sıkı şekilde iş birliği yapıyoruz.”

K9: “Her düzey için farklılık gösterebiliyor ama temelde okul kütüphanesinin okul müdürüyle oldukça etkileşimli olması gerektiğini düşünüyorum. İlkokul kısmında belirli aralıklarla yapılan zümre toplantılarına kütüphaneci kesinlikle dâhil olur ve müfredat kapsamında iş birliği içinde çalışırlar tüm yıl. Ortaokulda da böyle işliyor süreç. Kütüphane derslerimiz zaten oluyor. Lisede de disiplinlerarası iş birliği içerisindeyiz. Bizden daha çok öğretmenler geliyor destek istemeye bizi keşfettikleri için. Tüm okul toplumuna da yapılanları duyurmak lazım. Ne kadar sıkı bir iletişim ağı olursa herkesin belirlenen hedefe kolayca gidebildiği bir sistem oluşur.”

K10: “Öğrencilerin müfredatına paralel şekilde hareket ediyoruz. Tüm zümrelerle iş birliği içerisindeyiz. Tüm öğretmenlerin derslerine destek sağlıyoruz. Öğretmenlerimiz de derslerini düzenli olarak kütüphanede işleyerek kullanıyor.”

Grafik 3.4: Okul Kütüphaneleri ve Öğretmenler Arasındaki İş Birliği

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinin öğretmenlerle yaptığı iş birliği sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin tümünün çalıştıkları okullarda öğretmenlerle iş birliği kurdukları görülmektedir. Okul kütüphanelerinin %40'ının yer aldıkları kurumlarda öğretmenlerle daha çok akademik projeler nedeniyle, %60'ının ise öğretmenlerle müfredatı destekleyici tüm çalışmalarda iş birliği içerisinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Modül 4: Okul Kütüphanecilerinin Öğrencilerin Kütüphane Kullanım Amaçlarına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, okul kütüphanelerinin kullanım amaçlarının ortaya konulabilmesi amacıyla öğrencilerin okul kütüphanesini genellikle hangi amaçlarla kullandıkları sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda; okul kütüphanelerinin öğrenciler tarafından kullanılma amaçlarına ilişkin “Öğrencilerin Okul Kütüphanesini Kullanma Amaçları” modülü ve bu modül çerçevesinde okul kütüphanesini kullanma amaçlarının neler olduğuna yönelik “Okuma çalışmaları”, “Kitap ödünç-iadesi gerçekleştirme”, “Ders çalışma”, “Araştırma yapma”, “Sosyalleşme”, “Kütüphane derslerine katılma”, “Dinlenme” ve “Kulüp çalışmaları ve projelere katılma” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.5: Öğrencilerin Okul Kütüphanesini Kullanma Amaçları

Modül	Bileşen	Katılımcı
Öğrencilerin Okul Kütüphanesini Kullanma Amaçları	Okuma çalışmaları	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K10
	Kitap Ödünç-İadesi Gerçekleştirme	K1, K4, K6, K9
	Ders Çalışma	K2, K3, K4, K5, K8, K9, K10
	Araştırma Yapma	K4, K6, K7, K9, K10
	Sosyalleşme	K1, K4, K5, K6, K8

	Kütüphane Derslerine Katılma	K2, K6, K7, K9
	Dinlenme	K8, K9, K10
	Kulüp Çalışmaları ve Projelere Katılma	K4, K5, K9

Birden fazla kütüphaneci birden fazla aynı bileşen çerçevesinde yanıtlar verdiği için cevaplar aşağıda başlıklara bölüştürülmeksizin bir kerede verilmiştir.

K1: “Yaş seviyesine göre değişiyor. İlkokul seviyesinde 1. ve 2. Sınıflar kurallara çok uyum sağlamıyor. Hem okuma yapmaya geliyorlar hem de kütüphanede arkadaşlarıyla buluşup sosyalleşme gibi amaçlarla. Ama 3. ve 4. Sınıflar artık kuralları içselleştirmiş oluyor. Daha çok okuma yapma ve kitap ödünç alıp vermeye geliyorlar.”

K2: “Daha çok ders çalışmaya geliyorlar. Lise öğrencileri, özellikle son sınıftakiler, üniversite sınavına hazırlanmak için yoğun şekilde kullanıyorlar. Okul sınavlarına hazırlanmak için de geliyorlar. Öğretmenleriyle birlikte de gelip kullandıkları oluyor kütüphane dersleri gibi. İlkokul kısmında da belli bir program var ona göre öğrenciler gelerek araştırmalar ve okumalar yapıyor.”

K3: “Daha çok kitap okuma ve ders çalışma için kullanılıyor.”

K4: “İlkokul daha çok kitap alışverişinde bulunuyor. Ders çalışmak için daha çok ortaokul öğrencilerimiz kullanıyor. Bazı öğrencilerimiz tabi ki sosyalleşmek için geliyor ama onlara da kütüphane kurallarını hatırlatıyoruz. Bazen araştırma yapmak için de kullanıyorlar. Bazen kendi kendine proje yaratan öğrencilerimiz de geliyor. Bazen kulüp çalışmaları için de kullanıyorlar.”

K5: “Okulumuzun yıllardır oluşturduğu kendine özgü bir kültürü var. Öğrencilere kütüphanenin sessiz kullanılacak bir yer olduğu bilincini vermek amacıyla ortaokul ve lise kütüphanemiz kapısı olmayan bir mekân. Öğrenciler her amaçla kütüphaneyi kullanabiliyor. Ders çalışma, kitap okuma, sohbet etme, oyun oynama, proje yapma, atölye yapma gibi. Aslında kütüphanemiz bir yaşam alanı gibi daha çok.”

K6: “Kitap okuma, araştırma yapma, masal dinleme, bilgi okuryazarlığı dersi, drama köşesini kullanma, dergi okuma, ödünç kitap alma, bilgisayarda araştırma yapma, yeni

kitapları inceleme, kitap ayracı boyama, yazar söyleşisi ve farklı atölyelerde, bazen de sessizce oturma ve arkadaşlarıyla kısık sesle sohbet etmek için kullanır.”

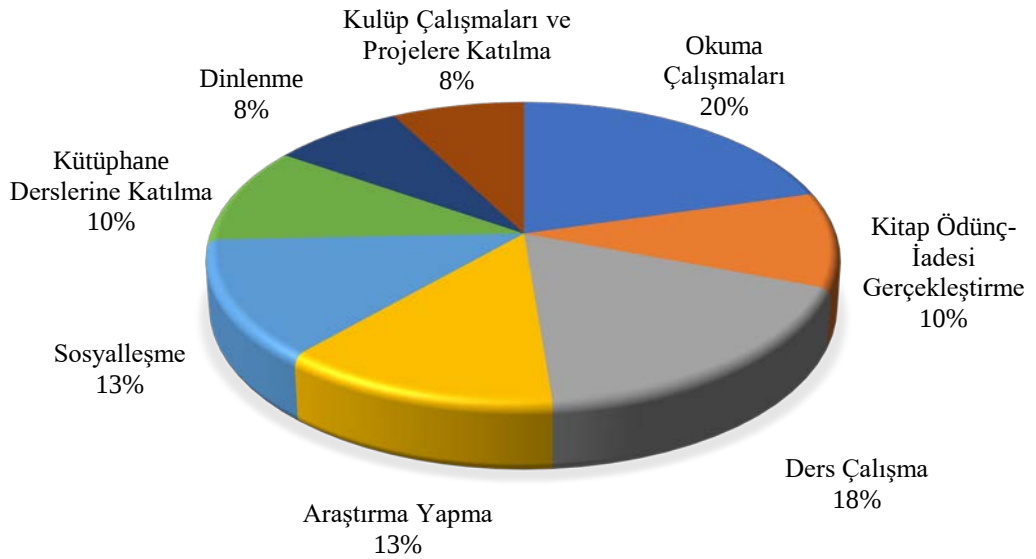
K7: “Bizim okulumuzda okul kütüphanelerimiz okulun en çok kullanılan yerleridir. İlkokulda haftada birer saat kütüphane dersleri vardır. Kitap okuma saatlerinde, araştırma teknikleri dersi için, akademik dürüstlük dersleri için, online kaynak kullanımını öğrenmek için kütüphaneyi kullanmaktalar.”

K8: “İlkokul öğrencileri genellikle teneffüslerde kitap okumak, yeni gelen yayınları incelemek, dinlenmek, sosyalleşmek için kütüphaneyi kullanıyor. Ortaokul ve lise öğrencileri ders çalışmak, dinlenmek, kitap okumak ve sosyalleşmek için tercih ediyor.”

K9: “Çok yönlü kullanılıyor. Ödünç kitap alımı ve iade için kullanılıyor daha çok özellikle ilkokul ve ortaokul kısmında. Lise kısmında daha çok ders çalışmak ve proje hazırlamak için kullanılıyor. İlkokul kısmı zaten kütüphane dersleri için de geliyor. Kimisi bireysel dinlenmek kimisi de araştırma yapmak için geliyor. Kimi teknoloji için geliyor.”

K10: “Daha çok araştırma yapmak, sessiz bir yerde dinlenmek, ders yapmak, kitap okumak için kullanıyorlar.”

Grafik 3.5: Öğrencilerin Okul Kütüphanesini Kullanma Amaçları

Okul kütüphanecilerine yöneltilen öğrencilerin okul kütüphanelerini kullanma amaçları sorusuna gelen cevaplar kapsamında öğrencilerin kütüphaneyi; okuma yapma, kitap ödünç-iadesi gerçekleştirme, ders çalışma, araştırma yapma, sosyalleşme, kütüphane derslerine katılma, dinlenme ve kulüp çalışmaları ile projelere katılmak için kullandığı ortaya çıkmaktadır. Okul kütüphanesinin kullanım amaçlarına bakıldığında okul kütüphanecilerinin %80'i okuma yapma, %70'i ders çalışma, %50'si araştırma yapma ve sosyalleşme, %40'ı kitap ödünç-iadesi gerçekleştirme ve kütüphane derslerine katılma, %30'u ise dinleme ve kulüp çalışmaları ile projelere katılma cevaplarını vermiş olduğu ve okul kütüphanelerinin en çok ders çalışma ve okuma yapma amaçlarıyla kullanıldığı görülmektedir.

Modül 5: Okul Kütüphanecilerinin Çalıştıkları Kütüphanelerin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterliliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, okul kütüphanelerinin akademik ihtiyaçları karşılamadaki konumunun ön plana çıkarılması amacıyla çalıştıkları okul kütüphanelerinin öğrencilerin akademik ihtiyaçlarını yeterince karşılayıp karşılamadığı ve eğer karşılamıyorsa kütüphanenin yetersiz taraflarının neler olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; okul kütüphanelerinin öğrencilerin akademik ihtiyaçlarını karşılamasına ilişkin “Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterlilikleri” modülü ve bu modül çerçevesinde okul kütüphanelerinin akademik ihtiyaçları yeterince karşılaması veya karşılamıyorsa nedenlerine yönelik “Öğrencilerin İhtiyaçlarının Yeterince Karşılanması”, “Fiziksel Alan Bakımından”, “Okul Yönetimi Desteği Bakımından” ve “Basılı ve Elektronik Kaynakların Yeterli Olması Bakımından” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.6: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterlilikleri

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterlilikleri	Öğrencilerin İhtiyaçlarının Yeterince Karşılanması Bakımından	K1, K7
	Fiziksel Alan Bakımından	K4, K6, K9
	Okul Yönetimi Desteği Bakımından	K3
	Basılı ve Elektronik Kaynakların Yeterli Olması Bakımından	K2, K5, K8, K10

Öğrencilerin İhtiyaçlarının Yeterince Karşılanması Bakımından:

K1: “Ben kesinlikle karşıladığımı düşünüyorum çünkü iyi bir kütüphanemiz var. Burada okul yönetiminin bakış açısı da çok önemli. Kaynaklarınız güzel ve zengin olduktan sonra zaten öğrenciler de öğretmenler de memnun kalıyor. Biz şanslı bir kütüphaneyiz çünkü okul yönetimi maddi olarak hiçbir zorluk çıkarmıyor. Kitapların seçiminde de özgürüz.”

K7: “Şu an için yeterli olduğunu düşünüyorum.”

Basılı ve Elektronik Kaynakların Yeterli Olması Bakımından:

K2: “Geçmişte çalıştığım okullarda gayet iyi karşılanıyordu ama şu an dürüst olmak gerekirse çalıştığım kurumda yetersizlikler var ben de bu eksiklikleri tamamlamaya çalışıyorum. Güncel olarak çok karşılamıyor. İlerleyen zamanlarda daha iyi olacaktır. Veritabanlarımız yok veritabanları alacağız. Kaynaklar konusunda da biraz eksiklikler var.”

K5: “Tabi ki de karşılamıyordur çünkü belirli kapasitesi olan bir kütüphaneyiz. Ama en çok elektronik kaynaklar konusunda eksik olduğumuzu düşünüyorum. Kullanıcılara bunu daha tam olarak aşılayamadığımızı düşünüyorum. İlkokulda da mekân olarak yetersiz bir kütüphanemiz var. Ben daha çok güncel bir kütüphane olmamızı isterdim. Bunu yapmaya çalışıyoruz ama büyük bir iş gücü gerekiyor.”

K8: “Kütüphane dersleri ve etkinliklerle öğrencilerin akademik ve kültürel ihtiyaçlarını karşıladığımızı düşünüyorum. İçerik açısından her yıl zenginleştirmeye çalıştığımız bir kütüphanemiz var. Dijital kaynak koleksiyonumuzun biraz daha geliştirilmesi gerekiyor.”

K10: “Hiçbir zaman olduk diyemeyeceğimizi düşünüyorum çünkü devamlı daha iyisi vardır. Böyle bakmak gelişimi destekler. Ama çalıştığım kütüphanenin görsel olarak daha çok şenlendirilebileceğini düşünüyorum. Veri tabanlarımızın da eksik olduğunu düşünüyorum.”

Fiziksel Alan Bakımından:

K4: “Her okulun yaşadığı gibi biz de zaman zaman bütçe sıkıntısı yaşıyoruz. Ama benim en büyük sorunun yer sorunu. Öğrencilere göre kütüphanemiz fiziki olarak yeterli alana sahip değil. Bu bizleri her açıdan kısıtlayan bir sorun. Daha büyük bir yerde daha verimli olabilirdik.”

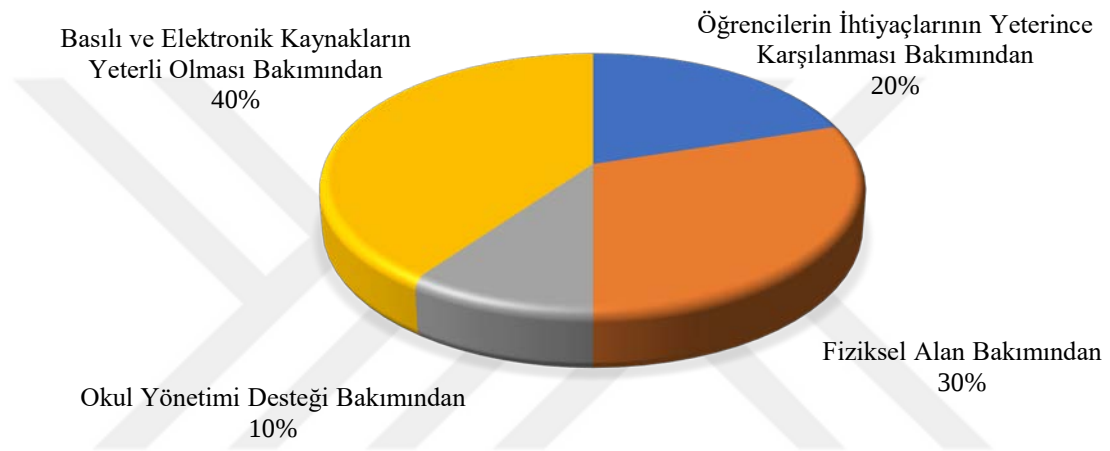
K6: “Nitelik ve nicelik açısından oldukça iyi bir kütüphaneye sahip olduğumuzu düşünüyorum. Sadece öğrenci sayımızın çok fazla olması, bazen bazı etkinlik ve derslere engel olabilmektedir. Anaokulu ve 1. Sınıf için bir kütüphane 2, 3 ve 4. Sınıf için bir kütüphane olsaydı, çok daha fazla ve nitelikli kütüphane kullanımları olur muydu diye düşünmüyor değilim. Ama bazen maalesef fiziksel olanaklar yapılan çalışmaları değiştirebilmektedir.”

K9: “İlkokul kısmında öğrencilerimiz zaten çok meraklı, kütüphane ortamını seven, daha çok sorgulayan çocuklar oldukları için orada bize açılmış çok güzel bir alan var. Akademik anlamda bu öğrencilerin ihtiyaçlarının çok iyi karşılandığını düşünüyorum. Ortaokul kısmında yaş düzeyi büyüdükçe kütüphanenin onlarla birlikteliği biraz daha seyrilmeye başlıyor. Belki kütüphanenin onlarla daha çok birlikte olacağı şekilde hareket etmesi her iki taraf için de artılar sağlayabilir. Lise kısmı ise öğrencilerimiz artık dijital kütüphanemizi ziyaret etmeye başlıyorlar. Akademik destek talep edebiliyorlar. Kütüphane kültürü biraz farklılaşmış oluyor. Ortaokul ve lise kısmının son sınıf düzeylerine daha fazla alan ayrılabilceğini düşünüyorum.”

Okul Yönetimi Desteği Bakımından:

K3: “Akademik olarak ihtiyaçlarını karşıladığını düşünüyorum. Ama eksik olan yanları var. Biri de takipsizlik. Kütüphanede gerçekleştirilen çalışmaların okul yönetimi tarafından yeteri kadar takip edilmediğini düşünüyorum. Kütüphane çalışmalarına daha fazla destek olunabilir bu sayede öğrencilerin de kütüphane kullanımı artabilir.”

Grafik 3.6: Okul Kütüphanelerinin Öğrencilerin İhtiyaçlarını Karşılama Yeterlilikleri

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama yeterlilikleri sorusuna gelen cevaplar doğrultusunda; okul kütüphanecilerinin %40'ının basılı ve elektronik kaynaklar, %30'unun fiziksel alan ve %10'unun okul yönetiminin desteği konularında çalıştıkları kütüphanelerde eksiklik bulunduğu, %20'sinin ise çalıştıkları okul kütüphanesinde öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hiçbir eksiklik bulunmadığı düşüncesinde olduğu görülmektedir.

Modül 6: Okul Kütüphanecilerinin Gerçekleştirdikleri Kütüphane Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin ortaya çıkarılması amacıyla çalıştıkları okul kütüphanelerinde öğrencilere yönelik ne gibi sosyal, kültürel ve akademik etkinlikler düzenlendiği sorulmuştur. Katılımcıların verdiği

cevaplar doğrultusunda; gerçekleştirilen okul kütüphanesi etkinliklerine ilişkin “Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Akademik ve Sosyal Etkinlikler” modülü ve bu modül çerçevesinde etkinlik türlerine yönelik “Okuma ve Araştırma Etkinlikleri”, “Yarışma ve Oyun Etkinlikleri”, “Söyleşi Etkinlikleri”, “Drama Etkinlikleri”, “Sergi Etkinlikleri”, “Gezi Etkinlikleri”, “Fuar Etkinlikleri”, “Eğitici, Eğlendirici ve Duyusal Etkinlikler” ve “Atölye Çalışmaları ve Kulüp Etkinlikleri” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.7: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Akademik ve Sosyal Etkinlikler

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Akademik ve Sosyal Etkinlikler	Okuma ve Araştırma Etkinlikleri	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10
	Yarışma ve Oyun Etkinlikleri	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9, K10
	Söyleşi Etkinlikleri	K1, K2, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10
	Drama Etkinlikleri	K5, K6, K7, K8, K10
	Sergi Etkinlikleri	K1, K2, K3, K4, K6
	Gezi Etkinlikleri	K5, K10
	Fuar Etkinlikleri	K1, K2, K5, K7, K8, K9
	Eğitici, Eğlendirici ve Duyusal Etkinlikler	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9, K10
	Atölye Çalışmaları ve Kulüp Etkinlikleri	K1, K5, K6, K8, K9

Her okul kütüphanecisinin gerçekleştirdiği etkinlik birbirinden ayrı olduğu için etkinlikler ve cevaplar başlıklara bölüştürülmeksizin aşağıda ayrıntılı şekilde verilmiştir.

K1: “Sen Bir Düşün isimli projemiz var. Her yaş grubundan öğrenciler ilgi duydukları konuları seçerek arkadaşlarına sunumlar yapıyorlar. İsteyen öğrenciler ilgilendikleri alanları kütüphanede diğer öğrencilere sunuyor. Güzel bir paylaşım oluyor öğrenciler birbirinden etkileniyor. Tüm sınıflardan öğrenciler katılabiliyor. Farklı Dillerde Okuyoruz etkinliği yapıyoruz Kütüphane Haftası kapsamında. Farklı dillerde okuma yeteneği olan velilerimize ulaşp hangi dilde okumak istediklerini belirliyoruz ve bir çizelge oluşturuyoruz. Örneğin bu sene 8 farklı dilde kitap okundu. İsteyen veli, öğrencisi hangi sınıftaysa kütüphanede o sınıfa okuma yapıyor. Sadece kitap okumakla da kalmıyor o ülkeyi tanıttak şekilde ilgili bilgiler de veriyor. Küçük Kütatörler Projemiz var. Bilişim öğretmenimiz ve Fen öğretmenimizin iş birliğiyle yapıyoruz. Bu proje de çok büyük etkileşim ve kazanım bütünlüğü var. Öğrenciler istedikleri konuda bir proje seçiyorlar ve projeyi yaparken hem teknoloji becerileri alanında bilişim öğretmeninden hem de STEM uygulamalarında fen öğretmenimizden faydalanıyorlar. Hazırladıkları sunumu isterse bir deneyle destekleyebiliyorlar. En son olarak projelerini diğer sınıflara kütüphanede sunum yapabiliyorlar. Ünite konularına göre kütüphanede Beyin Fırtınası etkinliği yapıyoruz. Belirli konular üzerine o konuyu öğrenmek için etkinlikler yapıyoruz. Örneğin parayla ilgili anahtar kelime çalışması, kitap okuma, kitap anlatma ve çıkarımlarını, bir ağacımız var ünite sonunda oraya yapıştırma etkinlikleri yapıyoruz. Biz kütüphane olarak portfolyoya da katılıyoruz. Okulda bir branş öğretmeni ne yapıyorsa kütüphane de aynısını yapıyor. Öğrenciler geliyor kütüphane portfolyolarını velilere anlatıyorlar. Hatta uygulama portfolyo da yapıyoruz. Öğrenci kütüphaneden portfolyosunu seçtikten sonra bir kaynak belirliyorum ve kitabı bulmasını istiyorum sonrasında kaynakçasını yazdırıyorum. Masal Okuma etkinliği yapıyoruz. Masalı sadece sözlü olarak okuyoruz. Sonrasında öğrencilerden masalı akıllarında kaldıkları sırayla anlatacakları şekilde katılım istiyoruz. Kitap Günleri oluyor. Yayınevleri geliyor belirli zamanlarda. Biz kendimiz belirlediğimiz aylarda yayınevlerini çağırıyoruz. Örneğin Dünya Çocuk Kitapları Haftası’nda çağırıyoruz. Yazar Söyleşileri de oluyor bunları bir haftaya değil de yıla yayılacak şekilde planlıyoruz. Özel günlerde örneğin 23 Nisan’da öğrencilere bilgilendirici tarihi sunumlar yapıyorum. Sergileme Etkinliği yapıyoruz. Öğrencilere kütüphanede kitap seçimi yaptırıp kitapları okuduktan sonra kitabın ana fikri, karakterlerin özellikleri gibi bilgilerin sunumunu yapmasını istiyoruz. Birbirlerinden olumlu anlamda çok etkilendiklerini gözlemliyoruz. Sonrasında da bu sunumları fiziksel olarak sergiletiyoruz.”

K2: “Bookswap diye bir etkinlik yapıyoruz her sene kitap değiş tokuğu. Öğrenciler iki tane kitap bağışlıyorlar ve karşılığında bir tane kupon alıyorlar. Bir ay sonra biz bir stant açıyoruz çok büyük. Öğrenci o stanttan gelip kuponuyla kitap alabiliyor. Etkinlik sonunda kalan kitaplar da kütüphaneye bağışlanıyor. Yani kısaca çocuklar kendi aralarında kitap değiş tokuğu yapmış oluyorlar. Ayrıca kitap bağış kampanyaları yapıyoruz. Kütüphane Haftası ve Kitap Haftası’nı etkinlikler bakımından dolu dolu geçiriyoruz. Her şeyi Bırak ve Oku diye bir etkinlik yapıyoruz. Hafta boyunca belirli bir saat aralığında tüm okul her şeyi bırakıp kitap okuyor. Hazırlık sınıflarına Bilgi Yarışması yapıyorum, 30-35 soruluk bir yarışma. Sorularını kendim hazırlıyorum. Kitap, kütüphane, matbaa, arkeoloji ve çeşitli konularla ilgi sorular. Çok eğlenceli geçiyor. Bu yarışmalarda ödöl olarak kitap serisi veriyorum. Kostüm Günü yapıyoruz, en sevdiğin kitap kahramanı gibi giyin kostüm günü. Bu etkinlik bütün okula yönelik yapılıyor. Herkes okula o gün kostümleriyle gelip gün boyunca öyle dolaşıyor. Kütüphane Haftası’nda da benim kütüphanelerin tarihiyle ilgili kendi araştırmalarımla hazırladığım bir sunumum var. Bu sunumu da 9. Sınıflara yapıyorum. Özellikle kütüphanelerin antikçağ dönemini anlatıyorum. Ders zamanı kütüphaneye geliyorlar sunumu kütüphanede yapıyorum. Konuklar çağırıyorum. Örneğin bu sene bir üniversite hocasını davet ettim. Hoca bizlere kütüphanelerle ilgili güzel bir sunum yaptı. Yazar söyleşileri de oluyor. Yayınevlerini davet ediyorum. Çok şenlikli oluyor. Yaptığım en güzel etkinlik Saftirik kitabının yazarını ağırlamaktı. Yeni satın alınan kitaplarla Kitap Partisi yapıyorduk kütüphanenin terasında. Onun dışında Display dediğimiz konulara göre stantlar hazırlıyoruz. Örneğin öğrenciler tatile girmeden önce ölkeleri tanıttığım gezi kitaplarından oluşan, posterli, süslemeli Display Stantları hazırlıyorum. Bu stantları daha çok özel günlerde hazırlıyorum. Başka bir etkinlikte de Kitap Haftası kapsamında okuldaki öğretmenler kendi sınıfları dışında sınıf seçerek bu sınıflara kitap okuyorlar. Ben etkinlikleri kendi yaratıcılığımla hazırlıyorum hep. Destek gördüğüm için de yapmaya devam ediyorum.”

K3: “Okuma saati yapıyoruz. Kütüphane kültürünü benimsetmek için öğretmenler bazı etkinliklerini kütüphanede gerçekteştiriyor. Ayrac ve Kitap Kapağı Tasarlama yapıyoruz. Kitap Kapağı Tasarlama etkinliğinde ön kapak ve arka kapak bilgileri oluşturulmak şartıyla hayal ettikleri kitabın kapağını tasarlarlar. Kimi zaman öykülerini de ekleyip bir kitap oluştururlar. Hayalimizdeki Kütüphaneyi Resmedelim etkinliği yapıyoruz.

Konuşan Kitaplar projemiz var. Alıntı Köşesi etkinliğimiz var. Öğrenciler o köşede beğendikleri bir kitaptaki alıntıyı kaynakçasıyla birlikte yazarak panoya asıyorlar. Dönem dönem temalı köşeler oluşturuyoruz. Temayla ilgili araç ve gereçleri bir noktada topluyoruz. Doğayı Okuyalım adlı bir etkinliğimiz var. Doğal, yeşil bir alanda okuma dersi gerçekleştiriyoruz. Öğrenciler doğal ortamı yorumluyor önce ve ardından da doğa ile ilgili bir kitabı kütüphaneciyle birlikte okuyarak yorumluyorlar. Örneğin biz meşe ağacının altında oturup meşe ağacı ile ilgili bir kitap okumuştuk. Ardından bahçemize, balkonumuza kitaptan öğrendiğimiz şekilde tohum ektik. Resim Yorumlama etkinliği yapıyoruz. Öğrenciler yazısız resimli kitaplardaki görsellerden yola çıkarak hikâye üretiyor. Kitabın anlatmak istediği hikâyeyi tahmin etmeye çalışıyorlar. Hikâye Tamamlama etkinliği yapıyoruz. Öğrencilerden bir tanesi kendi düşündüğü şekilde bir öykü başlatıyor ve diğer öğrenciler de sırayla bir önceki olaya ve öykünün geneline uygun olacak şekilde bir iki cümleyle öyküyü devam ettiriyor. Dersin sonunda oluşan bu öykü sınıfın öyküsü oluyor. Örneğin 2/B nin öyküsü. Okuyalım, Soralım etkinliği yapıyoruz. Bir öğrenci derse gelmeden önce bir kitabı okur, derste arkadaşlarına da okur. Ardından okuduğu kitapla ilgili hazırladığı soruları sınıfa sorar, doğru cevap verenlere (her çocuğa sorulup yardımcı olarak herkesin ödül almasını sağlıyoruz) ödül (şeker, balon vb.) verir.”

K4: “Belirli günlerde kütüphane önderliğinde sabah töreni etkinlikleri düzenliyoruz. Reading Aloud Day etkinliğimiz var. Bu etkinlikte belirli günlerde büyükler küçüklere kitap okuyor. Kitap Değişim etkinliğimiz var. Yine bu etkinlikte farklı sınıf düzeylerinden öğrenciler birbirleriyle kitap değiş tokuşu yapıyor. Ya da seçilen düzeydeki öğrenciler başka bir okula kitap bağışında bulunuyor. Öykü Günü etkinliğinde de öğrenciler kitap paylaşımında bulunuyorlar. Yazar Söyleşi Etkinlikleri düzenliyoruz. Kütüphane Sergileri yapıyoruz. Özel günlerde Pano Etkinliği yapıyoruz. Örneğin öğrenciler sevdikleri kitapların içerisindeki bir cümleyi panoya yazıp bırakıyorlar. Doğru Bildiğimiz Yanlışlar Köşesi etkinliği yapıyoruz. Kitap Ayracı Tasarlama etkinlikleri yapıyoruz. Hikâye Anlatımı ve kitap konusuna göre Kukla Yapımı etkinlikleri düzenliyoruz. Her düzeye göre etkinlikleri farklılaştırıp tasarlıyoruz.”

K5: “İlkokul düzeyinde Kitap Arkadaşım adlı bir etkinliğimiz var. Bu etkinliğin içinde yazar söyleşileri oluyor. Bizim her yıl seçtiğimiz güdümlü kitaplarımız var tüm seviyelerde. Öğrenciler belirli dönemlerde belirli kitapları okuyorlar ve o kitaplarla ilgili

etkinlikler düzenleniyor. Biz çeşitli eğitimler aldık masal anlatıcılığı, yaratıcı drama gibi. Anasınıfı düzeyindeki derslere bu eğitimdeki kazanımları entegre ediyoruz. Masal Okuma Saati, temalara göre Kitap Etkinlikleri, Drama Çalışmaları, Kostüm Partileri, Kitap Tadımı gibi etkinlikler gerçekleştiriliyor. Gezi Etkinlikleri yapıyoruz kütüphane ve kitap ile ilgili atölyelere katılmak gibi. Proje düzeyinde Araştırma Etkinlikleri yapıyoruz. Bir tema belirleniyor ve öğrenciler kütüphane kaynaklarından araştırma yaparak bu çalışmaları sunum ve afiş haline getiriyor. Okuma Saati Etkinlikleri düzenliyoruz. Öğrenciler kütüphaneyi mekân olarak kullanıyor. Her sınıf kütüphaneye gelerek okuma yapıyor. Kütüphane olarak haftada iki gün iki saat olacak şekilde YBA (Yaşam Beceri Atölyesi) ve TBA (Tasarım Beceri Atölyesi) adlı atölyelerimiz ve Masal Atölyemiz var. Güdümlü kitaplara yönelik etkinlikler düzenleniyor yıl boyunca. Yazar, drama, münazara etkinlikleri gibi. Zümrelerle iş birliği yapılarak düzenleniyor bu etkinlikler. Bir yayınevinden destek alarak kitabın meydana gelme ve basılma süreçlerini öğrenmek için etkinlikler düzenliyoruz. Kitap isimleriyle Sessiz Sinema etkinliği yapıyoruz. Bookdart oyunu oynuyoruz. Öğrenciler kitapları hediye paketi yapıyor ve numara veriyor. Oyun sırasında bu kitapları kütüphaneye asıyoruz. Örneğin dartta 19 sayısına dart atan öğrenci 19 numaralı kitabı iki hafta olacak şekilde ödünç alıyor gibi. Böylelikle kitap ödünç işlemini artırmış da oluyoruz. Haftanın Kitabı etkinliği yapıyoruz. Öğrenciler kitapları oynayarak haftanın kitabını seçip sergiliyor. Kitap Meydan Okuma etkinliğimiz var. Tüm okul bu etkinliğe katılım sağlıyor. Törenlerde ya da sınıflarda örneğin okul müdürü bir öğrenci seçerek ben bu kitabı okudum ve senin de okumanı istiyorum diyerek öğrenciye meydan okuyor ve meydan okunan kişiye belirli bir süre verilerek sonrasında o kişinin başkasına meydan okuması isteniyor. Ayda bir düzenlenmiş oluyor bu etkinlik. Şiir Atölyeleri, Şiir ve Öykü Yarışmaları düzenleniyor. Veliler ve öğrencilerle birlikte Okuma Atölyesi düzenliyoruz. Okuma kültürünü geliştirmeye yönelik çalışmalar yaparak konuklar ağırlıyoruz. Kitap Fuarları yapıyoruz. Özel günlerde seçtiğimiz yayınevleri okulumuza gelerek kitap satışı yapıyor. Okuma kültürü, radyo tiyatrosu ve masallarla alakalı bazen öğrencilerle bazen konuklarla bazen öğretmenlerle Podcast yapıyoruz. Tasarladığım bir Kütüphane Oyunu var. Küplerden bir demir oluşturduk. O demirde küpler sürekli döndürülerek anlamlı bir kelime ortaya çıkartıyoruz. Kelimeler her zaman güncelleniyor.”

K6: “Yazar söyleşileri, özellikle Kütüphane Haftası’nda, masal saati, tiyatro, resim sergileri, müzik dinletileri ve farklı konularda atölye çalışmaları yapılmaktadır. Yazar söyleşilerinde, öğrencileri özellikle okudukları kitapların yazarlarıyla bir araya getirmeye özen gösteriyoruz. Böylece çocuğun yazar ile konuşacak ortak noktası oluyor ve daha nitelikli sorular sorabiliyor. Masal Saati teneffüs saatinde yapılan bir etkinliktir ve çocuklar masal dinlemeyi teneffüste oyun oynamaya tercih etmektedirler. Resim sergileri ve müzik dinletileri de kütüphaneye karşı olumlu bir farkındalık yaratmaktadır. Çünkü çocuğa kütüphanenin sıkıcı bir yer olmadığını, keyif alınacak etkinliklerle göstermek gerekli diye düşünüyorum.”

K7: “Yazar ve öğrenci buluşmaları yapıyoruz. Tüm yıl okunacak kitaplar önceden belirleniyor ve belirli zamanlarda yazarları davet ederek öğrencilerle buluşturuyoruz. Çeviri kitaplarda da Drama Etkinliği yapıyoruz. Kitap Tadım Şenliği adlı etkinliğimiz var. Her yıl düzenli olarak yapıyoruz. Ünitelerin temaları kapsamında kütüphaneyi restoran haline getiriyorum. Başlangıçlar, ana yemek ve tatlılar olmak üzere üç menü sunuyorum. Tema kapsamında örneğin başlangıçlarda daha hafif kitaplar, ana yemek de biraz daha nitelikli kitaplar, tatlılar kısmında ise eğlenceli kitaplar oluyor. Bu etkinlik çok faydalı oluyor. Öğrenciler hem eğleniyor hem kitaplarla tanışıyor hem de kütüphane kullanımları artıyor. Hikâye Tarifi etkinliğimiz var. Bir masa hazırlayarak öğrencilere hikâye tarifi yaptırıyorum. Birazcık duygu katalım, birazcık gizem koyalım ve benzeri gibi. Örneğin hikâyede duygu eksikse biraz su kabında duygu döküyoruz gibi canlandırmalar yaparak hikâyeler yazıyoruz. Etkinlik sonucunda çok güzel hikâyeler ortaya çıkıyor. Hikâye Treni etkinliğimiz var. Kütüphanede alan oluşturuyoruz. Kraft kağıtları upuzun yerleştiriyoruz. Öğrenciler kendi önlerindeki kısma sevdikleri hikâyeyi resmediyorlar. En son bunu birleştirerek tren haline getiriyoruz ve kütüphanenin camına asıyoruz. Sergi gibi oluyor diğer sınıfların görmesini sağlıyoruz. Kütüphane Haftası’nda Kitap Fuarı etkinliğimiz oluyor. Bu hafta kapsamında Kostüm Günü düzenliyoruz. Bütün okul bir kitabın kahraman kostümüyle o gün okula geliyor ve tüm gün o şekilde dolaşıyoruz. Yine bu haftada Popcornlu Kitap Okuma etkinliğimiz var. Öğrenciler çadırlarda bir araya gelerek mısır eşliğinde kitap okuyorlar. Müzikli Kitap Kapmaca oyunumuz var. Sandalyeler ters çevrilerek farklı türden kitaplar koyuluyor. Müzik çalıyor ve durduğunda öğrenci hangi kitaplı sandalyeye oturursa o kitabı incelemeye başlıyor müzik tekrar çalana kadar. Bir kişi dışarıda kalarak oyunda gitgide kişi sayısı azalıyor ve

en sonunda bir kazanan oluyor. Enkamp adında Kütüphane Kampı yapıyoruz. Pandemiden önce okulda kalıyorduk. Sonrasında ise bunu geç bir saate kadar kalmalı şekilde dönüştürdük. Her yıl mayıs ayında yapıyoruz. Öğrenciler isteği doğrultusunda katılıyor. Kamp yemekli şekilde gerçekleşiyor. Yazar da davet ediyoruz. Avcılık Oyunu oynuyoruz. Masal Ağacı etkinliğimiz var. Öğrencilere masal yazdırıyorum ve bu masalları küçük kitaplar haline dönüştürerek ağacın dallarına asıyorlar. Çoraplardan Hikâye Kuklası etkinliği yapıyoruz. Starbooks adında bir etkinliğimiz de var.”

K8: “Akademik dürüstlikle ilgili Bilgi Yarışması yapıyoruz ve çeşitli etkinlikler düzenliyoruz öğrenmeleri için. Sessiz Kitaplar etkinliğimiz var. Sessiz Sinema gibi öğrenciler belirli kitapları arkadaşlarına hareketlerle anlatmaya çalışıyor. Öğrenciler kitaplarla tanışıyor. Kütüphane Haftası kapsamında kitap stantları açıyoruz. Yazarları davet ediyoruz. Yaratıcı Drama etkinliklerimiz oluyor öğrencilerin okudukları kitaplarla ilgili. Dewey Tombala etkinliğimiz var. Kitabın konu başlıklarının ve yer numarasının yazdığı kartlar hazırlıyorum. Öğrenciler süreli şekilde tombaladan çektikleri kitabı bulmaya çalışıyor raflarda. Bu oyun hem kütüphane kullanımı da öğretiyor. Çizgi Roman Atölyesi düzenliyoruz. Bir karikatürist eşliğinde öğrenciler çizgi roman oluşturuyorlar. Tiyatro etkinliğimiz oluyor. Tiyatrosu oynanan bir kitabı okuyarak sonrasında tiyatroyu izlemeye gidiyoruz. Araştırma etkinliği yapıyorum. Türkçe öğretmenleriyle iş birliği yaparak öğrencilere bir konu veriyorum örneğin yılbaşı ülkelerde nasıl kutlanır gibi. İsteyen öğrenciler bir rapor hazırlayarak sunuyorlar ve bu onların Türkçe performans notlarına etki ediyor. Böylece hem araştırma yapmayı deneyimlemiş oluyorlar hem de kaynak göstermeyi. Tabu Oyunu oynuyoruz. Tabu kartlarında kütüphaneyle ilgili terimler, akademik dürüstlük terimleri, kitapla ve araştırmayla ilgili terimler oluyor. Hem öğrenip hem de eğleniyorlar. Kütüphane Avı etkinliğimiz var. İpuçları veriyorum öğrencilere ve öğrenci kitabı gidip raftan buluyor ve kitabın içerisinde farklı bir ipucu daha oluyor. Diğer kitaba yöneliyor. Böyle böyle oyunu tamamlıyorlar. Bu oyun hem kitapların yerini öğretiyor hem de kitapların içeriğini. Temalı atölyeler düzenliyoruz. Örneğin Harry Potter Atölyesi yapmıştık. Bunu yapan kişileri okulumuza çağırıyoruz.”

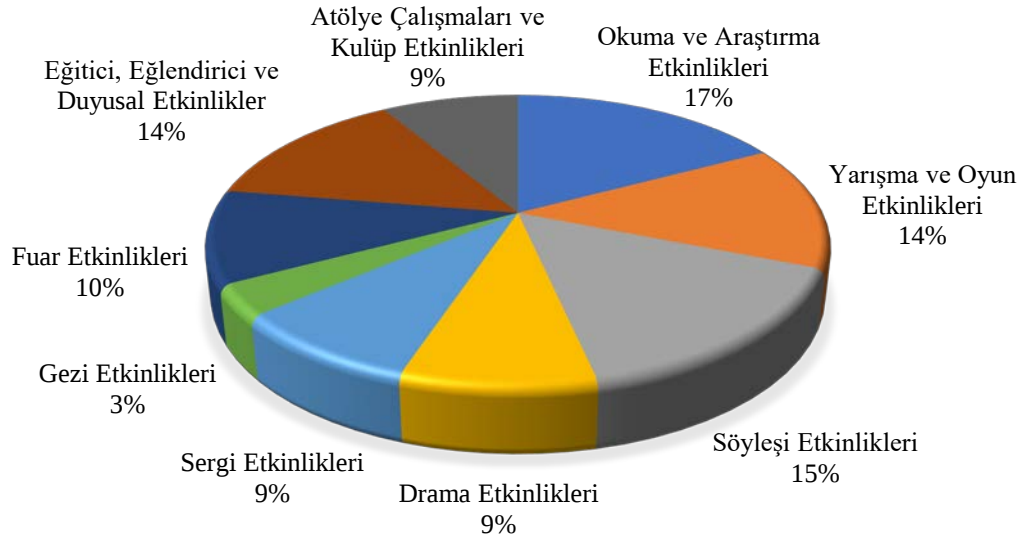
K9: “Masal Okuma etkinliğimiz var her hafta gerçekleşen. Yılbaşı’nda öğrencilerin okuyacakları kitaplar belirlenir ve bu andan itibaren yazar söyleşilerimizi ayarlamış oluruz kitaplara paralel olarak. Her ay her düzey için en az bir yerli yabancı konuk

etkinliğimiz olur. Uluslararası platformlarda farklı ülkelerle bir araya gelip Dijital Etkinlikler yapıyoruz. Örneğin kitap okunur, farklı dillerde tartışmalar olur ve öğrenciler farklı kültürleri öğrenir. Bilgi Avı Oyunu etkinliğimiz var. Sorularımız onların okuryazarlık becerilerini ölçmeye yönelik olur. Hem yarışır hem öğrenirler. Kitap fuarı etkinliğimiz olur Kitap Haftasında. Birçok yayınevi gelir. Passaparola Bilgi Yarışması etkinliğimiz olur. Kitap Moda Haftamız olur. Tüm okul toplumu sevdiği kitap karakterinin kostümüyle gelir okula ve kırmızı bir halıda yürüyüp kostümlerini göstererek tüm gün o şekilde dolaşırlar. Manga Kulübüyle atölye iş birliği yapıyoruz. Öğrencilerle bir kitap okuyoruz ve Manga Kulübü o kitabın çizimini yapıyor. Yazar da konuk olduğunda bu takdim ediliyor. Paneller düzenliyoruz ve farklı alanlardan insanları davet ediyoruz örneğin youtuberlar gibi. Zinciri Kırma etkinliğimiz oluyor. Örneğin öğrenciler her gün 20 dakika kitap okuyacağına söz veriyor ve bunu 29 gün arka arkaya düzenli yapmaya çalışıyorlar. Kitaplarla Işık Ol etkinliğimiz var. İsteyen öğrenciler öğle tatilinde haftanın bir günü istediği bir kitabı tüm okul toplumuna sunar Türkçe ve İngilizce olmak üzere. Akademik Dürüstlük Haftasında herkes poster çalışması yapar. Çok beğenilen posterler bastırılır ve o hafta sergilenir. Böylece farkındalık kazandırılır. TEDx etkinliğimiz var. Yerli yabancı konuklarımızı davet ederdik öğrencilerden gelen talepler üzerine. Lise kısmında çok etkinlik olmuyor çünkü onlar bu ihtiyacı daha çok kulüplerle gideriyorlar.”

K10: “Kütüphane Gezileri yapıyoruz. Belli kitaplardan oluşan okuma listemiz var. Üst sınıflarımız kitaplar seçerek seslendiriyor ve alt sınıflara videolar hazırlayarak bunları paylaşıyoruz. Origami Etkinliği yapıyoruz. El işi etkinliği çocukların ilgisini çok çekiyor. Kütüphanede Dünyayı Dolaşma etkinliğimiz var. Farklı ülkelerden farklı yazarların ünlü hikâyelerini raflara yerleştiriyorum öğrenciler dünyayı dolaşır gibi kütüphaneyi dolaşarak kitapları alıp inceleyerek aralarında tartışıyorlar. Öğrenciler böylece edebiyat türlerini tanımış oluyor. İngiliz Edebiyatı ve benzeri gibi. Ayraç Tasarlama etkinliği yapıyoruz. Öğrenciler ilk kitap ayraçlarını kendileri tasarlamış oluyor. Hikâye Oluşturma etkinliğimiz var. Yuvarlak oluşturarak oturuyoruz. Ben hikâyeyi başlatıyorum ve öğrenciler hayal gücüne göre eklemeler yaparak hikâyeyi devam ettiriyorlar. En sonunda sınıfın bir hikâyesi oluşuyor ve hikâyeye isim buluyorlar ben de en son temize çekerek onlarla paylaşıyorum. Süper Kahraman Günü etkinliğimiz var. Öğrenciler evden birer tane kahraman getiriyorlar. Öğrencilere birer obje de ben veriyorum. Bu obje kötü

karakter oluyor. Öğrenciler kendi kahramanlarının özelliklerini anlatıyor sonrasında da o kötü karakterle nasıl başa çıktığını anlatan bir hikâye kurgulayarak canlandırma yapıyor. Yabancı yazarlarla da çevirmen eşliğinde Yazar Söyleşileri yapıyoruz online olarak. Ya da kitabın çevirmeninin geldiği Kitap Günleri yapıyoruz. Drama etkinliklerimiz oluyor.”

Grafik 3.7: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Akademik ve Sosyal Etkinlikler

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen sosyal, kültürel ve akademik etkinlikler sorusuna gelen cevaplar kapsamında; 10 farklı özel eğitim kurumundan alanında yetkin 10 okul kütüphanecisinin kütüphanelerinde düzenli olarak yetkin ve aktif şekilde etkinlikler gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Elde edilen veriler neticesinde okul kütüphanelerindeki gerçekleştirilen etkinlikler sorusuna her bir okul kütüphanecisi en az 7 ve en fazla 19 farklı etkinlik türüyle karşılık vermiştir. Gerçekleştirilen etkinliklerin tümü incelendiğinde okul kütüphanelerinde en fazla “Okuma ve Araştırma Etkinlikleri”, “Söyleşi Etkinlikleri”, ve “Eğitici, Eğlendirici ve Duyusal Etkinlikler”; en az ise “Gezi Etkinlikleri” gerçekleştirildiği ortaya çıkmaktadır.

Katılımcılara; etkinliklerin ortaya konması doğrultusunda okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen bu etkinliklerin öğrenciler üzerinde etkili olup olmadığının ölçülebilmesi

amacıyla gerçekleştirilen etkinliklerden çok etkili sonuç alamadıklarını düşündükleri etkinlik olup olmadığı, bu etkinliklerin neler olduğu ve nasıl dönüştürmeyi hedefledikleri sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin sonuçlarına yönelik “Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Etkinliklerin Verimlilik Kapasitesi” modülü ve bu modül çerçevesinde okul kütüphanelerinde düzenlenen etkinliklerin sonuçlarına ilişkin “Bazı Kütüphane Etkinliklerinin Çok Etkili Sonuç Vermemesi” ve “Tüm Kütüphane Etkinliklerinden Etkili Sonuç Alınması” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.8: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Etkinliklerin Verimlilik Kapasitesi

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Etkinliklerin Verimlilik Kapasitesi	Bazı Kütüphane Etkinliklerinin Çok Etkili Sonuç Vermemesi	K3, K6, K9, K10
	Tüm Kütüphane Etkinliklerinden Etkili Sonuç Alınması	K1, K2, K4, K5, K7, K8

Bazı Kütüphane Etkinliklerinin Çok Etkili Sonuç Vermemesi:

K3: “Evet var. Yaş grubu seviyesi arttıkça etkinliklere katılım az oluyor. Öğretmenler ve idari kadronun kütüphanenin önemini yeterince farkında olmadığını düşünüyorum.”

K6: “Bazı yazar etkinliklerimiz çok durağan geçiyor, bundan da çocuk çok sıkılıyor. Yeni nesil çocuklar biraz daha hareketli çalışmalar bekliyor. Bu yüzden, yazar etkinliklerini daha çok çocukları harekete geçirecek, etkileşimli atölye çalışmaları şeklinde tercih ediyoruz. Aslına bunu yaptığımız kütüphane derslerine de yansıtmaya çalışıyoruz. 20 dakika konu anlatımı, sunum yapıyorsak, diğer 20 dakika da muhakkak çocuğa uygulamalı etkinlikler planlıyoruz.”

K9: “Herkes ulaşmak pek mümkün olmuyor ama özellikle esnekliğin hem bizlere hem yapılan etkinliklere biraz daha kolaylık sağlayacağını düşünüyorum. Daha çok ortaokul

ve lise kısmının üst sınıflarında olumsuz dönüşler alabiliyoruz çünkü herkesin ilgisini çekmeyebiliyor.”

K10: “Bazı yazar etkinliklerinin verimsiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü yazarlar öğrencilerin tüm sorularını cevaplamak istemiyor. Bazen de etkinlikler de öğrenciler çok fazla tepkiler veriyorlar. Kitap stantları etkinliklerinde de öğrencilerin kendilerine uygun olmayan kitaplar aldıkları da oluyor. Bunları geliştirmeye çalışıyoruz.”

Tüm Kütüphane Etkinliklerinden Etkili Sonuç Alınması:

K1: “Etkinliklerimin hepsinden çok iyi sonuç aldım. Etkinlikleri yıllardır düzenli şekilde yapıyoruz. Şu ana kadar olumsuz bir süreç hissetmedim. Bazen zorlayıcı olabilse de çocuklarla iletişiminiz çok önemli. Süreci yönetebilirsiniz başarılı oluyor ve fayda sağlıyorsunuz.”

K2: “Bence yok. Olmadığı için zaten her sene aynı etkinlikleri düzenliyorum. Bu tür aktiviteler öğrencilere değişik geliyor. Farkındalık kazanmış oluyorlar.”

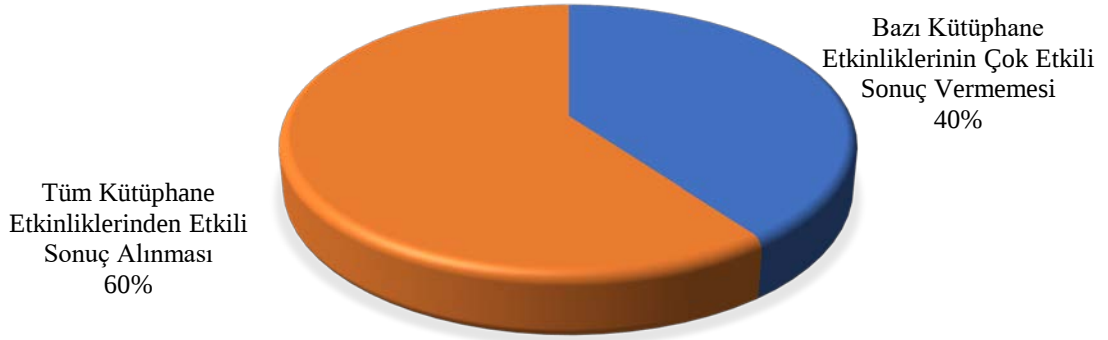
K4: “Hiçbir etkinliğimden etkili sonuç almadığım olmadı. Sadece kişi bazlı öğrenci etkinliğe katılmak istemiyorsa onu zorlamıyorum. Onlara farklı seçenekler sunarak iletişim içinde kalmayı deniyorum. Böyle bir yaklaşım öğrencileri daha çok çekiyor.”

K5: “Etkinliklerde bir öğrencinin bile dikkatini çekebildiysek bizim için yeterli. O yüzden sonuç alamadığımız faaliyet olduğunu düşünmüyorum. Sadece geliştirdiğimiz ve dönüştürdüğümüz noktalar oluyor. Ama sonuç alamadığımız etkinlik şu ana kadar olmadı.”

K7: “Gerçekten şu ana kadar yok.”

K8: “Etkinliklerimiz çok verimli geçiyor, gerekli farkındalığı ve etkiyi yarattığımızı düşünüyorum. Öğrencilerin yaşına, seviyesine, ilgisine uygun, eğlenceli etkinlikler planlamak önemli.”

Grafik 3.8: Okul Kütüphanelerinde Gerçekleştirilen Etkinliklerin Verimlilik Kapasitesi

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinde çok etkili sonuç alınamayan etkinlikler sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin %40'ının çok etkili sonuç alamadıkları etkinliklerle karşılaştığı, %60'ının ise çalıştıkları okul kütüphanesinde sonuç alamadıkları hiçbir etkinlik olmadığı düşüncesinde olduğu görülmektedir.

Modül 7 ve 8: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı ve Kapsamına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, etkinliklerin hangi aralıklarla gerçekleştirildiğinin tespit edilmesi amacıyla okul kütüphanelerindeki etkinliklerin gerçekleştirilme sıklığı ve etkinliklerin kapsamına nasıl karar verildiği sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda okul kütüphanesi etkinliklerine yönelik okul kütüphanesi etkinliklerinin gerçekleştirilme sıklığına ilişkin “Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı” modülü ve bu modül çerçevesinde “Her Hafta Etkinlik Yapılması”, “Her Ay Etkinlik Yapılması”, “Yıl Boyunca Etkinlik Yapılması” ve “Belirli Gün ve Haftalar Kapsamında Etkinlik Yapılması” bileşenleri; okul kütüphanesi etkinliklerinin kapsamına karar verilmesine ilişkin ise “Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kapsamına Karar Verilme Süreci” modülü ve bu modül çerçevesinde “Etkinliklere Kütüphaneci Tarafından Karar Verilmesi” ve “Etkinliklere Kütüphaneci ve Öğretmen İş Birliği İçerisinde Karar Verilmesi” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.9: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı	Her Hafta Etkinlik Yapılması	K3, K10
	Her Ay Etkinlik Yapılması	K2, K7
	Yıl Boyunca Etkinlik Yapılması	K1, K6, K9
	Belirli Gün ve Haftalar Kapsamında Etkinlik Yapılması	K4, K5, K8

Her Hafta Etkinlik Yapılması:

K3: “Etkinlikler yaş gruplarına göre her hafta olacak şekilde gerçekleştiriliyor.”

K10: “Her hafta bir etkinlik yapıyoruz neredeyse Kütüphane Haftası hariç.”

Her Ay Etkinlik Yapılması:

K2: “Her ay en az bir etkinlik düzenliyoruz”

K7: “Her ay en az bir etkinlik oluyor.”

Yıl Boyunca Etkinlik Yapılması:

K1: “Etkinliklerimiz yıl boyunca gerçekleştiriliyor. Bazı etkinliklerimiz hep aynı zamanlarda oluyor. Diğer yeni etkinlikleri de uygun zamanlara entegre etmeye çalışıyoruz.”

K6: “Etkinlikten etkinliğe yapılma sıklığı çeşitlilik gösterebiliyor. Ama yıl boyunca dolu dolu bir etkinlik programımız olduğunu söyleyebilirim.”

K9: “Sene başında etkinlik planlamalarını akademik kadro iş birliği içerisinde yapıyoruz. Hedeflenen kazanımlar belirlenmiş oluyor ve yılın temasını belirliyoruz. Yıl boyunca etkinliklerimiz gerçekleşiyor.”

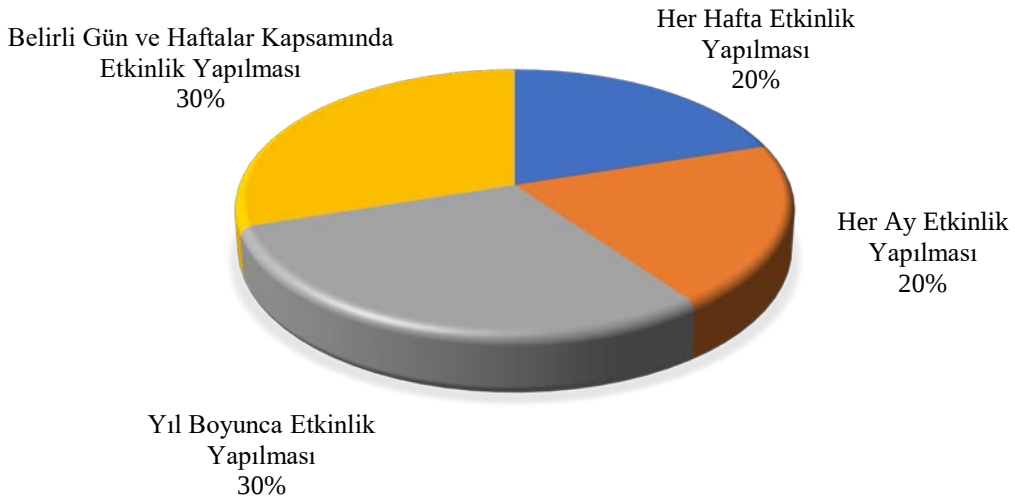
Belirli Gün ve Haftalar Kapsamında Etkinlik Yapılması:

K4: “Daha çok belirli gün ve haftalarda etkinlikler yapılıyor. Çeşitliliği sınıf düzeylerine göre değiştiriyoruz.”

K5: “Etkinliklerimiz belirli gün ve haftalarda olacak şekilde gerçekleştiriliyor.”

K8: “Etkinlikler Ekim-Kasım ve Mart aylarında tüm seviyeler için planlanıyor. Bunun dışında yine her seviye için ilk dönem ve ikinci dönem olmak üzere etkinlikler planlıyoruz. Bu etkinlikler genellikle okudukları güdümlü kitaplarla ilgili oluyor ve belirli gün ve haftalarda gerçekleştiriliyor.”

Grafik 3.9: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Gerçekleştirilme Sıklığı

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerindeki etkinliklerin gerçekleştirilme sıklığı sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin %20'sinin her hafta, %20'sinin her ay, %30'unun yıl boyunca ve %30'unun da belirli gün ve haftalarda kütüphane etkinlikleri gerçekleştirdikleri ortaya çıkmaktadır.

Elde edilen veriler neticesinde okul kütüphanelerinde sürekli olacak şekilde belirli aralıklarla etkinlik gerçekleştirildiği görülmektedir. Kütüphaneciler etkinlikleri en çok belirli gün ve haftalar ile bütün bir yıla yayacak aralıkta yapmayı tercih etmektedir.

Tablo 3.9.1: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kapsamına Karar Verilme Süreci

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kapsamına Karar Verilme Süreci	Etkinliklere Kütüphaneci Tarafından Karar Verilmesi	K1, K2, K3, K4, K5, K7
	Etkinliklere Kütüphaneci ve Öğretmen İş Birliği İçerisinde Karar Verilmesi	K6, K8, K9, K10

Etkinliklere Kütüphaneci Tarafından Karar Verilmesi:

K1: “Yapılacak etkinliklere biz karar veriyoruz. Tabi ki güzel bir proje önerisi gelirse okul yönetimi veya öğretmenlerden incelemeye alıp yapabiliyoruz.”

K2: “Yapılacak etkinliklerin çoğuna ben karar veriyorum. Onaya sunuyorum ve sonra harekete geçiyoruz. Bazen de bölümlerden gelen istekler oluyor. O etkinlikler de benim içime sinerse onay veriyorum.”

K3: “Etkinliklerin içeriklerine daha çok ben karar veriyorum. Öğretmenlerle de sürekli etkileşim halindeyiz. Kimi zaman da idari ve psikolojik kadro da bize destek oluyor.”

K4: “Etkinliklerin kapsamına ben kendim karar veriyorum.”

K5: “Etkinliklere biz kütüphaneciler karar veriyoruz okul toplumuyla iş birliği halinde olarak.”

K7: “Sınıf düzeylerine etkinlikleri eşit olacak şekilde organize ediyorum. Kendi akademik takvimimi oluşturuyorum etkinliklerin içeriğine ben karar veriyorum.”

Etkinliklere Kütüphaneci ve Öğretmen İş Birliği İçerisinde Karar Verilmesi:

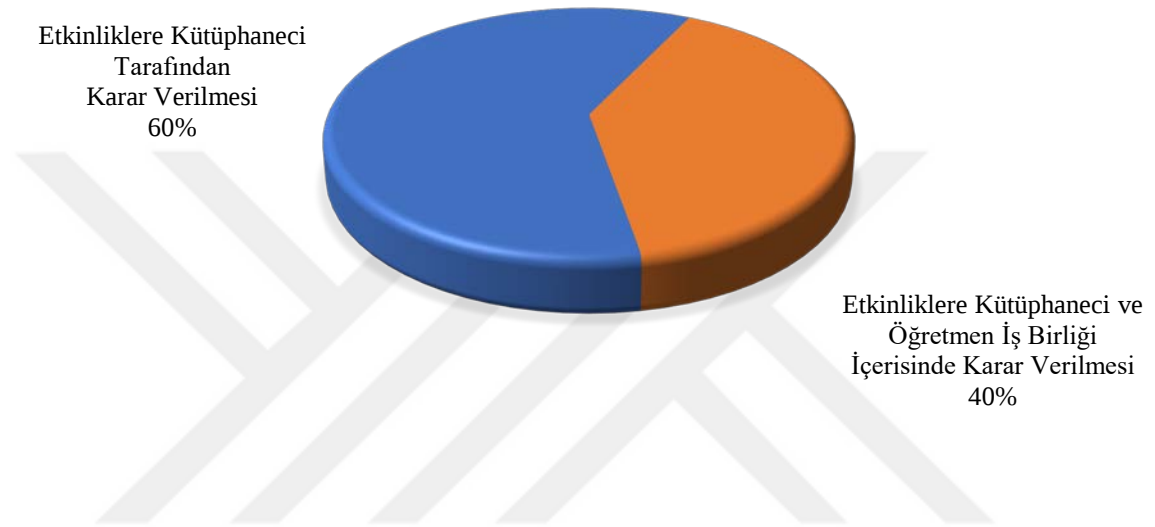
K6: “Yapılacak etkinliklerin içerik ve kapsamına zümre öğretmenleriyle birlikte, okutulan kitaplar ve temaların içerikleri doğrultusunda karar verilir.”

K8: “İçerik ve kapsama ilgili öğretmen ve yöneticilerimizle birlikte karar veriyoruz.”

K9: “Etkinliklerin içerik ve kapsamına da iş birliği içerisinde karar veriyoruz.”

K10: “Etkinliklerin içeriklerine özel günlere ve müfredata göre karar veriyoruz öğretmenlerle birlikte.”

Grafik 3.9.1: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kapsamına Karar Verilme Süreci

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerindeki etkinliklerin kapsamına karar verilmesi sorusuna gelen cevaplar sonucunda; okul kütüphanecilerinin %60'ının etkinliklere kendi başlarına karar verdikleri, %40'ının ise etkinliklere öğretmenlerle iş birliği yaparak karar verdikleri ortaya çıkmaktadır.

Elde edilen veriler neticesinde okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklere çoğunlukla kütüphanecilerin karar verdiği ve süreci yönettikleri görülmektedir.

Modül 9: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinliklerinin Raporlanmasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, etkinliklerin kayıt altına alınarak erişime açık hale getirilmesinin öneminin ortaya konması amacıyla okul kütüphanelerinde düzenlenen etkinliklerin kayıt altında tutulup tutulmadığı ve rapor altına alınan kayıtların kimler tarafından ulaşılabilir olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; kütüphane etkinliklerinin kayıt altına alınmasına yönelik “Okul Kütüphanesi

Etkinliklerinin Raporlanması” modülü ve bu modül çerçevesinde okul kütüphanelerinde düzenlenen etkinliklerin raporlanmasına ve ulaşılabilirliğine ilişkin “Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Erişime Açık Şekilde Raporlanması” ve “Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Sadece Okul Toplumunun Erişimine Açık Şekilde Raporlanması” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.10: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Raporlanması

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Raporlanması	Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Erişime Açık Şekilde Raporlanması	K2, K6, K8, K9
	Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Sadece Okul Toplumunun Erişimine Açık Şekilde Raporlanması	K1, K3, K4, K5, K7, K10

Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Erişime Açık Şekilde Raporlanması:

K2: “Zaman değişiyor. Artık sosyal medya diye bir gerçek var. Artık etkinlikler zaten okulların sosyal medya hesaplarında paylaşıyor. Bunun dışında bireysel olarak kayıt altında tutuyorum etkinlikleri ama oluşturulmuş sistemli bir şey yok. Çünkü bu konuda da bir standartlaşma yok. Bizim camiada şöyle bir şey de var insanlar pek paylaşmayı sevmiyorlar. Ben isteyenle paylaşıyorum. Herkese açık oluyor. Paylaşmak benim hoşuma gidiyor. Ama genel olarak bir saklama şeyi var yani.”

K6: “Kütüphanede yapılan ders ve etkinliklerin tamamının kayıt altına alınması söz konusu olamaz. Ama yapılan etkinliklerimizi kütüphanecilerin, öğrencilerin, velilerin ve isteyen herkesin takip edebilmesi için sosyal medya hesaplarımızda paylaşım yapıyoruz.”

K8: “KVKK gereği öğrencilerin çok fazla görüneceği şekilde çekim yapmıyorum. Bazen güzel anlardan fotoğraflar çekiliyor. Kütüphane bültenimizde ve sosyal medya hesaplarımızda yayınlıyoruz.”

K9: “Rapor şeklinde kayıt altına alıp dönem başlarında yönetime sunuyoruz. Bunun dışında okulumuzun bülteninde yapılanlara yer veriyoruz. Tüm okul toplumu ve velilerle paylaşmış oluyoruz. Birimler kendi içinde de raporlar hazırlıyor. Kurum içi olacak şekilde kayıt altına alıyoruz. Sosyal medyamızda da paylaşıyoruz.”

Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Sadece Okul Toplumunun Erişimine Açık Şekilde Raporlanması:

K1: “Kayıt altına çok alamıyoruz. Fotoğraf ve video çekimi yapıyoruz ama kurum içinde kullanılıyor genellikle. Kayıt altına alıp arşivliyoruz ama herkese açık olmuyor. KVKK kapsamında yayınlamayamıyoruz izinsiz.”

K3: “Genellikle geri dönütlü etkinlikler yapıyorum. Etkinliklerin çıktılarını kütüphanede sergiliyorum. Bir kayıt mekanizması yok. Ben bireysel olarak rapor tutuyorum. Paylaşımına açık değil.”

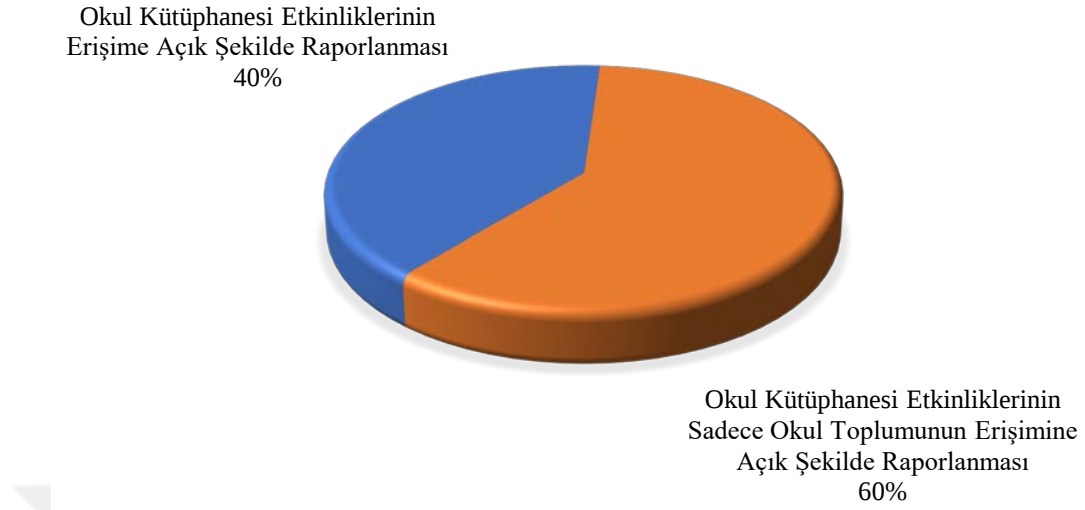
K4: “Gerçekleştirdiğim etkinliklerin hepsini kayıt altına alıp fotoğraflıyorum ve bizim kanıt dosyalarımız var o kısımlara koyuyoruz. Etkinlikleri veli bültenimiz var orada da paylaşıyoruz. Rapor şeklinde kayıt altına alıyoruz etkinlikleri ve kazanımları. Kayıtlar sadece okul içerisine açık oluyor.”

K5: “Etkinlikleri kayıt altına alıp arşivliyoruz ve yıllık raporlar hazırlıyoruz. Bunlar okul içindekilere ulaşılabilir oluyor.”

K7: “Evet ben üç dönem sonunda bir faaliyet raporu hazırlıyorum. Sınıflar düzeyinde yapılan dersler, etkinlikler, projeleri yazıyorum. Bu raporu bağlı olduğum ilkokul müdürüme sunuyorum. Raporlar dışarıya açık değil ama yerime başka bir kütüphaneci geldiğinde bütün yapılanları görebilir.”

K10: “Etkinlikleri kurum içi ulaşılabilir olacak şekilde kayıt altına alıyoruz. Öğrencilerin çıktılarını dosyalar halinde kayıt altına alıp sene sonunda inceliyoruz.”

Grafik 3.10: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Raporlanması

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin raporlanması sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin %40'ının gerçekleştirilen etkinlikler üzerine herkes tarafından erişilebilecek kayıtlar tuttuğu, %60'ının ise gerçekleştirilen etkinlikler üzerine sadece okul toplumu tarafından erişilebilir olacak şekilde kayıtlar tuttuğu ortaya çıkmaktadır.

Elde edilen veriler neticesinde okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinlik raporlarına çoğunlukla sadece okul toplumunun erişebildiği görülmektedir. Herkes tarafından erişilebilir raporlamalarda ise bilgiler daha kısıtlı şekilde paylaşılmaktadır.

Modül 10: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinliklerine Katılım Oranıyla İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, kütüphane etkinliklerine katılım oranının öneminin ortaya konulabilmesi amacıyla okul kütüphanelerinde düzenlenen etkinliklere öğrencilerin katılım oranının ne kadar olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; okul kütüphanelerinde düzenlenen etkinliklerdeki katılım oranına ilişkin “Okul Kütüphaneleri Etkinliklerine Katılım Oranı” modülü ve bu modül çerçevesinde “Okul Kütüphanesi Etkinliklerine Katılım Her Zaman Fazla” ve “Okul Kütüphanesi Etkinliklerine Katılım Yaş Büyüdükçe Azalmakta” bileşenleri oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenlerden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.11: Okul Kütüphaneleri Etkinliklerine Katılım Oranı

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphaneleri Etkinliklerine Katılım Oranı	Okul Kütüphanesi Etkinliklerine Katılım Her Zaman Fazla	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9, K10
	Okul Kütüphanesi Etkinliklerine Katılım Yaş Büyüdükçe Azalmakta	K3, K6

Okul Kütüphanesi Etkinliklerine Katılım Her Zaman Fazla:

K1: “Bazı projeler zorunlu oluyor ders kapsamına da girdiği için ama bazılarında da katılım isteğe bağlı oluyor. Şartlara göre değişiyor zorunluluk. Kütüphane zaten aktif kullanılan bir alan. Öğrenciler etkinliklere katılım sağlamadığında bile herkese açık etkinliklerde öğrenci izleyerek katılmak istiyor. Katılım böylelikle fazla oluyor genellikle. Etkinliklere okul yönetimimiz de katılım sağlıyor ve öğrenciler onları da gördükçe daha ilgili ve alakalı oluyorlar.”

K2: “Okuldaki etkinliklere tüm öğrenciler katılıyor çok özel bir neden yoksa. Genellikle öğretmenlerin yönlendirmeleriyle yapılıyor aktiviteler. Etkinliklere göre yaş grupları değişiyor. Bazısına tüm okul bazısına belirli sınıflar katılıyor. Katılım yüzde yüz oluyor. Gelmek istemeyen olmuyor gözlemlediğim kadarıyla. Bence hoşlarına gidiyor.”

K4: “Katılım daha çok zorunlu oluyor sınıf düzeylerine göre. Tüm sınıf düzeyleri katılım sağlıyor. Ama zorunlu desem de öğrenciler seve seve geliyorlar kütüphaneye.”

K5: “Etkinliklerin bir kısmı gönüllü bir kısmı zorunlu oluyor. Gönüllü etkinliklerin katılımı da yüksek oluyor. Bu konuda şanslıyız çünkü bilinçli kişilerle çalışıyoruz ve katılımlar hep çok yüksek oluyor.”

K7: “Katılım oranları tam, çünkü ortak planlayıp organize ettiğimiz sosyal ya da eğitici etkinliklere katılım sınıfça olmakta. Bazıları isteğe bağlı gerçekleşiyor. Öğrenciler de isteyerek katılıyorlar. Katılım çok fazla oluyor. Öğretmenlerle iş birliği halinde düzenlemek de katılımı artırıyor.”

K8: “Öğrencilerin eğlenerek öğrenmesi amacıyla etkinliklerimizi hep ilgi çekici ve eğlenceli şekilde organize ediyoruz. Bu nedenle tüm öğrencilerimiz katılım gösteriyor.”

K9: “Bazı etkinliklerimiz örneğin yazar etkinlikleri isteğe bağlı katılımla gerçekleştiriliyor. Zorunlu etkinlikler dışında kültürel ve sosyal etkinliklere fazlasıyla katılım oluyor. Öğrencilerimiz çok katılımcı ve duyarlı çocuklar.”

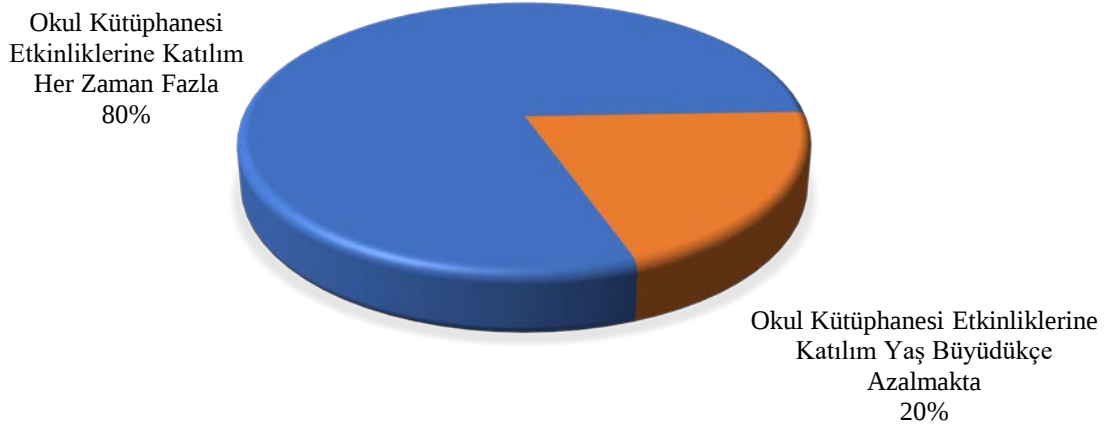
K10: “Sınıf olarak katılım sağlıyorlar. Bazı etkinliklere ise isteyen öğrenciler katılım sağlıyor. Genellikle tüm öğrenciler katılım sağlıyor.”

Okul Kütüphanesi Etkinliklerine Katılım Yaş Büyüdükçe Azalmakta:

K3: “Küçük yaş seviyesinin katılım oranları daha fazla. Yaş ilerledikçe katılım azalıyor.”

K6: “Burada her gruba yapılan etkinliklerden bahsediliyorsa, etkinlik hangi gruba yapılıyorsa her grubun katılımı zorunludur zaten. Ama kulüp gibi isteğe bağlı bir etkinlik ise, genellikle küçük yaş gruplarında istekler daha fazla olmakta, ama yaş büyüdükçe istek azalmaktadır.”

Grafik 3.11: Okul Kütüphaneleri Etkinliklerine Katılım Oranı

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklere öğrencilerin katılım oranı sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin %80'inin kütüphanede gerçekleştirilen etkinliklere katılım oranının

her zaman fazla, %20'sinin ise etkinliklere katılım oranının yaş büyüdükçe azalmakta olduğunu gözlemledikleri ortaya çıkmaktadır.

Modül 11: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinlikleri ve Kütüphane Kullanımı Arasındaki İlişkiyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, etkinliklere katılım oranının kütüphane kullanımına olan etkisini ortaya koyabilmek amacıyla okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinlikler ve kütüphane kullanım sıklığı arasında nasıl bir ilişki olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinlikler ile kütüphane kullanımı arasındaki ilişkiye yönelik “Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımına Etkisi” modülü ve bu modül çerçevesinde etkinliklerin kütüphane kullanımını etkilediğine ilişkin “Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımını Artırması” isimli bileşeni oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.12: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımına Etkisi

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımına Etkisi	Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımını Artırması	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10

Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımını Artırması:

K1: “Kütüphanede yapılan her şey kütüphane kullanımını etkiliyor. Öğrencinin kütüphaneye girmesi çok önemli. Bu doğrultuda etkinlikler de çok önemli. Erken yaştan itibaren öğrenci kütüphaneye girdiği zaman kütüphaneye karşı ilgisi ister istemez oluyor. Etkinliklerle kütüphane kullanım oranı kesinlikle artıyor. Bu konunun tartışmaya açık olduğunu bile düşünmüyorum. Bir şekilde öğrenciye dokunuyorsanız onu kazanmış da oluyorsunuz. Öğrencilerin etkinliklere katılımıyla birlikte aitlik hissi de oluşuyor.

Öğrencinin kütüphaneye bakış açısı da değişiyor. Kütüphane yapılan tüm etkinlikler öğrencilerin kütüphane kullanımını ve okuma bakış açısını tetikleyen faaliyetler.”

K2: “Ben çok etkili olduğunu düşünüyorum. Bir keresinde çalıştığım okulda sunum yapan öğrencilere okulumuzda bir kütüphane var bunu biliyor musunuz diye sorduğumda bilmeyen öğrenciler vardı. Ben çok şaşırmıştım. Yaptığım çalışmaları da zaten buna yönelik yapıyorum. Öğrencileri kütüphaneye çekmek için. Etkinlikler kütüphane kullanımını kesinlikle etkiliyor. Benim gözlemlediğim etkinlikler sonrasında kütüphaneyi kullanmayanlar kullanmaya başladı. Öğretmenlerinde bu konuda olumlu geri dönüşleri oluyor. Okul kütüphanesinde çalışıyorsanız kesinlikle etkinlik yapmak durumundasınız.”

K3: “Kesinlikle bir ilişki olduğunu düşünüyorum. Ayak alışma olayı var bir kere bence. Etkinlikler kütüphane kullanımını direkt etkiliyor. Etkinlikler arttıkça kütüphane kullanımı da artıyor.”

K4: “Kesinlikle ilişkili olduğunu düşünüyorum kütüphane kullanımı ve kütüphane etkinliklerinin. Öğrenciler kütüphanede sadece kitap okumayacaklarını biliyorlar. Kütüphanedeki etkinlikler bakış açılarını değiştiriyor ve kütüphaneyi daha çok kullanmalarını sağlıyor.”

K5: “Mutlaka arttırıyor. Çünkü etkinlikler kütüphaneyi çekici hale de getiriyor. Ben etkinliklere katılan ve kütüphaneyi kullanan öğrencilerin daha başarılı olduğunu gözlemliyorum. Kütüphaneyi kullanmayan öğrencilerin etkinliklerle beraber bakış açısı değişiyor ve kütüphaneyi kullanmaya başlıyorlar. Çok etkilediğini düşünüyorum.”

K6: “Kütüphanede gerçekleştirilen etkinliklere katılım ile kütüphane kullanım sıklığı arasında bir ilişki olduğunu düşünüyorum. Çünkü kütüphaneye gelmeyi sıkıcı bulan çocuk için, orada keyifli bir etkinliğe katılıyor olması, kütüphanenin o çocuğu kazanması adına çok etkilidir. Bakış açısını değiştirir, kütüphaneyi sevmeyen çocuk, sevmeye başlayabilir, gelmeyen gelmeye başlayabilir, kitap okumayan bir çocuk birden okumaya başlayabilir. Hele bir de sevdiği bir kitap buldu mu, sürekli kitap almaya başlayabilir.”

K7: “Evet kesinlikle etkinliklerin kütüphane kullanımına etki ettiğini düşünüyorum. Ne kadar zengin içerikli etkinlikler düzenlerseniz o kadar kullanım fazla oluyor. Kütüphane dersleri öğrencilerin öncelikle kitaplara, kütüphaneye gelme sıklıklarını çok fazla etkiliyor. Özellikle kitap temelli eğlenceli etkinliklerden sonra öğrencilerin kitap ödünç

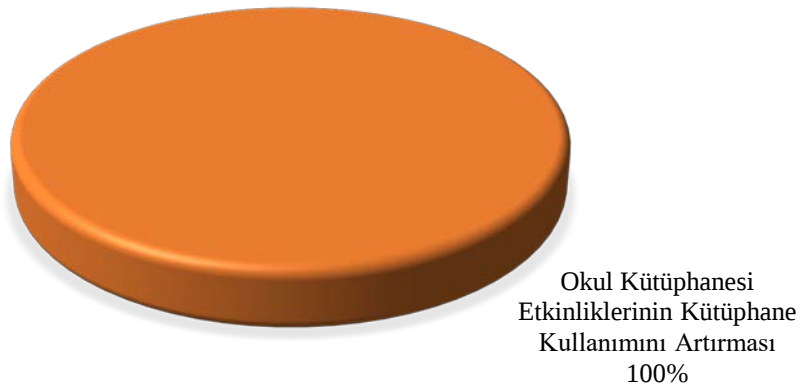
alma oranları yükseliyor. Katılmayan öğrenciler katılan öğrencilerin çıktılarını gördükçe ilgilerini çekiyor ve kütüphaneyi kullanmaya başlıyorlar.”

K8: “Kesinlikle kütüphane etkinliklerinin öğrencilerimizin kütüphaneye ilgi göstermesinde çok etkili olduğunu düşünüyorum. Hiç etkinlik yapmıyor olsaydık kütüphaneye gelen öğrenci sayısında ciddi düşüş olacağını düşünüyorum. Çünkü her etkinlik sonrası kütüphane kullanımı artıyor. Kütüphanenin varlığını etkinliklerle keşfeden öğrencilerimiz çok oluyor.”

K9: “Etkiliyor kesinlikle bence çünkü kütüphaneciyle öğrenci arasında geçen iletişim çok kıymetli. Arada bir bağ oluşuyor. Kurduğunuz nitelikli iletişim öğrencinin kütüphaneyle de bağ kurmasını sağlıyor. Bu sayede kütüphane onlar için bir yaşam alanı haline geliyor. Kütüphanede ne kadar çok bir arada olursak öğrencilerle kesinlikle kullanımı artırdığını düşünüyorum.”

K10: “Evet etkiliyor. Zaten bu öğrenciler hep gelen öğrenciler oluyor genellikle. Gelmeyen öğrenciler de akran kıyaslamasını olumlu yönden hissederek ilgi gösterip gelmeye başlıyor. Etkinliklerle öğrencilerin algısını farklılaştırıp kütüphaneyi daha güzel bir konuma sokuyoruz aslında. Öğrenciler de böylelikle daha çok gelmek istiyor.”

Grafik 3.12: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Kütüphane Kullanımına Etkisi

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin kütüphane kullanımına etkisi sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin tümünün, okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin kütüphane kullanımına etki edişini gözlemlediği ortaya çıkmaktadır.

Elde edilen veriler neticesinde okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin kütüphane kullanımını artırdığı ve bu sayede öğrencilerin kütüphaneye bakış açılarının iyi yönde tetiklenerek kütüphaneden daha fazla yararlanmaya başladıkları görülmektedir. Gerçekleştirilen ve gerçekleştirilecek olan kütüphane etkinlikleri öğrencilerin okul ortamındaki kütüphaneyi keşfetmesine, keşfeden öğrencilerin de kütüphaneyi bir yaşam alanı görerek daha fazla kullanmasına olanak sağlamaktadır.

Modül 12: Okul Kütüphanecilerinin Kütüphane Etkinlikleri ve Öğrencilerin Akademik Başarısı Arasındaki İlişkiyle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılara bu bölümde, okul kütüphanesi etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin ortaya konabilmesi amacıyla okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinlikler ve öğrencilerin akademik başarısı arasında nasıl bir ilişki olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda; okul kütüphaneleri ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkiye yönelik “Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi” modülü ve bu modül çerçevesinde etkinliklerin öğrencilerin akademik başarısını etkilediğine ilişkin “Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısını Artırması” bileşeni oluşturulmuştur. Katılımcıların cevaplarının değerlendirilmesiyle birlikte modül ve bileşenden oluşan tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3.13: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi

Modül	Bileşen	Katılımcı
Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi	Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısını Artırması	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10

Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısını Artırması:

K1: “Her etkinliğin farklı bir kazanımı kesinlikle oluyor ama özellikle bazı etkinliklerin direkt akademik başarıya etki ettiğini düşünüyorum. Anlattığım etkinlikler akademik tarafı kesinlikle güçlendiren çalışmalar. Okul kütüphanelerinin ve yapılan etkinliklerin

öğrencilerin akademik taraflarının geliştirilmesine çok katkı sunduğunu düşünüyorum. Zaten okul yönetimimiz kazanımı olmayan etkinlikler yaptırmıyor. Yapılan her etkinliğin öğrenciyi geliştiren bir tarafı olması gerekiyor yoksa kabul de görmez. Öğrenciler işin içinde olarak keyif alacakları etkinlikleri seviyorlar.”

K2: “Bunlar birbirini çok etkileyen şeyler tabi ki. Öğretmenin tavrı, yöneticinin tutumu önemli. Sistem çok önemli. Kütüphanedeki etkinlikler öğrencileri kütüphaneye çekiyor. Bu etkinlikler daha çok ilkokulda öğrenciyi etkiliyor. Etkinlikler kütüphane kullanımını artırıyor. Yani tabi ki bu aktiviteler öğrenci başarısını da etkiliyor.”

K3: “Kesinlikle etkinliklerin öğrencilerin başarısını etkilediğini düşünüyorum. Çünkü öğrenciler etkinlikler sayesinde daha fazla kütüphaneyi kullanmaya başlıyor. Kütüphane kullanımının artışıyla da öğrencinin başarısı etkileniyor.”

K4: “Etkinlikler çocukların birbirleriyle bağlantı kurmasına çok fazla olanak sağladığı için akademik başarıya da kesinlikle etki ediyor. Çünkü etkinliklerle beraber üretmeyi, sorgulamayı, öğrenmeyi öğreniyoruz. Etkinliklerimiz ve derslerimiz daha çok sorgulama temelli oluyor. Etkinlikler sonucunda kazanımları da sorguluyoruz ve öğrenciler eleştirel bakış açısını da öğreniyorlar. Etkinlikler sayesinde öğrenci kendini de keşfediyor. İlgisine göre etkinlikler öğrencinin başarısına kesinlikle etki ediyor.”

K5: “Etkinlikler türüne göre öğrencileri etkiliyor. Öğrenciden öğrenciye göre de bu etki değişebiliyor. Buna direkt bir örnek belki veremeyebilirim ama etkinliklerin öğrenciler üzerinde büyük etkisi oluyor ve etkinliklerden kazanım edinen çocuklar okuma kültürünü de hayatına işliyor böylelikle öğrencinin akademik başarısına da önemli bir noktada etkinliklerle katkı sağladığımızı düşünüyorum.”

K6: “Ben araştırma yöntemlerini, akademik dürüstlük kavramını, kaynakçanın ne olduğunu, araştırma becerilerini üniversite okurken öğrenen ve farkına varan biriyim. Dolayısıyla nitelikli ve efektif kullanılan bir kütüphaneye sahip ilkokul öğrencisinin, benim üniversitede farkına vardığım bilgileri, daha ilkokul öğrencisi iken öğreniyor olması çok önemli bir farkındalıktır. Hayatını büyük ölçüde kolaylaştırır. Resmi olarak olmasa da sohbetlerde gözlemlediğim, ilkokulda ve ortaöğretimde kütüphanede yapılan ders ve etkinlikler doğrultusunda üniversiteye giden öğrencilerimizin gerek yaptıkları araştırmalarda gerekse kütüphane kullanma becerilerinde, bilgiye ulaşma ve yaşam boyu öğrenme becerilerinde çok başarılı olduklarıdır. Dolayısıyla bu becerilerin de akademik

başarılarını yükselttiğini düşünüyorum. Kütüphane etkinlikleri akademik başarıya kesinlikle etki ediyor.”

K7: “Kesinlikle başarıyı etkiliyor. Bu çok doğru orantılı. Benim gözlemlediğim kadarıyla akademik seviyesi yüksek olan çocuk kitap okuma ve kütüphane kullanım alışkanlık oranlarında da yüksek. Etkinlikler kütüphaneye çekim aracı. Öğrenciler etkinlikler sayesinde kütüphaneye kendisini ait hissediyor. Bu da kütüphane kullanımını ve kültürünü artırarak öğrencilerin akademik başarısına doğrudan etki ediyor.”

K8: “Ben etkinliklerin kesinlikle öğrencilerin başarısını etkilediğini düşünüyorum. Bence kütüphane ortamı; dersleri ve etkinlikleri ile bir bütün olarak akademik başarıyı ciddi şekilde etkiliyor. Örneğin okuduğu kitabın yazarı ile sohbet etmek, canlandırmasını yapmak, kitapların arasında oyunlar oynayarak zaman geçirmek fark etmeseler de onlara yeni dünyalar açıyor.”

K9: “Kesinlikle akademik başarıyı etkilediğini düşünüyorum. Etkinliklere katılımla birlikte kütüphaneciler öğrencilerle daha çok iletişim kurma fırsatı bularak hem öğrencilerin ilgi alanlarını keşfedebiliyor hem de hedeflerini öğrenerek o hedefle ilgili destek olabiliyorlar. Bu öğrencilerin akademik yaşam seyrini kesinlikle değiştiren bir nokta bence. Etkinliklerde öğrencilerin kendilerini, ilgilerini keşfetmeleri ve etkinliklerden elde edilen kazanımlarla onore edilmelerinin de öğrencinin direkt akademik başarısını etkilediğini düşünüyorum. Ne kadar çok kütüphanede etkileşimli ve bol etkinlikli çalışmalar yapılırsa hem öğretmen hem kütüphaneci hem de öğrenci kendini keşfetme fırsatı bulabilir ve birbirlerine dokunabilirler. Kütüphane zaten bilginin kaynağı o yüzden kütüphane etkinliklerinin de etkili olup olmadığından şüphe edilmemesi gerek. O yüzden ben kütüphanenin gerçekleştirdiği etkinliklerin öğrencilerin hem akademik hem de sosyal ve kültürel başarılarına büyük katkı sağladığını düşünüyorum.”

K10: “Etkinlikler anlık bir değişimden çok sürece dayalı bir değişim oluşturuyor bence. Yaş düzeyi yükseldikçe öğrencilerin etkinliklerden kazanımları da kazanımlarının üstüne koyma şeklinde geliyor. Nitelikli etkinliklerle öğrencilerin kütüphane algısı ve kullanımı değişiyor bu da öğrencinin akademik başarısını etkiliyor kesinlikle. Etkinliklerle birlikte kazandıkları farkındalıklar başarılarına da doğrudan etki ediyor.”

Grafik 3.13: Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi

Okul Kütüphanesi Etkinliklerinin
Öğrencilerin Akademik Başarısını
Artırması
100%

Okul kütüphanecilerine yöneltilen okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencinin akademik başarısına etkisi sorusuna gelen cevaplar kapsamında; okul kütüphanecilerinin tümünün, okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencinin akademik başarısına olumlu yönde etki edişini gözlemlediği görülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Eğitim hayatındaki yeri ve önemi yadsınamaz olan etkinlikler, öğrencilerin ilgi alanlarına etki ederek gelişimlerini çok yönlü şekilde desteklemektedir. Okul toplumunun desteklediği sosyal ve kültürel okul kütüphanesi etkinlikleri, öğrenme ve öğretmeyi odak noktasında tutarak öğrencinin ve öğretmenin gelişimini sürekli olarak güçlendirmeyi hedeflemelidir. Bu araştırma, okul kütüphanelerinde öğrencilere yönelik gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisinin incelenmesi üzerine gerçekleştirilmiş olup araştırmanın okul kütüphanesi ve etkinlikleriyle ilgili faydalı olacağı düşünülen yol gösterici sonuçlar ortaya çıkardığı düşünülmektedir.

Okul kütüphanesi etkinliklerinin öğrenciler üzerindeki etkisini ölçebilmek adına alanında yetkin olan 10 okul kütüphanecisi seçilmiş ve kütüphanecilere bu doğrultuda çeşitli sorular yöneltilmiştir. Çalışmanın hipotezi dışında diğer sorulardan alınan cevapların değerlendirilmesinin okul kütüphanecilerine mesleki kazanım yönünde olumlu etki edeceği öngörülmektedir.

Tez çalışması doğrultusunda aranan cevaplardan biri okul kütüphanecilerinin mesleki dernek ve örgütlerle etkileşimde olup olmaması olmuş; elde edilen veriler okul kütüphanecilerinin dernek ve örgütlerle kurdukları etkileşimin kütüphanecileri mesleki kazanım noktasında olumlu etkilediğini ve çalıştıkları eğitim kurumlarını da ileri taşıdığını göstermektedir. Mesleki dernek ve örgütler, kütüphanecileri en çok bir araya getiren oluşumlardır. Okul kütüphanecilerinin meslektaşlarıyla etkileşimi arttıkça mesleki bilgi ve tecrübeleri de giderek artacak, bu kazanımları meslek hayatlarında daha kolay ve hızlı şekilde uygulayabileceklerdir. Kütüphanecilerin meslektaşlarıyla ve meslektaşlarının bulunduğu oluşumlarla etkileşim kurmayı tercih etmediği takdirde gelişimlerine etki seviyesi fazla olamayacak ve kütüphaneye katkı oranları daha az olabilecektir. Okul kütüphanecilerinin, kütüphanenin gelişimi ve kütüphane kullanıcılarının en iyi şekilde kütüphaneden faydalanabilmesi için mesleki dernek ve örgütlerle etkileşimde olması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Araştırma sonucu elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; okul kütüphanesinin öğrencilerin akademik başarısına doğrudan ve dolaylı şekilde etkide bulunduğu ve bu etkide öğrencilerin ilk karşılaştıkları kütüphane türünün okul kütüphanesi oluşu ile birlikte öğrencilerin etkileşim kurduğu kütüphanecinin mesleki gelişmişlik düzeyinin de önemli bir unsur olduğu ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların gözlemleri dikkate alındığında öğrencilerin özellikle erken yaşta nitelikli bir okul kütüphanesiyle

karşılaşması hayatı boyunca etkide bulunacak önemli bir unsurdur. Çeşitli toplumsal yetersizlikleri ve çocukların yetiştirme farklılıklarını gözettiğimizde, çocukların ilk karşılaştığı kütüphane türü okul kütüphanesi olmaktadır. İstmeden de olsa kütüphaneyle aynı eğitim ortamında bulunan çocuklar, kütüphanenin yetkinliğine ve gelişmişlik düzeyine bağlı olarak kütüphaneyle etkileşim kurmaya başlayacaktır. Kütüphane kültürü edinen öğrencilerin, akademik başarılarının iyi yönde etkilendiği kanıtlanmıştır.

Tez çalışmasında aranan cevaplardan bir diğeri ise okul kütüphanesinin öğretmenlerle etkileşim düzeyidir. Okul kütüphanecilerinden alınan cevaplar doğrultusunda okul kütüphanesinin öğretmenlerle sürekli iş birliği halinde olduğu ve bu iş birliğinin yadsınamaz şekilde önemli bir noktada yer aldığı, bu iş birliği neticesinde kütüphanenin öğretmenleri öğretmenlerin de kütüphaneyi destekleyerek gelişim seviyesinin artırıldığı kanıtlanmıştır. Okul kütüphanesinin kullanıcılarına en faydalı şekilde hizmet verebilmesinde öğretmenlerle kurulan iletişimin zorunlu olduğu ortaya çıkmaktadır. Okul kütüphanecilerinin öğretmenlerle yaptığı iş birliği okul kütüphanesinin gelişimine katkı sağlamakla birlikte akademik programları da kolaylaştıracak bir noktada yer almaktadır.

Tez çalışmasının sonucunda; öğrencilerin okul kütüphanelerini kullanma amaçları arasında en çok kitap okuma ve ders çalışmanın, en az ise dinlenme ve kulüp çalışmaları-projelerinin yer aldığı ortaya çıkmaktadır. Okul kütüphanesinin öğrenciler tarafından daha çok kitap okuma ve ders çalışma mekânı olarak görüldüğü, okul kütüphanesinin bir yaşam alanı olarak görülebilmesi içinse kütüphanenin ve kütüphanecinin diğer alanlarda kendini daha fazla geliştirerek öğrenciyi kütüphaneye çekmesi ve öğrenciyi daha fazla etki etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Tez çalışmasında okul kütüphanelerindeki karşılanması gereken en önemli eksikliğin basılı kaynaklar ve elektronik kaynaklar olduğu kanıtlanmıştır. Basılı ve elektronik kaynak yetersizliği eğitim kurumunun kütüphaneye verdiği önem ve ayırdığı bütçeyle ilgili olmaktadır. Fiziksel alan eksikliği de ortaya çıkmakta ve bu eksikliğin ise okullarda yeteri kadar kütüphanenin önem ve konumunun düşünülmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen bilgiler doğrultusunda; kütüphane etkinliklerinin gerçekleştirilme sıklığı konusunda, etkinliklerin süregelen belirli bir takviminin olması durumunun kütüphanenin gelişimine olumlu yönde etki ettiği görülmekle birlikte kütüphanecilerin deneyimleri kapsamında belli belirsiz şekilde planlama yapılmadan

gerçekleştirilen okul kütüphanesi etkinliklerinde katılımın azalacağı ve bu etkinliklerden yeterince kazanım elde edilemeyeceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Yapılan çalışmayla birlikte okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin kapsamına çoğunlukla kütüphanecilerin karar verdiği ve süreci yönettikleri ortaya çıkmıştır. Etkinliklerin oluşum sürecinde ise kütüphanecinin kendi araştırmaları, düşünceleri ve yaratıcılıklarının etkili olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılım sağlayan tüm okul kütüphanecileri etkinlikleri kullanıcıların ilgisine ve seviyesine yönelik geliştirmekte ve süreklilik kazandırarak düzenlemektedir. Kütüphanecilerin hepsi etkinliklere, zorunlu olanlar dışında, gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler bakış açısıyla bakmakta ve etkinliklerin öğrencinin kütüphane kullanımı ile kişisel gelişiminde fazlasıyla önem arz etmekte olduğu görüşündedir. Okul kütüphanecilerinin okul yönetimi ve öğretmenlerle iş birliği yaparak etkinlik temalarına ve çeşitlerine karar vermesi ve bu kararları gerçekleştirmelerinin kütüphanenin gelişmişlik seviyesini artıracacağı düşünülmektedir. Kütüphanecilerin öğretmenlerle iş birliği yaparak gerçekleştirdikleri etkinliklere katılım ve ilginin daha fazla olacağı böylelikle de öğrencilere kazanım konusunda daha faydalı olacağı öngörülmektedir.

Okul kütüphanesi etkinliklerinin öğrencilerin başarısına etkisinin incelendiği bu tez çalışmasında etkinlik yapılan okulların tespit edilme sürecinde zorluk yaşanmıştır. Okulların çoğunluğu kütüphane etkinlikleri yönünden aktif olduklarını sadece okul toplumuna yansıttığı elde edilen verilen neticesinde kanıtlanmıştır. Aktif okul kütüphanelerinin ve bağlı oldukları kurumların yaptığı çalışmaları kapalı tutmak yerine herkese erişilebilir şekilde paylaşmaları, diğer okul kütüphanelerine de örnek olacağı ve okul kütüphanelerinin gelişmişlik düzeyine önemli etkilerde bulunacağı düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklere katılım oranının çoğunlukla fazla olduğu göz önünde bulundurulduğunda etkinliklerin öğrencilerin katılmak isteyeceği yetkinlikte ve türde gerçekleştirildiği; yaş büyüdükçe etkinliklere katılım oranının azalma nedeninin ise öğrencilerin sınıf düzeylerinden ziyade yapılan etkinliklerin özellikle lise sınıf düzeyindeki öğrencilere çok hitap etmemesinden dolayı olduğu düşünülmektedir.

Alanında yetkin okul kütüphanecilerine yöneltilen sorulardan alınan yanıtlar doğrultusunda, okul kütüphanelerinde düzenlenen nitelikli etkinliklerin öğrencilerin kütüphane kullanımına doğrudan etki ettiğini ortaya çıkmaktadır. Okul

kütüphanecilerinin neredeyse tümü, kazanımı olmayan etkinlikler düzenlemedikleri görüşündedir. Çok etkili sonuç alınamadığının düşünüldüğü etkinliklerdeki başlıca nedenlerin ise; kullanıcıların yaş seviyesine uygunsuz ve durağan etkinlikler düzenlenmesi ile okul yönetiminin kütüphane etkinliklerini önemsememesi ve esneklik sağlamaması olduğu ortaya çıkmaktadır. Kütüphaneciler çok etkili sonuç alamadıkları etkinliklerin ve nedenlerinin farkında olup bunlar üzerine çalışmaktadır. Okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin kütüphane kullanımını artırdığı ve bu sayede öğrencilerin kütüphaneye bakış açılarının iyi yönde tetiklenerek kütüphaneden daha fazla yararlanmaya başladıkları görülmektedir.

Bu tez çalışmasının hipotezi olan, okul kütüphanelerinde gerçekleştirilen etkinliklerin öğrencinin akademik başarısına etkisi sorusuna alınan yanıtlar incelendiğinde; araştırma kapsamında okul kütüphanesi etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarısına doğrudan ve dolaylı şekilde etki ettiği kanıtlanmıştır. Nitelikli etkinliklerle birlikte öğrencilerin bir araya gelerek sorgulamayı, eğlenmeyi ve üretmeyi deneyimleyip elde ettiği kazanımları ise yaşam boyu bireysel ve akademik becerilerine yansıtabildiği öne çıkmaktadır. Katılımcıların gözlemleri ve tecrübeleri doğrultusunda okul kütüphanesi etkinliklerinin öğrencileri kütüphaneye daha fazla getirdiği bu doğrultuda da öğrencilerin ilgisine hitap eden etkinliklerin akademik başarıya da doğrudan olumlu etkide bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Etkinliklerin akademik başarıya etki ettiğinin bir diğer göstergesi ise; okul kütüphanecilerinin etkinlikler dolayısıyla öğrencilerle daha sağlıklı iletişim kurabildiği, kullanıcılara hizmet etme odağında kendilerini geliştirerek daha yetkin konuma getirebildikleri ve buna paralel olarak akademik yönde daha fazla destek verme olanağı bularak öğrencilerin akademik başarısına olumlu yönde etki edebildikleri noktasıdır.

Okul kütüphanelerinde öğrencilere yönelik yapılan eğitim programları kapsamındaki etkinlikleri kullanıcı/kütüphaneci gözünden ele alıp kütüphane ile öğrenciler arasındaki bağı etkinlikler çerçevesinde değerlendirerek analiz etmeyi amaçlayan bu tez çalışmasından elde edilen sonuçlar doğrultusunda, kütüphaneciler ve eğitim sektörü çalışanlarının faydalanabileceği; gerçekleştirilen etkinliklerin, kütüphane kullanıcılarının ve okul kütüphanesinin gelişimine katkı sağlayacağının düşünüldüğü öneriler geliştirilmiştir:

- Okul kütüphanecilerinin mesleki yetkinliklerini geliştirmek adına meslektaşlarıyla sürekli etkileşim kurarak mesleki dernek ve örgüt gibi oluşumlara katılım sağlamaları gerekmektedir.
- Okul kütüphanecileri, kullanıcılara en üst düzeyde fayda sağlayabilmek için öğretmenlerle sadece gerektiği durumlarda değil sürekli iş birliği yapacakları sağlıklı bir iletişim geliştirmelidir.
- Okul kütüphanesinin bir yaşam alanı olarak görülebilmesi ve daha verimli şekilde kullanılabilmesi için kitap okuma ve ders çalışma dışında da kullanıcıların kütüphane kullanımını artıracak alanlar tespit edilerek kütüphanenin daha nitelikli bir mekân haline getirilmesi adına çalışmalar yapılmalıdır.
- Okul kütüphanesindeki kaynak yetersizliğinin özellikle de elektronik kaynaklar konusunun ön plana çıkartılarak okul yönetimine bu konuda farkındalık kazandırılması ve okul kütüphanesi bütçesinin desteklenmesi sağlanmalıdır.
- Okul kütüphanelerinin etkinlik konusunda yetersizliği ve etkinliklerin öğrenciler üzerindeki olumlu etkisi göz önünde bulundurularak; kütüphane etkinliklerinin öneminin öncelikle okul kütüphanecileri tarafından bilinmesi, okul kütüphanecilerinin bu konuda farkındalık kazanmaları ve tüm okul toplumuna bu farkındalığı benimsetmeleri gerekmektedir.
- Okul kütüphanesi etkinliklerine katılım sıklığının ve öğrencilerin etkinliklere olan ilgisinin sürekli gözlemlenerek, etkinliklerin türüne ve sıklığına öğretmenler ve okul yönetimiyle iş birliği yapılarak kütüphaneci tarafından karar verilmelidir.
- Okul kütüphanesi önderliğinde gerçekleştirilen her etkinliğin kişisel verilerin gizliliği göz ardı edilmeden kütüphaneciler tarafından rapor hazırlanarak kayıt altında tutulması ve bu kayıtların tüm okul kütüphanecilerinin erişimine açık olacak şekilde saklanarak etkinlik kayıtlarının varlığının dernek ve örgüt oluşumları vasıtasıyla okul kütüphanecilerine duyurulması sağlanmalıdır.
- Okul kütüphanecileri gerçekleştirilen her etkinlik sonrasında kullanıcıların geri dönüşünü almalı ve bu geri dönüşleri rapor haline getirerek etkinlik kayıt dosyasında saklamalıdır.
- Okul kütüphanelerinde, katılımın fazla olduğu ilkökul ve ortaokul seviyesine yönelik olan etkinlikler gibi lise düzeyine hitap edecek etkinliklerin oranı artırılmalı, yaş büyüdükçe etkinliklere katılım oranının düşmemesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

- Okul yönetimi ve öğretmenler gerçekleştirilecek tüm kütüphane etkinlikleri için okul kütüphanecilerine destek sağlamalıdır.
- Okul kütüphanecileri tarafından etkinliklerden elde edilecek kazanımları en üst seviyeye getirebilmek için her dönem başında yapılacak etkinlikler konusunda okul yönetimi ve öğretmenlerle iş birliği içerisinde çalışmalar yapılmalı, etkinlik programları hazırlanmalıdır.
- Okul kütüphanecileri kazanımı olan nitelikli etkinlikler gerçekleştirebilmek için etkinliklerin türü ve kapsamı konularında öğrencilerden öneriler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Adebayo, Oyeronke, Zubair Olasumbo, Osoba Monisola ve Olajide-Williams Funmi, “Creating Makerspace in School Libraries in Nigeria: Implications and Challenges”, *Bilgi Dünyası*, (2019), s. 251-263.

Ak, Şirin ve H. Buluthan Çetintaş, “Eğitimde Zenginleştirilmiş Kütüphanelerin Yeri ve Önemi: Ahmet Mesut İlkokulu Zenginleştirilmiş Kütüphane Uygulaması”, *Millî Eğitim*, 208, (2015), s. 19-32.

Akman Dömbekci, Hilal ve Mehmet Akif Erişen, “Nitel Araştırmalarda Görüşme Tekniği”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 2 (2022), s. 141-160.

Atılğan, Doğan, Fatoş Subaşıoğlu ve Oya Gürdal, *Liseler için Kütüphanecilik*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 2006.

Atılğan, Doğan, “Türkiye’de Kütüphaneciliğin Gelişimi”, *Türk Kütüphaneciliği*, 9, 1 (1995), s. 10-20.

Aydın, Atakan, *Okul Kütüphanesinin Çağdaş Eğitime Katkısı ve Yasal Dayanaklar Açısından Türkiye’de Durum*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul 2004.

Bello, Adebayo A., “Educational Role of School Library in Curriculum Implementation for Secondary Schools”, *Continental Journal of Information Technology*, 10, 1 (2017), s. 19-22.

Burns, Elizabeth A., “AASL National School Library Standards: Progress Toward Implementation”, *SchoolLibraries Worldwide*, (2020), s. 1-12.

Cahill, Maria ve Jennifer Richey, “Integration of Evidence-based Library and Information practice Into SchoolLibrary Education: A Case Study”, *School Libraries Worldwide*, (2012), s. 95-105.

Çakmak, Tolga ve H. İnci Önal, “Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılmasında Okul KütüphanecilerininRolleri ve Algıları”, *Türk Kütüphaneciliği*, (2013), s. 633-647.

Dengiz, Asiye Şermin ve Bülent Yılmaz, “2004 İlköğretim Programı’nda Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri”, *Bilgi Dünyası*, (2007), s. 203-229.

Durukan, Ayşe Yüksel, “Dijital Dünyada Okul Kütüphaneciliği ve 21. Yüzyıl Becerileri”, *Milli Eğitim*, 208 (2015), s. 106-120.

Durukan, Ayşe Yüksel, “Neden Kütüphane Öğretmenine İhtiyacımız Var?”, *Türk Kütüphaneciliği*, 29, 1 (2015), s. 46-49.

Duygulu Dardağan, Duygu, *Lise Öğrencilerine Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılmasında Okul Kütüphanelerinin Rolü: Gaziantep Kolej Vakfı Özel Okulları Lisesinde Uygulanan Bilgi Okuryazarlığı Programının Değerlendirilmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Anabilim Dalı, Çankırı 2019.

Edwards, Brian, *Libraries and Learning Resource Centres*, Architectural Press, Oxford 2009.

Ersoy, Aynur ve Bülent Yılmaz, “Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye’de Halk Kütüphaneleri” *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 4 (2009), s. 803-834.

Gordon, Carol A. ve Robin Cicchetti, “New Perspectives of Equity, Access, and Meaningful Use of School Library Resources and Services”, *Peabody Journal of Education*, 98, 1 (2023), s. 100-131.

Göndem, Reşat ve Ruşen Alaylıoğlu, Haz. *Öğretimde Okul Kütüphanesi ve Öğretmen Kütüphaneci*, Maarif Basımevi, İstanbul 1954.

Grete, Frances, *School Library Impact Studies: A Review of Findings and Guide to Sources*, Harry&Jeanette Weinberg Foundation, 2013.

Güneş, Ayşenur ve Fatih Güneş, “Eleştirel Okumanın Eğitimle İlişkisi ve Okul Kütüphanecilerinin Rolü”, *Türk Kütüphaneciliği* 28, 1 (2014), s. 182-188.

Henne, Frances, “Toward Excellence in School-Library Programs”, *The Library Quarterly*, 75, (1960).

IFLA Okul Kütüphaneleri Bölümü Daimi Komitesi. (2015, Mart). *IFLA Okul Kütüphaneleri Rehberi*. Uluslararası Okul Kütüphanecileri Derneği Yönetim Kurulu.

IFLA, “UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi”, çev. Muhittin Gürbüz, *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 3 (2013), s. 544-562.

Iruoma, Egwuonwu Ugochi, Osuchukwu Perpetua Ngozi ve Okafor Amarachi Jane, “Use of School Library Resources In Enhancing Childhood Education In Primary Schools In Idemili South Local Government Area, Anambra State”, *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, (2022), s. 1-23.

Jamison, Andrea, “Intellectual Freedom and School Libraries”, *Knowledge Quest*, 49, 1 (2020), s. 18-23.

Kavuncu, Emine, *Özel İlköğretim Okul kütüphanelerinde Kullanıcı Eğitim Programlarının Geliştirilmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kütüphanecilik Ana Bilim Dalı, Ankara 2001.

Koç, Okan, *Uluslararası Bakalorya Diploma Programı Uygulayan Özel Okul Kütüphanelerinde Kütüphane Hizmetleri*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara 2013.

Koçak, Müberra ve H. Buluthan Çetintaş, “Okul Kütüphanelerinde İletişim Algısı: Özel Okul Kütüphaneleri Örneği”, *Milli Eğitim*, 208 (2015), s. 158-172.

Kurbanoğlu, S. Serap, “Öğrencilere Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılmasının Önemi ve Okul Kütüphanecilerinin Bu Alandaki Rolü”, *Bilgi Dünyası*, (2001), s. 1-19.

Lance, Keith Curry ve Debra E. Kachel, “Why School Librarians Matter: What Years of Research Tell Us”, *Kappan*, 99, 7 (2018), s. 15-20.

Lance, Keith Curry ve Bill Schwarz, *How Pennsylvania School Libraries Pay Off: Investments in Student Achievement and Academic Standards*, PA School Library Project, 2012.

Lester, Kathy, “Reflections on Traditional Practices of the School Librarian”, *Knowledge Quest*, 51, 3 (2023), s. 6-8.

Lonsdale, Michele, *Impact of School Libraries on Student Achievement: A Review of the Research*, Australian Council for Educational Research, Victoria 2003.

Nssien, F. U., “Reading Habits and Skills”, *Information Literacy for Library Search*, 20, 3 (2007), s. 90-105.

Okiy, Rose B., “Effectiveness of Primary and Secondary Schools Education in Nigeria in the 21st Century: The Place of School Libraries Revisited”, *Education Libraries Journal*, (2003), s. 26-34.

Önal, İnci ve Özlem Şenyurt Topçu, “Eğitimi Gerçekleştirmek: Öğretim Programlarında Okul Kütüphanelerinin Yeri”, *Bilgi Dünyası*, 14, 2 (2013), s. 306-328.

Önal, H. İnci, “Türkiye’de Okul Kütüphanelerinin Hizmet Vermesini Etkileyen Yönetimsel Faktörler”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 35, 1 (1986), s. 17-30.

Önal, H. İnci ve Erdinç Alaca, “Bilgi Erişim Sürecinde Gençlere Okul Kütüphanesi Hizmetlerinin Sağlanması”, *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 7 (2019), s. 121-140.

Önal, H. İnci ve Erdinç Alaca, “Okul Kütüphanesi Kullanımında Öğretmenlerin Rolü ve Sorumlulukları”, *Bilgi Dünyası*, 16, 1 (2015), s. 123-126.

Özkan, Meltem, “Milli Eğitim Şura Kararlarında Okul Kütüphaneleri: Bir Doküman Analizi Çalışması”, *Bilgi Dünyası*, 23, 2 (2022), s. 1-26.

Perryman, Carol L. ve Jeng Ling Hwey, “Changing Models of Library Education to Benefit Rural Communities”, *Public Library Quarterly*, (2020), s. 102-114.

Soykan, Osman, *Ankara Okul Kütüphaneleri*, (Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Ana Bilim Dalı, Ankara 1997.

Soysal, Özer, *Çağdaş Eğitim ve Türkiye’de Okul Kütüphanesi*, Ankara Güven Matbaası, Ankara 1969.

Soysal, Özer, “Kütüphaneciliğimizin Ana Sorunları ve Okul Kütüphanesi”, *Türk Kütüphaneciliği*, (1971), s. 131-135.

Soysal, Özer, “Yuvarlak Masa Toplantısı: Okul Kütüphaneleri”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 24, 1 (1975), s. 103-138.

Şahbaz, Namık K., “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Kütüphane Kullanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, *TÜBAR*, 31 (2012), s. 259-274.

Şenalp, Leman, “Cumhuriyet Döneminde Kütüphaneciliğimiz”, *Türk Kütüphaneciliği*, 23, 1 (1974), s. 38-47.

Tam, Annie, Samson Choi, Anica Tkalevic, Joy Xiaobing Zheng ve Zvezdana Dukic, *School Librarians in Action: A Comparative Study of School Library Programs in Croatia and Hong Kong*. IASL Conference Proceedings (Long Beach, California, USA), 2017.

Tekindal, Melike ve Şerife Uğuz Arsu, “Nitel Araştırma Yöntemi Olarak Fenomenolojik Yaklaşımın Kapsamı ve Sürecine Yönelik Bir Derleme”, *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 20, 1, (2020), s. 153-182.

Thelma, Roberson, William Schweinle ve Mary Beth Applin, “Survey of the Influence of Mississippi School Library Programs on Academic Achievement: Implications for Administrator Preparation Programs”, *Behavioral&Social Sciences Librarian*, (2008), s. 97-114.

Thompson, Lawrence S., “Orta Öğretim Kütüphanesi”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 1, 2 (1952), s. 101-110.

Türnüklü, Abbas, “Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24 (2000), s. 543-559.

Üreten, Hüseyin, “Bir Antikçağ Okul -Gymnasion- Kütüphanesi: Nysa Kütüphanesi”, *Türk Kütüphaneciliği*, 20, 2 (2006), s. 207-216.

Üstün, Ayşe, “Eğitim-Kütüphane İlişkileri”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 32, 3 (1983), s. 103-108.

Yalçın, Hacer, “Bir Araştırma Deseni Olarak Fenomenoloji”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 2 (2022), s. 213-232.

Yılmaz, Bülent, “Halk Kütüphaneleri-Okul kütüphaneleri Arasında İşbirliği ve Türkiye’de Durum”, *Türk Kütüphaneciliği*, 12, 2 (1998), s. 110-130.

Yılmaz, Erol, “Eğitimde Okul Kütüphaneleri: Türkiye’de Durum”, *Milli Eğitim*, 208 (2015), s. 259-286.

Yüksel İleri, Filiz, *Okul Kütüphanelerinde Bilgi Okuryazarlığı Eğitimi ve Bir Örnek: Marmara Eğitim Kurumları İlköğretim Okulu*, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul 2011.

Zenginleştirilmiş Kütüphaneler (Z-Kütüphane) Etki Analiz Araştırması: Kısa Özet. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Eğitim Araçları ve Yayınlar Başkanlığı.

Elektronik Kaynaklar

Bu Kütüphaneler Çok Farklı!, <https://www.sozcu.com.tr/egitim/bu-kutuphaneler-cok-farkli.html> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

Cardiff High School Library, <https://www.instagram.com/cardiffhs/> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

Fevziye Mektepleri Vakfı Kütüphane, <https://www.fmv.edu.tr/tr-TR/kutuphane/247> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

Fun Winter Olympics Activities for Your Elementary Library, 2022, <https://trappedlibrarian.org/2022/01/winter-olympics-activities/> [Erişim tarihi: 02.03.2023]

IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Bildirgesi, <https://archive.ifla.org/VII/s11/pubs/slm-tr.pdf> [Erişim tarihi: 02.11.2022]

IFLA Okul Kütüphaneleri Rehberi, International Federation of Library Associations and Institutions, 2015, <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/75/1/ifla-school-library-guidelines-tr.pdf> [Erişim tarihi: 25.02.2023]

Koç Okulu Kütüphaneleri: Etkinliklerimiz, 2023, <https://library.koc.k12.tr/c.php?g=683795&p=4887308> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

Kütüphane İstatistikleri, 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kutuphane-Istatistikleri-2021-45700> [Erişim tarihi: 23.02.2023]

Milli Eğitim İstatistikleri 2021/2022, <https://www.meb.gov.tr/2021-2022-orgun-egitim-istatistikleri-aciklandi/haber/27552/tr> [Erişim tarihi: 23.02.2023]

Millî Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=4845&MevzuatTertip=5> [Erişim tarihi: 29.11.2022]

Okul Kütüphanecileri Derneği Hizmet İlke ve Standartları, <http://okd.org.tr/index.php/tr/sts/his> [Erişim tarihi: 03.03.2023]

Okul Kütüphanecileri Derneği Fiziki İlke ve Standartlar, <http://okd.org.tr/index.php/tr/sts/fis> [Erişim tarihi: 20.12.2022]

Okul Kütüphanecileri Derneği Koleksiyon İlke ve Standartları, <http://okd.org.tr/index.php/tr/sts/kis> [Erişim tarihi: 21.12.2022]

Pensby High School Library, https://www.instagram.com/p/CqIyznZN_uE/ [Erişim tarihi: 01.06.2023]

Stephen Perse Foundation, <https://www.instagram.com/p/CUpgzXBsfeG/> [Erişim tarihi: 31.05.2023]

TED Kocaeli Koleji, <https://tedkocaeli.k12.tr/ted-kocaeli-kolejinde-kutuphane-haftasi-etkinlikleri/> [Erişim tarihi: 01.06.2023]

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2019, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: <https://ogm.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligi-egitim-kurumlari-sosyal-etkinlikler-yonetmeligi/icerik/810> [Erişim tarihi: 10.11.2022]

Toormina High School Library, https://www.instagram.com/toorminahighschool_library/ [Erişim tarihi: 01.06.2023]

Türkiye İstatistik Kurumu, 2020, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kutuphane-Istatistikleri-2020-37201> [Erişim tarihi: 10.11.2022]

Türkiye İstatistik Kurumu, 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Kutuphane-Istatistikleri-2021-45700> [Erişim tarihi: 10.11.2022]

Welcome Back To The Library, <https://www.pensbyhighschool.org/wp-content/uploads/2022/09/Welcome-Back-To-The-Library.pdf> [Erişim tarihi: 02.06.2023]

EKLER

EK 1: Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 03.07.2023-570447

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-52393486-302.14.04-570447
Konu : Buse Karabulut'un Etik Kurul Onayı

03.07.2023

Sayın Buse Karabulut

"Okul Kütüphanelerinde Uygulanan Eğitim Programlarının Öğrencilerin Akademik Gelişimine Etkisi" başlıklı araştırmanız, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Etik Kurulu'nun 09.06.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş olup değerlendirme sonucunda söz konusu çalışmanızın etik ilkelere **uygun olduğuna** karar verilmiştir.
Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Enstitü Müdürü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSP6C7KY0V Pin Kodu :26972

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5709&eD=BSP6C7KY0V&eS=570447>

Adres:Marmara Üniversitesi Göztepe Yerleşkesi Türkiyat Araştırmaları Enst.
Enstitüler Binası 34722 Kadıköy / İSTANBUL
Telefon:0216 777 1880 Faks:0216 777 1881
e-Posta:tae@marmara.edu.tr Elektronik Ağ:http://turkiyat.marmara.edu.tr
Kep Adresi:marmarauniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: DEMET DEMİRTAŞ
Unvanı: Enstitü Sekreteri

EK 2: Görüşme Soruları

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Tez Adı: Okul Kütüphanelerinde Uygulanan Eğitim Programlarının Öğrencilerin Akademik Gelişimine Etkisi

Yazar: Buse KARABULUT

Tez danışmanı: Prof. Dr. Asiye KAKIRMAN YILDIZ

GÖRÜŞME SORULARI

1. Kaç yıldır okul kütüphanesinde çalışıyorsunuz?
2. Mesleki dernek ve uluslararası mesleki örgütlerle etkileşiminiz var mı? Bu etkileşim sonucunda kazanımlarınız nelerdir? Bunları okul kütüphanenize ne şekilde yansıtıyorsunuz?
3. Diğer kütüphane türleriyle karşılaştığınızda okul kütüphanesinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Kütüphane olarak akademik programları hazırlarken diğer zümrelerle nasıl bir işbirliği yapıyorsunuz?
5. Öğrenciler kütüphaneyi genellikle hangi amaçla kullanıyor? (kitap okuma, ders çalışma, mecburiyetten gelme, proje yapma vb.)
6. Çalıştığınız okul kütüphanesinin öğrencilerin akademik ihtiyaçlarını faaliyet ve içerik açısından yeterince karşıladığını düşünüyor musunuz? Kütüphanenizin yetersiz gördüğünüz tarafları nelerdir? Nasıl olmasını istersiniz?
7. Kütüphanenizde kütüphane oryantasyonu veya bilgi okuryazarlığı kapsamı dışında ne gibi sosyal, kültürel ve akademik etkinlikler düzenleniyor? Yaptığınız etkinlikleri kısaca anlatır mısınız?

8. Etkinlikler hangi sıklıkta ve çeşitlilikte gerçekleştiriliyor? Yapılacak etkinliklerin içerik ve kapsamına nasıl karar veriyorsunuz?
9. Düzenlediğiniz etkinliklerden çok etkili sonuç alamadığınızı düşündüğünüz faaliyetler var mı? Nasıl dönüştürmeyi hedefliyorsunuz?
10. Kütüphanede gerçekleştirilen etkinlikleri öğrenciler ve diğer kütüphanecilerin takip edebilmesi/izleyebilmesi için kayıt altına alıyor musunuz?
11. Öğrencilerin, kütüphanede veya kütüphane önderliğinde gerçekleştirilen sosyal ve eğitici etkinliklere katılım oranı nedir? Yaş gruplarına göre ve etkinlik türlerine göre katılım oranı ve nedenlerinden bahseder misiniz?
12. Öğrencilerin kütüphanede gerçekleştirilen etkinliklere katılımı ve kütüphane kullanım sıklığı arasında bir ilişki olduğunu düşünüyor musunuz? Etkinlikler, öğrencilerin kütüphaneye yönelik bakış açısını ve kütüphane kullanımını etkiliyor mu?
13. Yapılan araştırmalar öğrencilerin kütüphane kullanım oranları ile akademik başarıları arasında pozitif bir ilişki olduğunu gösteriyor. Sizce yapılan etkinliklerin öğrenciler üzerinde ne gibi etkisi vardır? Etkinliklerin öğrencilerin akademik başarısına etki ettiğini düşünüyor musunuz?